

LISA 3. TARTU RAATUSE KOOLI II KOOLIASTME AINEKAVAD

4. KLASS	2
Eesti keel	2
A-võõrkeel (saksa keel, inglise keel)	14
B-võõrkeel (saksa keel, inglise keel, vene keel)	20
Matemaatika	28
Loodusõpetus	36
Inimeseõpetus	43
Käsitöö ja kodundus	47
Kunstiõpetus	54
Draamaõpetus	57
Töö- ja tehnoloogiaõpetus	59
Liikumisõpetus	64
Muusikaõpetus	69
5. KLASS	76
Eesti keel	76
Kirjandus	82
A-Võõrkeel (saksa keel, inglise keel)	87
B-võõrkeel (saksa keel, inglise keel, vene keel)	95
Matemaatika	103
Loodusõpetus	107
Ajalugu	113
Inimeseõpetus	118
Käsitöö ja kodundus	124
Kunstiõpetus	130
Draamaõpetus	134
Töö- ja tehnoloogiaõpetus	135
Liikumisõpetus	140
Muusikaõpetus	144
6. KLASS	152
Eesti keel	152
Kirjandus	158

A-Võõrkeel (saksa keel, inglise keel)	164
B-võõrkeel (saksa keel, inglise keel, vene keel)	172
Matemaatika	181
Loodusõpetus	185
Ajalugu	192
Inimeseõpetus	198
Käsitöö ja kodundus	203
Kunstiõpetus	210
Draamaõpetus	213
Töö- ja tehnoloogiaõpetus	215
Liikumisõpetus	220
Muusikaõpetus	225
Ühiskonnaõpetus	233

4. KLASS

Õppeaine nimetus:	Eesti keel
Koostaja(d):	Algõpetuse õppetool
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	6 tundi nädalas, 210 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Eesti keele õpetus taotleb, et õpilane:

- suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
- oskab teha kuuldist ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
- oskab luua õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
- tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
- tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

ÕPPESISU JA -TEGEVUS

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Hääliku pikkuste eristamine.
- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.

- Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel.
- Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine.
- Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus.
- Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
- Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.
- Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine).
- Dialoogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomii. Rollimäng.
- Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).
- Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Teksti vastuvõtt

- Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.
- Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.
- Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).
- Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.
- Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).
- Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
- Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.
- Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades.
- Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri
- Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.

Tekstiloome

- Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine.

- Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.
- Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.
- Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
- Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.
- Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasalugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamislugu).
- Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

- Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.

Häälikuõpetus ja õigekiri

- Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.
- Kaashäälikuühendi õigekiri. *g, b, d* s-i kõrval (nt *jalgsi, kärbsed*). *h* õigekiri.
- *i* ja *j* õigekiri (tegijanimi). Tutvumine *gi-* ja *ki-*liite õigekirjaga.
- Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).
- Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.
- Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.
- Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused.
- Eakohase teksti eksimatu ära kirjutamine tahvilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavaraõpetus

- Sünonüümid. Antonüümid.
- Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Vormiõpetus

- Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik.
- Jaatava ja eitava kõne kasutamine.
- Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.
- Nimisõna.
- Omadussõna.
- Asesõna.
- Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
- Arvsõnade õigekiri.
- Rooma numbrite kirjutamine.

Lauseõpetus

- Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi.
- Lihtlause. Lihtlause kirjaveamärgid.
- Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.
- Otsekõne ja saatelause

ÕPPETEGEVUSED

1. poolaasta

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Tutvumine kasutatava õppekirjandusega
- Õpieesmärkide seadmine kooliaastaks
- Mini-uurimistö (küsimustest koosnev ankeet)
- Arutelu hea emakeeleoskuse vajalikkuse üle
- Arutelu pinginaabriga
- Paaristöö valikvastustega testi täitmiseks
- Mõistatamise mäng klassis
- Ühine arutelu lemmiklooma teemal
- Ajurünnaku läbiviimine klassis
- Luuletuse esitamine klassis
- Info kogumine vanematelt oma vanavanemate ja sugupuu kohta
- Ühe oma pere vana eseme tutvustamine klassis
- Arutelu klassis vanavanemate päeva tähtsuse üle; jutustamine oma vanaemast
- Mängude edetabel ja nende esitlemine
- Arutelu arvutimängude üle
- Jutustamine oma huvidest ja hobidest
- Arutelu kiusamisest internetis; rühmatöö kiusamisest
- Ühine arutelu headuse ja head tegemise üle
- Jutustamine endast, oma lemmikmuinasjutust
- Rollides teksti lugemine
- Tuttava intervjuerimine
- Jõululuuletuse õppimine ja esitamine klassis
- Eesti jõulukommete kirjeldamine
- Oma pere jõlutraditsioonidest jutustamine

Teksti vastuvõtt

- Tekstide lugemine, jutustamine ja analüüs
- Vajaliku info leidmine tekstist
- Teksti kohta küsimustele vastamine
- Teksti rollis jutustamine
- Loetu meeleolu hindamine eri liiki tekstide lugemine
- Teksti mõistmiseks võõrastele sõnadele seletuse otsimine
- Kirjand kui loovtöö, selle etapid
- Loo tegelase joonistamine, iseloomustamine, käitumise analüüsimine
- Jutustamine oma lemmikloomast
- Kahe eri arvamuse võrdlemine, nende põhiliste seisukohtade väljatoomine
- Teksti kokkuvõtlik esitamine
- Loo peamise mõtte sõnastamine
- Kaaslaste esinemise kuulamine, sellele hinnangu andmine
- Hinnangu andmine loetule
- Oma mälestuse jutustamine klassis
- Luuletekstide lugemine, nende meeleolu kirjeldamine
- Luuletuse peamõtte sõnastamine
- Teatmeteosest info otsimine
- Tundmatute sõnade tähenduse leidmine sõnastikust
- Sõnadele sünonüümide leidmine
- Varasema aja ja praeguse aja vanaemade võrdlemine
- Arvamuse avaldamine teksti/tekstis esineva probleemi kohta

- Fantaasialoo jutustamine
- Tekstist vajalike kohtade leidmine oma jutu tõestuseks
- Erinevate tekstide lugemine
- Loetud teksti põhjal tabeli täitmine
- Eakohaste raamatute lugemine
- Kirjandusteksti lugemine ja mõistmine
- Kahe vastandliku peategelase võrdlemine
- Küsimustele vastamine teksti põhjal
- Luuletuse lugemine, analüüs, võrdlemine ja oma arvamuse avaldamine; illustreerimine
- Teksti lugemine rollides
- Tekstist vajaliku koha ja info leidmine
- Lugude ühis- ja erijoonte leidmine (Venni diagramm)
- Loo peategelase kirjeldamine

Tekstiloomed

- Tutvumine vanasõnadega; lühijutt vanasõnast
- Oma teate edastamine morse abil
- Palale lõpu mõtlemine
- Valikvastustega testi koostamine
- Lemmiklooma pidajale meelespea kirjutamine
- Kuulamisprotokollide vormistamine
- Loo kirjutamine vanaemast või vanaisast
- Etteantud algusega jutu kirjutamine
- Mängujuhiste kirjutamine
- Kava koostamine
- Seenevihma retsepti kirjutamine
- Rühmatöö- plakati koostamine ja kujundamine
- Koomiksi kavandamine ja joonistamine
- Muinasjutu kirjutamine
- Intervjuu vormistamine
- Jõululuuletuse- või jutu kirjutamine

Õigekeelsus ja keelehoole

- Häälivate, tähtede ja tähestiku tundmine
- Sõnade lühendamise
- Häälivateühendi (täis- ja kaashäälivateühendi) õigekiri
- Sõnadele liite -gi ja -ki liitmine
- I ja j õigekiri (etteütlus)
- Sõnade silbitamise ja poolitamise harjutused
- Võõrsõnade tunnuste ja õigekirja harjutused
- Harjutused sõnaliikide (nimi-, omadus- ja asesõna) kohta
- Sõna kohta küsimuse esitamine
- Liitsõnade tundmine ja moodustamine
- Sõnade kokku- ja lahkukirjutamine
- Tegusõnade tundmine
- Tegusõna pöördevormide moodustamine
- Tegusõna ajavormide moodustamine ja korrektne kasutamine

2. poolaasta

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Ajurünnak ja arutelu loodushoiu teemal

- Ühine arutelu meie metsade loomadest
- Lühiesitlus klassis
- Arutelu, kuidas käituda ja mida meeles pidada matkal
- Rekordiraamatu koostamine klassis
- Arutelu klassis, kuidas käituda õnnetuse korral
- Tulevikuauto kirjeldamine klassikaaslastele
- Esitlus autodest
- Väitlus arvutite teemal
- Tehnikaalase uudise esitlemine klassile
- Arutelu mereröövlielu kohta
- Pinginaabriga teksti lugemine dialoogina
- Lemmiknäitleja tutvustamine klassis
- Arutelu teatriga seotud elukutsete kohta
- Muinasjuttude tundmise võistlus
- Näidendi esitamine klassis
- Pantomiimimäng
- Nukunäidendi lavastamine
- Arutelu multifilmide teemal
- Multifilmivõistlus
- Liitsõnade moodustamise mäng
- Paaristöö pinginaabriga (uue sõna väljamõtlemine)
- Arutelu selle kohta, mida head ja halba saab sõnade abil teha
- Arutelu vanasõnade tähenduse üle
- Anekdoosimäng
- Ühine luuletuse päheõppimine – mälu treeningu ülesanne
- Ühine mõttekaardi koostamine
- Vanematelt kuulnud lugude jutustamine klassis
- Arutelu inimeste tarbimise kohta

Teksti vastuvõtt

- Looduselamusest jutustamine
- Loodushäälte kirjeldamine
- Loodushoiu kohta info otsimine internetist ja teabeteostest
- T-tabeli koostamine loodushoiust
- Teatmeteosest info otsimine
- Rollis jutustamine
- (Õpiku) sõnastiku kasutamine tundmatutele sõnadele seletuse otsimiseks
- Eakohaste raamatute lugemine
- Teksti lugemine, küsimustele vastamine, analüüs
- Jutustamine mereröövlitest
- Tegelase iseloomustamine katkendi põhjal, võrdlemine
- Küsimuste moodustamine potentsiaalsele intervjuueeritavale
- Teatri, etenduse ja tegelaste kirjeldamine
- Jutustamine viimasest teatriskäigust
- Internetist nukumuuseumide kohta info otsimine
- Jutustamine lemmikmultifilmist
- Peategelase meeolelu kirjeldamine loo vältel
- Loetud teksti kokkuvõtmine 6–7 lausega
- Luuletekstide lugemine ja analüüs
- Juhendi kirjutamine

- Teksti esitamine tegelaskõnena
- Vastuste otsimine erinevatele küsimustele
- Naljandite analüüs
- Teksti järgi seppade maja joonistamine
- Jutustamine oma lemmiktunnist
- Teksti põhjal sündmuste reastamine
- Nähtamatu tindi valmistamine juhendi põhjal
- Raamatututvustuste lugemine ja analüüs
- Jutustamine oma lugemiselamusest
- Eakohaste raamatute lugemine

Tekstiloom

- Ühest loomast lühiesitluse koostamine
- Loole lõpu kirjutamine
- Plakati loomine tundmatust loomast või linnust
- Võrdleva tabeli koostamine
- Reklaamteksti koostamine
- Skeemi joonistamine palas kujutatud pere liikmetest
- Loovtöö Sophie ja vaimu kohtumisest
- Algustähejutuke (või laused)
- Kirja kirjutamine; e-kiri
- Loovtöö kentsakast tegelasest

Õigekeelsus ja keelehoole

- Lauselõpumärkide kasutamine
- Järgarvsõnade moodustamine
- Arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine
- Liht- ja liitlausete tundmine ja kirjavahemärgistamine
- Nimede ja nimetuste algustäht
- Otsekõne ja saatelause tundmine
- Otsekõnelausete kirjavahemärgistamine
- Keeleteemade kordamine

LÕIMING	
Algõpetuses kasutatakse kõiki viit lõimingu võimalust (ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne, interdistsiplinaarne), et toetada õpilasel tervikliku maailmapildi tekkimist. Õpetus lähtub üldõppe põhimõtetest, mida toetab interdistsiplinaarne lõiming. Suund on metateemade käsitlemisele, milleks võivad olla väärtused, pädevused, mõisted.	
Võõrkeeled	Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse vastu.

Matemaatika	Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.
Loodusõpetus	Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale
Inimeseõpetus	Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldiste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekstides peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted.
Muusika	Eesti keele ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest
Kunstiõpetus	Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi.

ÜLDPÄDEVUSED	
Igas õppetunnis ilmnevad kõik üldpädevused (väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatikapädevus, ettevõtlikkuspädevus) rohkemal või vähemal määral. Lisaks on igas õppetunnis või õppetsükli üks või mitu pädevust (aine-, valdkonna-, üldpädevus) fookuses. Suund on pädevuste osakaalu suurendamisele võrreldes varasema teemakeskse õpetusega.	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Loetava ilukirjanduse ja aimetekstide alusel kujunevad õpilases esteetilis-emotsionaalsed ja kultuurilised väärtused. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Emakeele õpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	Õpilane suudab ennast selgelt ja viisakalt väljendada, arvestades erinevaid olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust. Arendades igapäevaselt sõnavara, esitletakse ja kirjeldatakse loovtöid, tutvustatakse ning põhjendatakse oma seisukohti.
Enesemääratluspädevus	Enesemääratluspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetavad erinevad lugemispalad kui ka õpilase igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide üle arutlemine. Enesemääratluse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning emakeele oskuse rakendamist ning täiendamist eri allikatest.
Õpipädevus	Eesti keele õppimine arendab olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erineva teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, mitmesuguste tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
Suhtluspädevus	Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise – arendamise kaudu. Neid osaoskusi õpetatakse lõimitult. Keeleõpe rikastab mõtlemist, arendab oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning neist aru saada. Õpe toetub emakeeleõpetusele. Hea eneseväljendusoskus, teksti mõistmine ja tekstiloome on eduka suhtlemise eeldused võõrkeeltes. Koos suhtluspädevusega arendatakse õppijas oskust võrrelda oma ning võõra kultuuri sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilase osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus	Õpilane suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel ja leida digivahendite abil vajalikku infot. Teab digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPITULEMUSED

4. klassi lõpetaja:

Suuline ja kirjalik suhtlus

- kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- annab lühidalt edasi kuuldu sisu;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;
- esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid;
- esitab peast luuletuse või rolliteksti;

Teksti vastuvõtt

- loeb eakohast teksti lususalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;
- leiab teksti peamõtte;
- kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja;
- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust;

Tekstiloome

- jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest;
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- teeb oma tekstiga tööd;

Õigekeelsus ja keelehoole

- märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid;
- märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit;
- kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- pöörab tegusõnu olevikus;
- moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku;
- poolitab sõnu (õpitud reeglite piires);
- kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid;

- kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused;
- tunneb ära liitsõna;
- leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslaste ja/või õpetaja abiga;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi).

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu).

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, trimestri tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

- Klassiõpetajale õpetamisest. Abimaterjale pedagoogiliseks praktikaks. Koostanud Uusen, A., Timoštšuk, I. Tallinna Ülikooli kirjastus, 2007
- Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Toimetanud E. Kikas. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium, 2010.
- Matthews, S. R., Löfstrom, E., Poom-Valickis, K. Psühholoogia klassiruumis. Reflekteerivaks õpetajaks juhtumeid analüüsid. Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2008.
- Uusen, A. Emakeele õpetamisest klassiõpetajale. Tallinna Pedagoogikaülikool, 2002
- Jürimäe, M. Lugema õpetamise meetodika. Tallinn: Künnimees, 2003.
- Hiiepuu, E. Aabitsa meetodiline juhend. TLÜ Haapsalu Kolledž. AS BIT, 2009.
- Hiiepuu, E. Eesti keele meetodiline juhend. 1. klass, 2. osa. TLÜ Haapsalu kolledž. AS BIT, 2010.
- Koolid, kus lugemine loeb. Kolm tegevusaastat. Koostanud Mürsepp, M. TLÜ kirjastus, 2009.
- Laamann, A. Mängides lugema. Tallinn: Ilo, 2008.
- Lastekirjanduse sõnastik. Eesti Lastekirjanduse Keskus, 2006.
- Lerkkanen, M.-K. Lugema õppimine ja õpetamine. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2007.
- Lukanenok, K., Tammemäe, T. Lugemismängud I, II, III. Tallinn: Koolibri, 2007.
- Mürsepp, M. Laps on hakanud lugema. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 1998.
- Uusen, A. Emakeele õpetamisest klassiõpetajale. Tallinna Pedagoogikaülikool, 2002.
- Lahi, R., Matesen, V., Muhel, I. Kirjatehnika käsiraamat õpetajale. Tallinn Valgus, 1990.
- Lerkkanen, M.-K. Lugema õppimine ja õpetamine alus- ja algõpetuses. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2007.
- Kalamees, E. Kus mu põial? TLÜ Rakvere Kolledž, 2006.
- Kõve, I.-M. Tarkus tunneb rõõmu inimlapsest. Tallinn, 1994.
- Kula, P. Õpilaste vasakukäelisusest tulenevad toimetuleku iseärasused koolis. Tallinn: TLÜ Kirjastus, 2008.
- Meyer, R. W. Vasakukäelisus? Tormikiri. 1998.
- Raadik, S. Mängime kirjutamist. Tallinn: kirjastus Tea, 2010.
- Uusen, A. Kirjutamisest ja kirjutama õpetamisest. Tartu: Atlex, 2006.

Uusen, A. Põhikooli I ja II astme õpilaste kirjutamisoskus. Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduste dissertatsioonid 19. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus, 2006.

Müürsepp, M. Väärtuste kujundamine keele ja kõne õpetamise ja lastekirjanduse kaudu. – Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias. TÜ eetikakeskus. TLÜ kasvatusteaduste instituut, 2010.

Valge, J. Keelelised väärtused väärtusarendusprotsessis. – Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias. Tartu Ülikooli eetikakeskus. TLÜ kasvatusteaduste instituut, 2010.

Õppeaine nimetus:	A-võõrkeel (saksa keel, inglise keel)
Koostaja(d):	Aire Rillo, Yulia Mironova, Tiina Hallik
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli A-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- suhtleb igapäevastes situatsioonides ning loeb ja mõistab eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- märkab ja väärtustab erinevate kultuuride eripära;
- teab, kuidas edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

ÕPPESISU

Läbivad teemad jätkavad eelmistel aastatel õpitu kinnistamist. Läbivad teema valdkonnad, mida on võimalik õppesisuga siduda:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus. *Mina ja teised.*

I Poolaasta	Nimi, vanus, telefonivestlus, iseloom, sõbrad, suhted sõprade ja lähikondsetega, ühised tegevused.
II Poolaasta	Riietus ja välimus, kehaosad, enesetunne ja tervis. Viisakas käitumine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. *Kodu ja lähikõrbrus.*

I Poolaasta	Lemmikloomad, loomad, pereliikmete ametid
II Poolaasta	Aadress, maja, korter, aed, õu. Igapäevased kodused tööd ja tegemised.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Kodukoht Eesti

I Poolaasta	Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad. Linn ja maa.
II Poolaasta	Eesti loodus, ilm, käitumine looduses, tegevused õues ja toas. Matkamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö.

I Poolaasta	Kool ja klass, koolipäev, õppeained, kellaeg. Söögikorrad, piknik, toiduainete nimetused
II Poolaasta	Turvaline liiklemine, poeskäik, arsti juures käimine. Hügieeniharjumused. Igapäevased tegevused, kodused toimingud, tee küsimine ja juhatamine.

Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Vaba aeg.

I Poolaasta	Mängud, loomaaed. Mänguasjad.
II Poolaasta	Hobid, erinevad vaba aja veetmise viisid. Reisimine, matkamine.

KOKKUVÕTLIKULT TEEMAD POOLAASTATE KAUPA:

I Poolaasta	Nimi, vanus, telefonivestlus, iseloom, sõbrad, suhted sõprade ja lähikondsetega, ühised tegevused. Lemmikloomad, loomad, pereliikmete ametid. Kool ja klass, koolipäev, õppeained, kellaeg. Söögikorrad, piknik, toiduainete nimetused. Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad. Linn ja maa. Mängud, loomaaed. Mänguasjad
II Poolaasta	Riietus ja välimus, kehaosad, enesetunne ja tervis. Aadress, maja, korter, aed, õu. Turvaline liiklemine, poeskäik, arsti juures käimine. Hügieeniharjumused. Hobid, erinevad vaba aja veetmise viisid. Viisakas käitumine. Igapäevased kodused tööd ja tegemised. Eesti loodus, ilm, käitumine looduses, tegevused õues ja toas. Matkamine. Igapäevased tegevused, kodused toimingud, tee küsimine ja juhatamine. Reisimine, matkamine.

	SAKSA KEEL	INGLISE KEEL
LAUSEÕPETUS	Tähestik, õigekiri;	Õigekiri õpitud sõnavara piires; sõnajärg jaatavas, eitavas, küsivas lauses; suur ja väike algustäht (kuud, nädalapäevad, keeled, riigid); kirjavahemärgid (punkt, koma, küsi- ja hüüumärk, ülakoma); rinnastavad sidesõnad (<i>too, or</i>); alistavad sidesõnad (<i>when, because</i>).

TEGUSÕNA	Pööramine olevikus; lahutatava eesliitega tegusõnade pööramine;	Põhi- ja abitegusõnad; modaaltegusõnad (<i>can, must, may</i>); isikuline tegumood (Present Simple, Past Simple); enam kasutatavad reegli- ja ebareeglipärased tegusõnad.
NIMISÕNA	Ainsus (artikkel) ja mitmus;	Ebareeglipärane mitmus (<i>man/men, tooth/teeth</i>); enam kasutatavad väljendid artiklitega ja ilma (<i>go home, have a headache, go to the theatre</i>).
LIHTMINEVIK	<i>sein, haben</i>	
KÄSKIV KÕNEVIIS	Käskiv kõneviis	
MODAALVE RB	<i>wollen, möchten, können, müssen, mögan</i>	<i>can</i>
OMADUSSÕNA	Omadussõna võrdlusastmed	Omadussõnade võrdlusastmed; omadussõnade võrdlemine (<i>as...as, more... than</i>).
ASESÕNA	Isikuline asesõna (Nom/Akk), omastav asesõna (mein/dein), eitav asesõna (kein/keine);	Siduvad asesõnad (<i>that, who</i>); umbmäärased asesõnad ja nende liitvormid (<i>some/any/no</i>).
EESSÕNA	<i>an, in, vor, nach, zu, um, von...bis, auf, hinter, neben, über, unter;</i>	Aja-, koha- ja viisimäärustes esinevad eessõnad; enam kasutatavad eessõnalised väljendid (<i>next to, in the middle</i>).
ARVSÕNA	Põhi- ja järgarvud; kuupäev, aastaarvud; kellaajad.	Põhi- ja järgarvud; lihtmurrud (pool, veerand); kuupäevad, aastaarvud.
KÜSISÕNA	<i>wer? was? wo? wohin? woher? wann? warum? wie viel? welch-?</i>	<i>What? How? Where? When? Who?</i>
SÕNATULETUS		Arvsõna tuletusliited (<i>-teen, -ty</i>); nimisõna tuletusliited (<i>-er, -or</i>)

LÕIMING

Eesti keel

Rakendatakse eesti keeles omandatud ning kantakse üle teise kultuurikonteksti. Õpetamisel kasutatakse palju mängulisi meetodeid, laste luulet, näidendeid ja situatsioonimänge ning luuakse alus aktiivseks ja süstemaatiliseks keeleteadmiste omandamiseks

Matemaatika	Tähtpäevade kuupäevalised ajad; numbrid, aastaarvud, vanus. Kui palju maksab? Kaupluses sisseoste tegemas. Järgarvud, mitmes?
Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Loomad ja linnud, nende kirjeldamine, nende eluviisid, aastaajad, loodus meie ümber, ilmastikunähtused, inimene looduses. Minu kodu Eesti, elu linnas ja maal. Enesetunne, haigused, arsti juures. Toidu ja toitumisega seotud sõnavara. Milliseid riideid ja jalanõusid millalgi kanname, inimese välimuse kirjeldamine. Etikett. Korrastustööd
Liikumisõpetus	Sport meie elus, liikumine vabas õhus, sportlikud mängud, võistlused, tuntud sportlased, harrastused, huvid, vaba aeg, enesetunne, tervis, hügieen, tervislik eluviis.
Kunstiõpetus	Koomiksid; aastaegade joonistamine, kirjeldamine,
Muusikaõpetus	võõrkeelsed laulud, nende õppimine, kaasa laulmine. Arvuti kasutamine, laulude ja veebilehekülgede järelvaatamine/kasutamine.
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Arvuti kasutamine, laulude ja veebilehekülgede järelvaatamine/kasutamine.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri-väärtuspädevus ja	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisele aitab kaasa õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta, käitumisreeglite ja ühiskonnas kehtivate tavade tundmine, mis võimaldab tulla toime erinevates igapäevastes situatsioonides. Õpilane õpib väärtustama inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, oma seotust teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega.
Sotsiaalne-kodanikupädevus ja	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Põhitaotluseks võõrkeeleõppes on suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse arendamine, koostöö tegemine teiste inimestega, kohanemine erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevus ja arvestada nendega suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Võõrkeeleõppes keskendutakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, õpilane teadvustab oma huve, võimeid ja oskusi, suudab

	analüüsida enda käitumist erinevates olukordades. Õpilane mõistab ja väärtustab iseennast. Paindlik keskkonnaga kohanemine.
Õpipädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse suutlikkust organiseerida õpikeskkonda, leida õppimiseks vajalikku teavet, planeerida õppimist, kasutada õpitud erinevates kontekstides, luua seoseid varem õpitu ja teiste ainetega, analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Läbiv teema teabekeskond. Võõrkeeleõppes kujundatakse suutlikkust end selgelt ja asjakohaselt väljendada. Oluline on suhtlus läbi mänguliste situatsioonide. Tundides keskendutakse õpilase eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Ettevõtlikkuspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate eakaaslastega. Õpilane sekkub aktiivselt erinevatesse olukordadesse, oskab loovalt probleeme lahendada, omab järjekindlust ja usku oma suutlikkusesse, reageerib loovalt ja paindlikult muutustele.
Digipädevus	Läbivad teemad tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond. Eesmärgiks igakülgne toimetulek virtuaalmaailmas, oskus kaitsta oma privaatsust, järgida samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid kui igapäevaelus, teha koostööd erinevates digikeskkondades, osata säilitada infot, osaleda digitaalses sisuloomes. Kasutada nüüdisaegseid ja uuenevaid digitaalseid ja tehnoloogilisi vahendeid sihipäraselt, teabe otsimiseks, ülesannete lahendamiseks, tööde koostamiseks.

ÕPPETEGEVUS

4. klassis julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema.

Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara laiendamine, õpilasi suunatakse iseseisvalt lugema. Oluline on arendada teksti mõistmise oskust. Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride

tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
  - adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
  - ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
  - eri liiki etteütlused;
- mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
- järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
  - rollimängud;
  - õppesõnastike kasutamine.

ÕPITULEMUSED

4. klassi lõpetaja:

- saab aru igapäevastest väljenditest ja lühilausest;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse kirjeldamiseks;
- reageerib adekvaatselt küsimustele ja korraldustele;
- on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- töötab õpetaja juhendamisel nii paaris kui ka rühmas.

Kuulamine

- saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest.
- mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi.

Lugemine

- loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo;
- saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest.

Rääkimine

- tutvustab lühidalt iseennast ja oma ümbrust;
- saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega.

Kirjutamine

- kirjutab lühidalt iseendast ja teisest inimesest;
- täidab lihtsat küsimustikku;
- tunneb õpitud sõnavara õigekirja;
- kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.

Keeleoskuse hea tase 4. klassi lõpus (vt. osaoskuste tabel):

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A1.2	A1.2	A1.2	A1.2
Inglise keel	A1.2	A1.2	A1.2	A1.2

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine toimub suulise ja kirjaliku tagasiside vormis. 4. klassi õpilane saab võõrkeele aines tagasisidet oma tulemuste ja vajakajäämistele kohta, soovitusi edasiseks õppimiseks. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamispõhimõtted. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud.

Õpilane saab positiivse poolaasta hinde, kui sooritatud on kõik kokkulepitud hinnangulised ülesanded (tegemata võib jääda üks hinnanguline ülesanne).

Kord poolaastas (kokku 2 korda) kirjutatakse kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- võõrkeeelaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

4. klassi õpilane on koostanud õppeaasta lõpuks õpimapi kogu aasta jooksul kogunenud õppematerjalist. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, Stuumiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist)

Õppeaine nimetus:	B-võõrkeel (saksa keel, inglise keel, vene keel)
Koostaja(d):	Mai Torim, Yulia Mironova, Tiina Hallik
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli B-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- suudab igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- märkab ja väärtustab erinevate kultuuride eripära;
- tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- kasutab eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid, et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

ÕPPESISU

Läbivad teemad jätkavad eelmistel aastatel õpitu kinnistamist. Läbivad teema valdkonnad, mida on võimalik õppesisuga siduda:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus.

Mina ja teised.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Tähestik. Mina ise. Perekond. Tervitamine. Enese ja kaaslaste tutvustus.	Enese ja kaaslaste tutvustus. Tervitamine. Hüvastijätt.
II Poolaasta	Perekond, pereliikmed. Mina ise (vanus, jm). Asjad.	Sõbrad. Inimesed. Asjad. Perekond. Välimus. Tähtpäevad. Sünnipäevad. Minu päev.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Igapäevaelu. Õppimine ja töö.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Numbrid 1-10. Õppevahendid. Nädalapäevad. Ruumide kirjeldamine.	Värvid. Numbrid. Nädalapäevad. Õppeained. Kooliasjad. Lemmiktegevused.
II Poolaasta	Numbrid 10-20. Igapäevased tegevused. Lihtsamad tegevused ja nendega seonduvad esemed. Elukutsed.	Koolivaheajad. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis. Elukutsed. Ruumide kirjeldamine.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus.

Kodu ja lähikümbus.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Kus ma elan?	Aadress. Linn. Lähikümbus.
II Poolaasta	Aadress. Linn.	Kodu kirjeldamine. Majapidamistööd.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.

Kodukoht Eesti

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Riik, rahvused.	Riik, rahvused.

II Poolaasta	Aastaajad. Eesti.	Aastaajad. Eesti.

Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.
Vaba aeg.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Igapäeva tegevused.	Vaba aja tegevused. Hobid. Huvialad.
II Poolaasta	Loomad.	Koduloomad.

Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Riigid ja nende kultuur.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Eesti ja Venemaa. Pealinnad.	Inimesed ja rahvad. Tähtpäevad.
II Poolaasta	Vene nimed – eesnimi, isanimi. Tähtpäevad.	Tähtpäevad. Sümbolid.

KOKKUVÕTLIKULT TEEMAD POOLAASTATE KAUPA:

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Eesti ja Venemaa. Pealinnad. Loomad. Riik, rahvused. Kus ma elan? Numbrid 1-10. Õppevahendid. Tähestik. Mina ise. Perekond. Tervitamine.	Enese ja kaaslaste tutvustus. Tervitamine. Hüvastijätt. Inimesed ja rahvad. Tähtpäevad. Vaba aja tegevused. Hobid. Huvialad. Riik, rahvused. Pealinn. Aadress. Linn. Värvid. Numbrid. Nädalapäevad. Õppeained. Kooliasjad. Lemmiktegevused.
II Poolaasta	Vene nimed – eesnimi, isanimi. Igapäeva tegevused. Aastaajad. Kus ma elan? Nädalapäevad. Numbrid 10-20. Ruumide kirjeldamine. Igapäevased tegevused. Enese ja kaaslaste tutvustus. Perekond. Asjad. Tähtpäevad. Igapäeva tegevused. Eesti. Aadress. Linn. Lihtsamad	Sümboolika ja tähtpäevad. Koolivaheajad. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis. Sõbrad. Inimesed. Asjad. Perekond. Koduloomad. Välimus. Aastaajad ja ilm. Kodu kirjeldamine. Majapidamistööd. Elukutsed. Ruumide kirjeldamine. Tähtpäevad. Sünnipäevad. Minu päev.

	tegevused ja nendega seonduvad esemed. Elukutsed. Perekond, pereliikmed. Mina ise (vanus, jm).	

	SAKSA KEEL	INGLISE KEEL	VEENE KEEL
LAUSEÕPETUS	Tähestik, sõnajärg lihtlauses.	Tähestik; lihtlause; õigekiri õpitud sõnavara piires; sõnajärg jaatavas, eitavas ja küsilases; suur ja väike algustäht (kuud, nädalapäevad, keeled, riigid); kirjavahemärgid (punkt, koma, küsi- ja hüüumärk, ülakoma)	Tähestik. Hääldamine ja õigekiri, arvuti venekeelne klaviatuur. Kirjavahemärgid (punkt, koma; küsi- ja hüüumark).
TEGUSÕNA	Tegusõnade pööramine olevikus (Präsens), modaalverbid (<i>mögen, müssen, können, möchten</i>)	Põhi- ja abitegusõna; isikuline tegumood (<i>Present Simple</i>).	Глаголы - Pöörded: I pöördkond ja II pöördkond ja erandid. Уметь, знать, делать, работать, отдыхать, рисовать, гулять, писать, читать, писать, говорить, любить, смотреть, отвечать, спрашивать, хотеть, нравиться, жить, учить, учиться
NIMISÕNA	Nimisõnade sugu, määrav ja umbmäärane artikkel, mitmus.	Ebareeglipärane mitmus omastav kääne; aluse ja öeldise ühildumine umbmäärane ja määrav artikkel; enamkasutatavad väljendid artiklitega ja ilma.	Существительное - Ainsus, mitmus; nais-, mees-, kesksugu; ainsuslikud ja mitmuslikud sõnad; pärisnimed ja kohanimed; käänded ainsuses. В.п.-читать книгу, журнал. П.п. - где? в школе, в классе, на стадионе.
OMADUSSÕNA	Värvid, isikuomadused.	Üldlevinud omadussõnad (<i>good, big, red</i>);	Прилагательное - ainsus, mitmus; mees-, nais-, kesksugu; ühildumine

			nimisõnadega arvus, soos.
ASESÕNA	Isikuline asesõna, omastav asesõna (<i>mein/dein</i>), küsisõna (<i>wer? wie? wo? wohin? woher? wann?</i>), eitav asesõna (<i>kein/keine</i>).	Isikulised ja omastavad asesõnad; määrasõnad (<i>some / any</i>)	Местоимения - ühildumine nimisõnadega; käänamine, isikulised asesõnad (я, меня, мне, у меня); omastavad asesõnad (мой, твой, его, наш, ваш, их); küsivad asesõnad (кто, что, чей, где, когда, куда)
EESSÕNA		Aja- ja kohamäärustes esinevad eessõnad (<i>in, on, at</i>).	Предлоги - в, на, у
ARVSÕNA	Arvud 1-100;kuupäev, aastaarvud; kellaajad.	Põhi- ja järgarvud (1-100); telefoninumbrid	Числительные - 1-20; 30-100; 100-1000
MÄÄRSÕNA			Наречия - ajamäärsõnad (когда, никогда, давно); kohamäärsõnad (тут,там, здесь, близко, далеко); viisimäärsõnad (быстро, хорошо, здорово, плохо)
SÕNATULETUS		arvsõna tuletusliited (-teen/-ty);	Союзы - И, а, но, что

LÕIMING	
Eesti keel	Keele ja kultuuride võrdlus, tähestiku võrdlus, erinevused, Eesti kultuuritegelased. Kõnelemine, kuulamine, lugemine.
Matemaatika	Arvude tundmaõppimine 1-1000.
Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Õpitavat keelt kõnelevate riikide nimetused ja asukohad Euroopas. Värvide nimetused. Pereliikmed ja sugulased, nendevahelised suhted, koolipäev, huvid; Eesti ja teiste riikide elustiilide võrdlemine, tähtpäevad Eestis ja õpitavat keelt kõnelevates riikides; kultuuride võrdlemine.

Liikumisõpetus	Spordialade nimetused, mängud, harrastused, vaba aeg.
Kunstiõpetus	Joonistamine, käeline tegevus, koomiks.
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Tunneb võõrkeeles numbreid ja oskab teha lihtsamaid tehteid. Vene tähestik klaviatuuril. Trükkimine vene tähtedega. Suhtlemine; suhtlemine internetis.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisele aitab kaasa õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta, käitumisreeglite ja ühiskonnas kehtivate tavade tundmine, mis võimaldab tulla toime erinevates igapäevastes situatsioonides. Õpilane õpib väärtustama inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, oma seotust teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega.
Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Põhitaotluseks võõrkeelesõppes on suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse arendamine, koostöö tegemine teiste inimestega, kohanemine erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevus ja arvestada nendega suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Võõrkeelesõppes keskendutakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, õpilane teadvustab oma huve, võimeid ja oskusi, suudab analüüsida enda käitumist erinevates olukordades. Õpilane mõistab ja väärtustab iseennast. Paindlik keskkonnaga kohanemine.
Õpipädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse suutlikkust organiseerida õpikeskkonda, leida õppimiseks vajalikku teavet, planeerida õppimist, kasutada õpitut erinevates kontekstides, luua seoseid varem õpitu ja teiste ainetega, analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Läbiv teema teabekeskond. Võõrkeelesõppes kujundatakse suutlikkust end selgelt ja asjakohaselt väljendada. Oluline on suhtlus läbi mänguliste situatsioonide. Tundides keskendutakse õpilase eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele, põhiliste

	suhtlemis- ja koostööskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Ettevõtlikkuspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärgid ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate eakaaslastega. Õpilane sekkub aktiivselt erinevatesse olukordadesse, oskab loovalt probleeme lahendada, omab järjekindlust ja usku oma suutlikkusesse, reageerib loovalt ja paindlikult muutustele.
Digipädevus	Läbivad teemad tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond. Eesmärgiks igakülgne toimetulek virtuaalmaailmas, oskus kaitsta oma privaatsust, järgida samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid kui igapäevaelus, teha koostööd erinevates digikeskkondades, osata säilitada infot, osaleda digitaalses sisuloomes. Kasutada nüüdisaegseid ja uuenevaid digitaalseid ja tehnoloogilisi vahendeid sihipäraselt, teabe otsimiseks, ülesannete lahendamiseks, tööde koostamiseks.

ÕPPETEGEVUS

Oluline on äratada huvi uue keele ja kultuuri vastu. Õpilased kasutavad A-võõrkeele õppimisel omandatud õpioskusi ja –strateegiaid. Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ja õigete hääldamisharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpituid väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendab aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ja kirjutamisoskust mudelkirjutamisega.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- mudeli järgi kirjutamine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

ÕPITULEMUSED

4. klassi lõpetaja:

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;

- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse kirjeldamiseks;
- reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- kasutab esmaseid õpioskusi võõrkeele õppimiseks;
- töötab õpetaja juhendamisel nii paaris kui ka rühmas.

Kuulamine

- Joonistab kuuldu põhjal pildi või täiendab seda;
- lahendab sobitusülesandeid;
- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära;
- tunneb aeglates ja selges siduvas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid;
- tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid sõnu;
- mõistab teksti, et võrrelda kirjalikus loetelus olemasolevat ning puuduvat;
- tunneb kirjelduse järgi ära pilte.

Lugemine

- Saab aru lihtsatest lugemistekstidest ja suudab leida tekstist lihtsat faktilist infot;
- loeb õige intonatsiooni, rõhu ja rütmiga õpiku teksti, õpitud dialooge, luuletusi, laulukest ja lühijutte;
- saab aru tuttava sõnavara lühitekstidest;
- leiab tekstist olulist.

Rääkimine

- Esitab dialooge, laule, luuletusi;
- tervitab ja jätab hüvasti;
- tutvustab ennast ja oma kaaslast (nimi; vanus; elukoht);
- palub ja tänab;
- soovib sünnipäevaks õnne;
- ütleb oma vanust ja numbreid 1-1000;
- nimetab päevaaegu, nädalapäevi;
- räägib õpitud sõnavara piires kodust; perest, sõbrast;
- vastab õpitud temaatika piires küsimustele;
- saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega.

Kirjutamine

- kirjutab enda ja oma kaaslaste nime;
- lõpetab lauseid ja fraase;
- kirjutab aadressi;
- kirjutab mudeli järgi meili, otsimiskuulutust, õnnitluskaarti ja küsimustikku;
- teeb ära kirja õpikust ja tahvlilt;
- trükib oma nime ja perekonnanime kasutades vene klaviatuuri.

Keeleoskuse hea tase 4. klassi lõpus (vt. osaoskuste tabel):

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A1.1	A1.1	A1.1	A1.1
Inglise keel	A1.1	A1.1	A1.1	A1.1
Vene keel	A1.1	A1.1-A1.2	A1.1-A1.2	A1.1

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine toimub suulise ja kirjaliku tagasiside vormis. 4. klassi õpilane saab võõrkeele aines tagasisidet oma tulemuste ja vajakajäämistele kohta, soovitusi edasiseks õppimiseks. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamis põhimõtted. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud.

Õpilane saab positiivse poolaasta hinde, kui sooritatud on kõik kokkulepitud hinnangulised ülesanded (tegemata võib jääda üks hinnanguline ülesanne).

Kord poolaastas (kokku 2 korda) kirjutatakse kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- võõrkeelealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

4. klassi õpilane on koostanud õppeaasta lõpuks õpimapi kogu aasta jooksul kogunenud õppematerjalist. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärgid ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õppe algul võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja peaks õpilast julgustama ka võõrkeelt kasutama.

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Õppeaine nimetus:	Matemaatika
Koostaja(d):	Algõpetuse õppetool
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	4 tundi nädalas, 140 tundi aastas

ÕPPE-JA KASVATUSEESMÄRGID

- Õpetada kirjutama, lugema ja loendama, võrdlema arve 1000 000 piires ning mõistma naturaalarvude ehitust
- Kirjalik liitmine ja lahutamine miljonini
- Tunneb peastarvutamist kiirendavaid võtteid
- Korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega
- Jäägiga jagamine
- Teab ja kasutab tehete järjekorra reegleid
- Osa ja terviku ülesannete lahendamine

- Tunneb rooma numbreid
- Kuni kolmetehteliste tekstülesannete lahendamine, kahetehteliste tekstülesannete koostamine
- Mõõtühikute teisendamine ka üle naaberühiku
- Tunneb geomeetrilisi kujundeid, oskab arvutada übermõõtu ja pindala. Teab pindalaühikuid
- Oskab lahendada teepikkuse, kiiruse, vahemaa leidmise ülesandeid

ÕPPESISU

1. poolaasta. Arvutamine

- Arvud saja tuhandeni. Arvude lugemine ja kirjutamine, nende esitamine üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste, kümne- ja sajatuhandeliste summana
- Liitmine ja lahutamine, nende omadused
- Kirjalik liitmine ja lahutamine
- Naturaalarvude korrutamine
- Korrutamise omadused
- Kirjalik korrutamine ja jagamine
- Naturaalarvude jagamine
- Jäägiga jagamine
- Arv null tehetes
- Tehete järjekord
- Naturaalarvu ruut
- Rooma numbrid

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

- Kolmnurk
- Nelinurk, ristkülik ja ruut
- Kujundi übermõõdu ja pindala leidmine
- Pikkus-, pindala-, massi-, mahu-, raha-, aja- ja kiirusühikud
- Kiirus ja kiirusühikud
- Temperatuuri mõõtmine

Andmed ja algebra

- Tekstülesanded
- Täht võrduses

2. poolaasta. Arvutamine

- Arvud miljonini. Arvude lugemine ja kirjutamine, nende esitamine üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste, kümne- ja sajatuhandeliste summana
- Peastarvutamine miljoni piires
- Ühe- ja mitmekohalise arvu liitmine ja lahutamine
- Järkarvude korrutamine ja jagamine
- Kirjalik liitmine ja lahutamine
- Mitmekohaliste arvude kirjalik korrutamine ja jagamine
- Murrud

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

- Kolmnurk
- Nelinurk, ristkülik ja ruut
- Kujundi übermõõdu ja pindala leidmine
- Pikkusühikud
- Pindalaühikud

Andmed ja algebra

- Tekstülesanded
- Täht võrduses

LÕIMING	
Igas õppetunnis ilmnevad kõik üldpädevused rohkemal või vähemal määral. Lisaks on igas õppetunnis või õppetsükli üks või mitu pädevust (aine-, valdkonna-, üldpädevus) fookuses. Suund on pädevuste osakaalu suurendamisele võrreldes varasema teemakeskse õpetusega. Algõpetuses kasutatakse erinevaid lõimingu võimalusi, et toetada õpilasel tervikliku maailmapildi tekkimist. Õpetus lähtub üldõppe elementidest. Suund on metateemade käsitlemisele, milleks võivad olla väärtused, pädevused, mõisted. Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondade õpetusega kahel moel. Ühelt poolt kujuneb õpilastel teistes ainevaldkondades rakendatavate matemaatiliste meetodite kasutamise kaudu arusaamine matemaatikast kui oma universaalse keele ja meetoditega teisi ainevaldkondi toetavast ning lõimivast baasest. Teiselt poolt annab teistest ainevaldkondadest ja reaalsusest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendusvõimalustest ning tihedast seotusest õpilasi ümbritseva maailmaga. Peale selle on ainete lõimimise võimalused koostöös tehtavad õpilaste ühisprojektid, uurimistööd, õppekäigud ja muu ühistegevus.	
Eesti keel	Reeglite kasutamine, häälikute pikkus, funktsionaalne lugemine, tabelite ja diagrammide lugemine ning mõistmine, paberil orienteerumine.
Võõrkeeled	Matemaatikas kasutatakse rohkesti võõrkeelseid termineid, mille algkeelne tähendus tuleb õpilastele teadvustada
Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Matemaatika annab vahendid looduse uurimiseks.
Liikumisõpetus	Erinevate pikkuste ja aja tajumine ning mõõtmine, kujundid liikumisel.
Kunstiõpetus	Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega (nt sümmeetria).
Muusikaõpetus	Takt, taktimõõt, võrdlemine, loogika, joon, sümbolid, helipikkused, helikõrgused, laulu osad, võrdlus, loendamine, mälu.
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Võimaldab arendada tasapinnalist ja ruumilist mõtlemist.

ÜLDPÄDEVUSED

Kultuuri- väärtuspädevus	ja	Matemaatika õppimine eeldab järjepidevust, selle kaudu arenevad isiksuse omadustest eelkõige püsivus, sihikindlus ja täpsus. Kasvatatakse sallivalt suhtuma erinevate matemaatiliste võimetega õpilastesse.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja	Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse sellesisuliste tekstülesannete lahendamise kaudu. Rühmatöös on võimalik arendada koostööoskust
Enesemääratluspädevus		Matemaatikat õppides on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilasel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.
Õpipädevus		Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada materjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, otstarbekate võtete otsingu ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Väga oluline on üldistamise ja analoogia kasutamise oskus: oskus kanda õpitud teadmisi üle sobivatesse kontekstidesse. Õpilases kujundatakse arusaam, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.
Suhtluspädevus		Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese ja teoreeme sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud info mõistmiseks, seostamiseks ja edastamiseks.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja	Matemaatikapädevus tähendab matemaatiliste mõistete ja seoste tundmist, suutlikkust kasutada matemaatikat temale omase keele, sümbolite ja meetoditega erinevate ülesannete modelleerimisel nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades. Matemaatikapädevus hõlmab üldist probleemi lahendamise oskust, mis sisaldab oskust probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideed analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida. Matemaatikapädevus tähendab loogilise arutlemise, põhjendamise ja tõestamise ning erinevate esitusviiside (sümbolite, valemite, graafikute, tabelite, diagrammide) mõistmise ja kasutamise oskust. Matemaatikapädevus hõlmab ka huvi matemaatika vastu, matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja personaalse tähenduse mõistmist.
Ettevõtlikkuspädevus		Selle pädevuse arendamine on matemaatikas kesksel kohal. Uute matemaatiliste teadmiseni jõutakse sageli vaadeldavate objektide omaduste analüüsimise kaudu: uuritakse objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastatakse hüpotees ning

	otsitakse ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks. Sellise tegevuse käigus arenevad oskus näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse mitmete eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.
Digipädevus	Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukonnades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraalilisi ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUS

Arvutamine

4. klassi lõpetaja:

- selgitab näidete varal termineid *arv* ja *number*; kasutab neid ülesannetes;
- kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires;
- esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste kümne- ja sajatuhandeliste summana;
- võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
- kujutab arve arvkiirel;
- nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe);
- tunneb liitmis- ja lahutamistehte liikmete ning tulemuste vahelisi seoseid;
- kirjutab liitmistehtele vastava lahutamistehte ja vastupidi;
- sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks;
- sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel;
- kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel;
- liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve;
- liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma tegevust;
- nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis);
- esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena;
- kirjutab korrutamistehtele vastava jagamistehte ja vastupidi;
- tunneb korrutamistehte liikmete ning tulemuse vahelisi seoseid;
- sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga;
- kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks;

- korrutab peast arve 100 piires;
- korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga;
- arvutab enam kui kahe arvu korrutist;
- korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega;
- nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis);
- tunneb jagamistehte liikmete ja tulemuse vahelisi seoseid;
- jagab peast arve korrutustabeli piires;
- kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil;
- selgitab, mida tähendab „üks arv jagub teisega“;
- jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust.
- jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga;
- jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega;
- jagab summat arvuga;
- jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga;
- liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga;
- selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise võimatust;
- tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises;
- arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldisete väärtuse;
- selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu;
- teab peast arvude 0–10 ruutusid;
- kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel;
- selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust,
- kujutab joonisel murdu osana tervikust;
- nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru;
- arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;
- loeb ja kirjutab enamkasutatavaid rooma numbreid (kuni kolmekümneni), selgitab arvu üleskirjutuse põhimõtet.

Andmed ja algebra

4. klassi lõpetaja:

- lahendab kuni kolmetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid;
- modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid;
- koostab ise ühe- kuni kahetehtelisi tekstülesandeid;
- hindab ülesande lahendustulemuse reaalsust;
- leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvvaartuse proovimise või analoogia teel;

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

4. klassi lõpetaja:

- leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki ning eristab neid;
- nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippu ja nurki;
- joonestab kolmnurka kolme külje järgi;
- selgitab kolmnurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel;
- arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud küljepikkuste korral;
- leiab ümbritsevast ruumist nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid;
- nimetab ning näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippu ja nurki;
- joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil;
- selgitab nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel;
- arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, ümbermõõdu;
- selgitab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala tähendust joonise abil;

- teab peast ristküliku, sealhulgas ruudu, übermõõdu ning pindala valemeid;
- arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala;
- kasutab übermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid;
- arvutab kolmnurkadest ja tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi übermõõdu;
- arvutab tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi pindala;
- rakendab geomeetria teadmisi tekstülesannete lahendamisel;
- nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid;
- mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid;
- toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi;
- teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks;
- selgitab pindalaühikute mm^2 , cm^2 , dm^2 , m^2 , ha, km^2 tähendust;
- kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid;
- selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid;
- nimetab massiühikuid g, kg, t, selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid;
- toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu;
- kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu;
- nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid;
- nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid;
- selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost;
- kasutab kiirusühikut km/h
- loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides märgib etteantud temperatuuri skaalale;
- kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve;
- liidab ja lahutab nimega arve;
- korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga;
- jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;
- kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel;
- otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis.

HINDAMINE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe- ja kasvatusesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATAV KIRJANDUS

Kalju Kaasik „Matemaatika õpik 4. klassile 1. ja 2. osa“ (2016). Avita.

Anu Palu „Aritmeetika tekstülesannete lahendamisoskuse arendamine.“

Mart Oja „Arvutamine.“

Agu Ojasoo „Geomeetria õpetamisest.“

Palu, A. (2010). Matemaatika. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes* (lk 243-261). Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Kaasik, K. & Lepmann, L. (2002). *Väike metoodikaraamat II kooliastme matemaatikaõpetajale*. Tallinn: Avita.

Õppeaine nimetus:	Loodusõpetus
Koostaja(d):	Algõpetuse õppetool
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Loodusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest;
- oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;
- rakendab loodusteaduslikke probleeme lahendades teaduslikku meetodit õpetaja juhendamisel;
- omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest;
- mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid, näitab üles empaatiat ümbritseva suhtes ning väljendab hoolivust ja lugupidamist kõigi elusolendite suhtes;
- oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti;
- rakendab õpitud loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;
- väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

ÕPPESISU

1. poolaasta. Maailmaruum

• Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanaan. Galaktikad. Astronoomia.

Põhimõisted: maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanaan, galaktika, astronoomia.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Mudeli valmistamine Päikese ja planeetide suuruse ning omavahelise kauguse kujutamiseks.
- Öö ja päeva vaheldumise mudeldamine.
- Maa tiirlemise mudeldamine.
- Tähistaeva vaatlused. Põhjanaanla leidmine tähistaevas.

Planeet Maa

• Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas.

Põhimõisted: gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, riigipiir, naaberriik.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Gloobuse kui Maa mudeli valmistamine.
- Õpitud objektide kandmine kontuurkaardile.

Looduskatastroofid

vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused.

Põhimõisted: vulkaan, laava, lõõr, maavärin, orkaanid, üleujutused.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Erinevate allikate kasutamine info leidmiseks ja ülevaate koostamiseks looduskatastroofide kohta.

2. poolaasta

Elu mitmekesisus Maal

• Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkraksed organismid. Organismide eluavaldused: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal.

Põhimõisted: rakk, üherakne organism, bakter, hulkrakne organism, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, hiidsisalikud ehk dinosaurused.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Erinevate rakkude vaatlemine ja võrdlemine.
- Taimede ja loomade kohanemise uurimine muutuvates keskkonnatingimustes.
- Organismide eluavalduste uurimine looduses.
- Nõuetekohase referaadi koostamine arvuti abil.

Inimene

• Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded.

Põhimõisted: elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Elundi mudeli valmistamine ja/või talitluse uurimine.
- Menüü analüüsimine, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest.
- Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi terviklikkus.

Tervislikud eluviisid

Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses.

Põhimõisted: elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, peensool, jämesool, pärak, meeleeelundid, närvid, peaja, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Inimese siseehituse mudeldamine.
- Katsed ja laboritööd inimese elundite talitluse uurimiseks.
- Ülevaate koostamine inimese seosest ühe taime-, looma-, seeneliigi või bakterirühmaga.

LÕIMING

Igas õppetunnis ilmnevad kõik üldpädevused rohkemal või vähemal määral. Lisaks on igas õppetunnis või õppetsükli üks või mitu pädevust (aine-, valdkonna-, üldpädevus) fookuses. Suund on pädevuste osakaalu suurendamisele võrreldes varasema teemakeskse õpetusega.

Algõpetuses kasutatakse erinevaid lõimingu võimalusi, et toetada õpilasel tervikliku maailmapildi tekkimist. Õpetus lähtub üldõppe elementidest. Suund on metateemade käsitlemisele, milleks võivad olla väärtused, pädevused, mõisted.	
Eesti keel	Kasutades loodusteaduslikke tekste ja tekstiloomet, saab arendada peamisi eesti keele oskusi – lugemist, kirjutamist ja loetust arusaamist, oskust ennast suuliselt väljendada (tööde või kokkuvõtete esitlemine).
Võõrkeeled	Terminite keeleline päritolu ja tähendused
Matemaatika	Matemaatika seostub loodusõpetuses eelkõige uurimusliku õppega loodusõpetuses, kus õpilased esitavad katse- või vaatlusandmeid; loendavad objekte, võrdlevad neid ja seostavad omavahel, mõõdistavad vahemaid.
Inimeseõpetus	Loodusõpetus pakub elulisi situatsioone, mis võimaldab elulähedast ainekäsitlemist, nagu arutelusid, juhtumi analüüsi jm hoiakuid kujundavaid õpitegevusi. Loodusõpetuses toimub õppimine aktiivse tegevuse kaudu. Õpilased teevad koostööd, õpivad käitumisreegleid, sh ohutu käitumise reegleid, hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet kõige elava suhtes. Õppimine toimub sageli väljaspool klassiruumi, mistõttu on õpilastel palju omavahelist suhtlemist, mis mõnikordki väljub õpetaja vaateväljast. See pakub reaalseid olukordi, et arutleda õpilaste omavaheliste suhete üle.
Kunstiõpetus	Siin saab ühendada loodusteadusliku täpsuse ja kunstilise kujutamise võtted. Vaadeldavate objektide kirjeldamisel õpitakse valima ümbritsevate objektide iseloomulikumaid jooni ja võtteid nende kujutamiseks, olulise esiletoomiseks, kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta loomiseks. Õuesõppes suunab õpetaja märkama looduse ilu ja suunab seda kunstiliselt kujutama.
Muusikaõpetus	Muusikas saab õpitavaid muusikapalu valida loodusnähtustega kooskõlas;
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Loodusõpetuse ja tehnoloogiaõpetuse üheks ühistahuks on uurimusliku õppe ja praktilise tegevuse kaudu peenmotoorika arendamine (mudelite valmistamine, katsete ettevalmistamine ja läbiviimine).

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri-väärtuspädevus	ja Peamiseks väärtuseks, mida loodusõpetuses kujundatakse, on looduse tundmaõppimine ja säästmine, elukeskkonda väärtustavate hoiakute kujundamine. Tähtis on kujundada hoolimist elusolenditest ja nende vajadustest. Oluline väärtus on ka looduse mitmekesisus ja ilu märkamine. Õppekäikudel jälgitakse turvalist liikumist looduses, kahjustamata

	loodusväärtusi ja iseennast. Väärtuste kujundamine toimub arutelude kaudu. Inimeste loodust kahjustavale mõjule järgnegu hinnang. Õppeprotsessis peetakse silmas ka inimlikke väärtusi, nagu õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ja rahvuslikkust.
Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	Keelekasutus, õpilaste ühised tegevused, praktilised tööd ja rühmatööd, ühiselt õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamust kaitsma.
Enesemääratluspädevus	Usk oma võimekusse ja enesekindlus loodusainete õppimisel; huvi loodusteaduste õppimise ja loodusteadusliku karjääri vastu; valmisolek tegelda loodusteaduslike küsimustega ja oskus rakendada loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelu probleemide lahendamisel.
Õpipädevus	Tähelepanu all on positiivne hoiak loodusõpetuse õppimise suhtes. Loodusega seotud elukutsete soosimine toimub looduse vastu huvi tundmise kaudu. Õppimises tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele.
Suhtluspädevus	Suudab ennast selgelt ja viisakalt väljendada, arvestades erinevaid olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu, arendades loovat ja kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel, tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoste uurimisel rakendatakse matemaatilisi mudeleid.
Ettevõtlikkuspädevus	Uurimistööde tegemine, kus püstitatakse uusi probleeme (hüpoteese), mis veenvalt ära põhjendatakse või ümber lükatakse.
Digipädevus	Suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat õppimisel ja leida digivahendite abil vajalikku infot ning koostada referaati. Teab digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;

Keskkond jätkusuutlik areng	ja	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
Kodanikualgatus ettevõtlikkus	ja	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
Kultuuriline identiteet		Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
Teabekeskkond		Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi
Tehnoloogia ja innovatsioon		Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
Tervis ja ohutus		Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
Väärtused ja kõlblus		Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUS

Oluline on planeerida (õpilaste huvidest ja kogemustest lähtuvad uurimuslikud õppeülesanded). Uurimisostkuste arendamisel pööratakse eraldi tähelepanu uuringute planeerimisele, läbiviimisele ning tulemuste analüüsile, tõlgendamisele ja esitamisele. Rakendatakse erinevaid õppemeetodeid, sh rollimänge hoiakuliste pädevuste kujundamiseks. Peamised praktilised tegevused, mis kindlustavad kooliastme õpitulemuste saavutamise:

- uurimuslikud tööd;

- loodusvaatlused;
- objektide vaatlus, mõõtmine, katsete läbiviimine;
- õpimapi koostamine;
- kollektiooni koostamine;
- töö arvutipõhiste õpikeskkondadega;
- töö veebimaterjalidega;
- õpilasprogrammides osalemine
- referaadi koostamine.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ja jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;
- võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- kasutatakse õpiülesandeid, mis toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliümbus, looduskeskkond, muuseumid, näitused jne;
- toetab avar õppemetoodiline valik aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, õpimapi koostamine, praktilised ja uurimuslikud tööd (nt loodusobjektide ja protsesside vaatlemine, kirjeldamine ning järelduste tegemine) jne.

ÕPITULEMUSED

Maailmaruum

4. klassi lõpetaja:

- tunneb huvi maailmaruumi ehituse vastu;
- märkab tähistava ilu;
- nimetab Päikesesüsteemi planeedid;
- kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust;
- kirjeldab praktilise töö tulemusena loodud mudeli põhjal Päikese ning planeetide suhtelisi suurusi ja omavahelisi kaugusi;
- mudeldab Kuu tiirlemist ümber Maa;
- mudeldab Maa tiirlemist ümber Päikese;
- mudeldab Maa pöörlemist ning põhjendab gloobuse ja valgusti (taskulambi) abil öö ja päeva vaheldumist Maal;
- kirjeldab tähtede asetust galaktikas;
- teab, et Päikesesüsteem asub galaktikas nimega Linnutee;
- jutustab müüti Suurest Vankrist;
- leiab taevasfääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanela ning määrab põhjasuuna;
- teab, et astronoomid uurivad kosmilisi kehi;
- eristab astronoomiat kui teadust ja astroloogiat kui inimeste uskumist;
- leiab eri allikaist infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.

Planeet Maa

4. klassi lõpetaja:

- huvitub Maal toimuvatest loodusprotsessidest, nende toimumise põhjustest ja tagajärgedest;
- kirjeldab gloobust kui Maa mudelit: kuju, pöörlemine, leppemärkide tähendus;
- teab, mida tähendab väljend „poliitiline kaart“;

- nimetab riigi geograafilise asendi tunnused;
- iseloomustab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit;
- leiab atlase kaardilt kohanime registri järgi tundmatu koha;
- kirjeldab vulkaanipurset (tuhapilv, mürgised gaasid, laavavoolud) ja sellega kaasnevat ohtusid loodusele, sh inimesele. Teab, et Maa sisemuses on piirkondi, kus kivimid pole kõvad.
- toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning iseloomustab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.

Elu mitmekesisus Maal

4. klassi lõpetaja:

- tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab bioloogilist mitmekesisust;
- märkab elusolendite eluavaldusi ja arvestab neid oma igapäevaelus;
- oskab kasutada valgusmikroskoopi;
- selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;
- nimetab bakterite eluavaldusi ning tähtsust looduses ja inimese elus;
- võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi;
- toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;
- teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest;
- teab, et keskkonnatingimused erinevad Maal;
- nimetab organismide eluavaldused.

Inimene

4. klassi lõpetaja:

- väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervislikke eluviise;
- mõistab, et inimene on looduse osa ning tema elu sõltub loodusest;
- toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu;
- kirjeldab inimese elundkondade ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid;
- seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega;
- võrdleb inimest selgroogsete loomadega;
- analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitlust;
- toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus;
- põhjendab tervisliku eluviisi põhimõtteid ning koostab tervisliku päevamenüü;
- nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid;
- teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki;
- teab, et paljude loomade ja inimese ehituses on sarnaseid jooni;
- teab erinevate elusorganismide tähtsust inimese elus.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe- ja kasvatusesmärkidest ning eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu).

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

Loodusõpetus 4. klassile 1. ja 2. osa. (2011). Avita.

Õppeaine nimetus:	Inimeseõpetus
Koostaja(d):	Mare Leivo
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	1 tundi nädalas, 35 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Teises kooliastme inimeseõpetuse aines on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõpimeetodid. Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:

- enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
- tervis ja tervislik eluviis;
- turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
  - üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.

ÕPPESISU

Kool (9 tundi).

- Kool enne meid ja tänapäeval. Reeglid koolis. Õppimine. Mis aitab õppida? Kuidas me mõtleme? Vägivald koolis. Miks on haridus nii õigus kui ka kohustus? Kuidas õppimine mõjutab ja määrab tulevikku?

Mina ja teised (11 tundi).

- Nimi. Minapilt. Emotsioonid ja kehakeel. Hoolivus. Hoolivus ja abistamine. Tahe ja eesmärgid. Väärtushinnangud. Mis on sulle oluline? Inimesed on erinevad. Konflikt. Mis teeb minust minu? Kas ma olen samasugune kui teised? Kas me oleme kõik võrdsed?

Ühiskond (7 tundi).

- Kellest koosneb ühiskond? Küla ja linn. Rahvas ja rahvus. Riik. Üksi või üheskoos? Kohustused ja/või vabadused?

Tervishoid (8 tundi).

- Tervis. Tervise hindamine. Eluviis. Tervislik toitumine. Tervis ja meelemürgid. Kas minu vaimne ja füüsiline on vaid minu asi? Egoism või altruism?

LÕIMING	
Eesti keel	Suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine.

Võõrkeeled	Erinevate võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine ja näitlikest vahenditest (internetis leiduvad lühifilmid, skeemid, esitlused) aru saamine, emakeelde tõlkimine ja lihtsustamine.
Inimeseõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele.
Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis.
Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.
Loodusõpetus	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime; Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides.
Enesemääratluspädevu s	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärged, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavad hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi ning seostama neid tulevase haridustee ja tööelu valikutega, koostades esmase karjääriplaani.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohaliku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.
Kultuuriline identiteet	Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noortejms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.
Teabekeskond	Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.
Väärtused ja kõlblus	Toetatakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUS

Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

Õpetuses kasutatakse mitmekülgset metoodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda. Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

- avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakatid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaristööd, juhtumianalüüs jne);
  - individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;
  - õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest.
- Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid.

ÕPITULEMUSED

4. klassi lõpetaja:

- kirjeldab, mis on füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis, ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- teab ja oskab õpituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel;
- kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks.
- oskab selgitada, miks haridus on õigus kui ka kohustus ja teab, kuidas haridus mõjutab tema tulevikku.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguveestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

A. Aavik, T. Aavik, J. Allik, L. Andresen, M-L. Auler, I. Gräzin, K. Konstabel, M. Paaver, M. Zilmer „Inimene ja ühiskond II kooliastmele 1. osa“. (2011). Avita

Õppeaine nimetus:	Käsitöö ja kodundus
Koostaja(d):	Tuuliki Vuks
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Käsitöö õpetusega taotletakse, et õpilased:

- valmistaksid loovalt erinevates tehnikates, erinevaid esemeid;
- omandavad teadmisi tervislikust toitumisest.

Rõhk on käelisel tegevusel ja materjali säästlikul kasutamisel, aja planeerimisoskusel. Olulisel kohal on ohutud töövõtted ja koostööoskused. Õpe toetab vaatlema, tundma esemelist keskkonda ja nüüdisühiskonna mõtteviise, kultuuritraditsioone. Õppeaine soodustab omandatud praktiliselt rakendama hobide valikul.

ÕPPESISU

Käsitöö. Kavandamine

- Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandamise graafilised võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala.

Töö kulg

- Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Ühistöö kavandamine, tööjaotus rühmas, üksteist abistav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Rahvakunst

- Rahvakultuur ja selle tähtsus. Tavad ja kombid. Muuseumite roll rahvakunsti säilitajana.

Materjalid

- Tutvumine looduslike kiududega. Kanga kudumise põhimõte. Õmblusniidid, käsitööniidid ja – lõngad.

Tööriigid

- Tikkimine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Üherealised pisted. Töö viimistlemine.
- Õmblemine. Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblusvarud. Õmblemine käsitsi.
- Kudumine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine. Kudumi viimistlemine.
- Heegeldamine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi- tagasi heegeldamine. Heegeldustöö viimistlemine.

Kodundus. Toit ja toitumine

- Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.
- Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Toiduainete säilitamine.

Töö organiseerimine ja hügieen

- Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.
- Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Toidu valmistamine

- Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid.
- Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makaronitoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed.

Lauakombid

- Lauakombid ning lauakatmise tavad ja erinevad loominguilised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

- Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine.

Tarbijakasvatuse

- Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Projektõpe

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi

Kodundus - vahetusrühm

- Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toiduainete säilitamine. Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine. Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileibade ja salatite valmistamine.. Magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad võimalused.
- Puhastus- ja korrastustööd. Rõivaste ja jalanõude hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Tehnoloogiaõpetus

- Tehnoloogia olemus. Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad). Idee ja eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest. Levinumad käsitööriistad. Materjalide ühendamine. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.

LÕIMING	
Eesti keel	lühendid, õigekiri, keelekasutus suulises kõnes, kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine
Inimeseõpetus	tervislik toitumine suutlikkus järgida terveid eluviise, väärtustada oma seotust oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga, eestlaste toitumistavad, rahvakalender.
Matemaatika	mõõdud, mõõtmine ja massi-, mahuühikud.
Kunstiõpetus	värvusõpetus ja kompositsioon kavandamisel
Muusikaõpetus	rütmid
Loodusõpetus	lambavill, puuvill, jäätmekäitlus, säästev tarbimine

ÜLDPÄDEVUSED

Kultuuri- väärtuspädevus	ja	tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja	teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel
Enesemääratluspädevus		suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
Õpipädevus		analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi, suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet
Suhtluspädevus		suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt erinevaid ülesandeid lahendades; mõtlemist nõudvates tegevustes püstitatakse probleeme, leitakse sobivaid lahendusi, põhjendatakse valikuid ja analüüsitakse tulemusi;
Ettevõtlikkuspädevus		suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia
Digipädevus		Loovülesannetes on võimalik kasutada digivahenditel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; õpitakse leidma ja säilitama infot ja hindama selle usaldusväärsust.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD		
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine		Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad edaspidises toimetulekus. Õpilased teevad esmast tutvust elukutsetega. Õpilaste tähelepanu juhitakse ohutule töötamisele.
Keskkond jätkusuutlik areng	ja	Töötamisel on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele.
Kodanikualgatus ettevõtlikkus	ja	Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on tööõpetuse õpetamisel üks põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad miniprojektid annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.

Kultuuriline identiteet	Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.
Teabekeskond	Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite ja käsitöötajate loominguga.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda.
Tervis ja ohutus	Õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikku käitumist.
Väärtused ja kõlblus	Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduses kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- rakendatakse nüüdisaegseid info-, õppematerjale ja -vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond;
- kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud;
- lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
- on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
- pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;

- jaotatakse klass toitu valmistades ja teiste praktiliste ülesannete korral väiksemateks rühmadeks (1-5 õpilast);
- leitakse kodunduse teemade juures lõiminguvõimalusi nii inimeseõpetuse; terviseteadlik käitumine kinnistub tunnis tehtavate praktiliste ülesannete kaudu;
- lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsust juhendamist.

ÕPITULEMUSED

4. kl lõpuks on oodatud õpitulemused:

Kavandamine

- kavandab omandatud tövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.

Töö kulg

- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Rahvakunst

- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Materjalid

- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; □
- eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;
- seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega.

Töö liigid

- kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
- heegeldab ja koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- heegeldab ja koob lihtsa skeemi järgi.

Kodundus. Toit ja toitumine

- teab erinevaid toiduinerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi,
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.

Töö organiseerimine ja hügieen

- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaühe rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust.

Toidu valmistamine

- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;

- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning kül- ja kuumtöötlemistehnikaid.

Lauakombed

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Kodu korrashoid

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Tarbijakasvatus

- teab väljendite „kõlblik kuni“ ja „parim enne“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Kodundus- vahetusrühm

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

4.klassis kasutatakse õppijat toetavaid sõnalisi ja kirjalikke hinnanguid. Õppimist toetavas hindamisprotsessis arvestatakse:

- kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
- valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust, koostööoskust);
- töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);
- õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra kokkulepete täitmist

Poolaasta tulemus on arvestatud, kui

- ese on kavandatud teemale vastavalt,
- teostus on võimetekohane, olenevalt õpilase eelnevast arengust,
- töö tulemus on esitatud kokkulepitud tähtajaks.

Aasta hinne on arvestatud, kui vähemalt kahe poolaasta tulemused on arvestatud.

4.klassi I poolaasta hinnang kujuneb nelja hinnangu põhjal:

- Materjaliõpetuse töö – lina ja puuvill
- Tikkimise töö – nõelaraamat
- Kodundus – ohutusnõuded, hügieen, nõude pesemine käsitsi, köögi korrashoid, jäätmete sorteerimine, vee ja energia säästlik kasutamine; mõõtmine
- Heegeldamine alg- ja ahelsilmus, kinnissilmus ja tingmärgid

II poolaasta hinnang kujuneb kolme hinnangu põhjal:

- Kodundus – toiduainete eel- ja külmtöötlemine, toit, toidu- ja toitained; aedviljad, aedvilja tükeldamine,

- Õmblemine – sirge ja sik-sak õmblus
- Projektõpe – "Minu turvaline koolipäev"; helkuri õmblemine

KASUTATUD KIRJANDUS

Õmblemine (2003) Anu Pink
 Heegeldamine (2004) Anu Pink
 Kodundus 4.-6. klass (2008) Anu Pink
 Kudumine (2002) Anu Pink

Õppeaine nimetus:	Kunstiõpetus
Koostaja(d):	Mare Kiisk, Kadri Kosk
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

II kooliastmes arendatakse edasi ja täiendatakse I kooliastmes õpitut. Tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga eesmärgiga luua seoseid ja puutepunkte mineviku ja tänapäeva vahel. Loomingulistes kunstitöodes on suurem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisel. Õpilast kaasatakse rohkem õppeprotsessi kavandamisse (tehnikate, teemade valik, pildimaterjali otsimine jne). Kriitilise mõtlemise oskust ja ainealase keele arenemist toetavad erinevate mineviku ja kaasaja kunstiteoste vaatlemine ja analüüsimine tunnis, mis kinnistatakse samast tunnis ka praktilise tööga. Rõhutatatakse läbitava ajastu kunsti olemuse tundmaõppimist ja rakendamist loovülesannetes.

ÕPPESISU

4. klass

- Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.
- Maali, joonistuse, kollaaži, skulptuuri, graafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted. Kompositsioon. Sümmeetria ja asümmeetria. Liikumise kujutamine. Perspektiiv. Disaini- ja kirjaõpetus.
- Erinevad kunstiliigid (skulptuur, maal, graafika ja tarbekunst). Koomiks. Eesti rahvakunst. Näiteid mineviku ja nüüdiskunsti teostest Eestis ja maailmas õpetaja valikul. Loodust säästva tarbimise põhimõtted

LÕIMING	
Eesti keel	Kunstist rääkides osalevad õpilased aruteludes arendades oma eneseväljendusoskusi ja õppides kasutama kunstikeelt
Matemaatika	Eesti rahvakunst ja geomeetrilised kujundid; kolmvaade.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Erinevate materjalide kasutamine; töökavandite ja -jooniste tegemine.

Muusikaõpetus	Kunstis on palju muusika kattuvaid mõisteid (kompositsioon, rütm, kontrastid); muusika järgi joonistamine
Loodusõpetus	Näited ümbritsevast elusloodusest erinevate loovülesannete puhul: loodusfotograafia; sümmeetria ja asümmeetria looduses; keskkonnasäästlikud materjalid kunstis.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja väärtustada enda ja teiste tehtud tööd. Tajuda ja väärtustada kunstitegevust kui ainulaadset ja igähele ainuomast, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja arendada teadlikkust igähe eripärast ja arvestada seda suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	analüüsida enda nõrkusi ja tugevusi, osates neid erinevates olukordades rakendada. Arendada personaalset ja sotsiaalset identiteeti.
Õpipädevus	seostada omandatud teadmisi varemõpituga, planeerida õppimist, arvestada aega vastavalt enda oskustele.
Suhtluspädevus	korrektse keelekasutusega enda seisukohtade visuaalne, kirjalik või suuline esitlemine ja põhjendamine.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust, rakendada reaalinetes omandatud erinevaid oskusi.
Ettevõtlikkuspädevus	osata ideid teostada, probleeme loovalt lahendada, kasutades varemõpitud ja iseseisvalt eesmärgi seada ning plaane koostada.
Digipädevus	Digitaalsete vahendeid kasutatakse info otsimiseks, esitluste tegemisel ja fotode töötlemisel

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õpilases arendatakse oskust seada endale eesmärgi ning neid ellu viia. Arendatakse oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng	Õpilast suunatakse mõistma inimese sõltuvust loodusressurssidest ja väärtustama bioloogilist ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust. Õpilast suunatakse aru saama ja arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil ja ühtlasi võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õpilast suunatakse väärtustama koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist. Õpilasele tutvustatakse ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suunatakse suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.
Kultuuriline identiteet	Õpilast suunatakse mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana, käituma salliva ja lugupidavana teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist.
Teabekeskkond	Õpilases arendatakse kriitilise teabeanalüüsi oskust, mõistma vahetu ja vahendatud info sarnasusi ning erinevusi. Õpilast suunatakse ära tundma oma teabevajadusi ja leidma endale sobivaid teabeotsingumeetodeid.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilast suunatakse aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest. Pööratakse tähelepanu tehnoloogilise arengu positiivsetele kui ka negatiivsetele mõjudele ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes; Õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat erinevate eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks
Tervis ja ohutus	Õpilast suunatakse teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega ning mõistma keskkonna mõju oma tervisele. Õpilasele tutvustatakse kuidas väärtustada liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.
Väärtused ja kõlblus	Õpilast suunatakse tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid, juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel.

ÕPPETEGEVUS

4. klass

- Loovad rühma- ja individuaalsed tööd, koostöö ühise tulemuse nimel.
- Visandamine ja kavandamine. Kujutamine. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

- Ruumiliste kompositsioonide valmistamine.
- Kunstitehnikate loov kasutamine.
- Kunstiteoste (maalid, filmid, koomiksid) võrdlemine, nende üle arutlemine.
- Muuseumide ja näituste külastamine.

ÕPITULEMUSED

4. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu loovast tegevusest;
- katsetab julgelt oma mõtete ja ideedega;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, animatsioon);
- otsib infot kunstiraamatutest ja teistest teabeallikatest;
- kirjeldab kunstiteost kasutades selleks ainealaseid mõisteid;
- mõtleb keskkonda säästvalt ja arvestab kaasõpilastega.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Õpilane saab õppeaastas ühe kokkuvõtva hinde/kirjaliku tagasiside (hinnatakse üks kord poolaastas).

Positiivse kokkuvõtva hinde saamiseks peab õpilane esitama kõik kohustuslikud tööd. Enne uue töö alustamist teavitatakse õpilasi tööle esitatavatest nõuetest ja tingimustest. Nõutava arvestusliku soorituse taseme seab õpetaja, konkreetse ülesande eripära arvestades, igale tööle eraldi. Nõuetele mittevastava töö puhul, tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandusettepanekutega ja õpilasel on võimalik töö uuesti esitada. Poolaastahinnet mõjutavad ka mittekohustuslikud tunnitööd (sh tundides osalemine).

Õpilastel on võimalus osaleda hindamise protsessis. See õpetab töid analüüsima ja väärtustama erinevaid lahendusi. Oluline on õpilase eneseanalüüsi toetamine – mida õpilane tundis ja õppis, mida ta soovib järgmisel korral teha teisiti jne – eesmärgiga toetada õpilase sisemist motivatsiooni.

Praktiliste tööde juures hinnatakse õpilase loovust ülesannete lahendamisel, töö kulgu alates töö kavandamisest kuni lõpptulemuseni ja saavutatud õpitulemusi. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja arvestamist teiste õpilastega. Hindamise objektiks võib olla nii tööprotsess (sh kavandid, harjutused, visandid, pikemaajalise praktilise töö vaheetapid) kui valminud teos. Praktiliste tööde hindamise juures kasutatakse ka õpimapi või portfoolio formaati.

Uurimusliku sisuga töödes hinnatakse töö vastavust teemale ja etteantud vormistamise nõuetele, töö sisukust, töö esitlust ja oma valikute selgitamise ja põhjendamise oskust. Negatiivselt ei hinnata kirjalikes töödes esineda võivaid õigekirjavigu kuid need parandatakse.

KASUTATUD KIRJANDUS

Gabral, Hans (2004) Kunst IV – VI klassile. Tallinn: Koolibri.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva; J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! 16 kunstiprojekti. Õpilaseramat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva; J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! Õpetajaraamat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku (digiversioon)

Rehepapp, M. 2012. Disainispikker. Tööraamat õpetajale. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia.

Õppeaine nimetus:	Draamaõpetus

Koostaja(d):	Kadri Kosk
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	1 tundi nädalas, 35 tundi aastas

DRAAMAÕPETUSE KONTSEPTSIOON

„Kooliharidus peaks võimalikult palju aitama emotsionaalselt värvipimedatel lastel saada nägijaks, sest see on võimalik. Meid kõiki peaks huvitama, millise sisemise tundeilma ja moraalsed tõekspidamised kool oma õpilastes kujundab, sest ühel hetkel väljuvad noored sellest kontrollitud institutsioonist ning neist saavad meie kõigi naabrid, äripartnerid, tööandjad, töötajad, kliendid, hooldajad, kaasreisijad või meie laste elukaaslased. Emotsionaalse intelligentsuse osised on lisaks empaatilisele muuseas enesekontroll, innukus, püsivus ja oskus ennast motiveerida“ (Hein 2014: 27).

Draamaõppe süstemaatilisus ja loovus aitavad vaieldamatult kaasa nii emotsionaalse kui ka sotsiaalse intelligentsuse arengule, seega tervikliku ja õnneliku inimese loomisele. Mida varem sellega alustada, seda parem.

Draamaõpetuses õppimine:

- toetab hariduslike erivajadustega õpilast;
- soodustab koostööd;
- aitab süüvida inimkogemuste probleemidesse;
- arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- arendab empaatiavõimet ja aitab end teistega samastada;
- toetab esinemisjulgust ja avatust
- kasvatab vastutustunnet
- aitab kaasa tekstist arusaamisele ja tekstiloomele
- arendab nii kehalist kui suulist eneseväljendusoskust

Eelnev nimekiri mitte ainult ei loo kasvulava tulevase täisväärtusliku inimese arenguks, vaid toetab igakülgset teiste ainete õppimist ja õpetamist.

Õpe toimub kõikidel klassidel kord nädalas ja tagasisidestatakse jooksvalt igas tunnis ning kokkuvõtvad hinnangud tulevad kord poolaastas. Esimene poolaasta pädib etüüdidega kooli sünnipäevaks ja jõuluetüüdidega, teine poolaasta kevadise ühise etenduste päevaga, mil draamaõppe läbinud klassid oma lavastusi esitlevad. Eesmärk ei ole lavastuse valmimine iseenesest, vaid kindlasti protsess ise ja selle käigus toimuv avastamine ja avanemine.

Draamakursuse alustamine seisneb eneseavastamises ja grupiloomes. On väga oluline leida grupidünaamika ja luua ühtne energia, et üldse midagi saaks sündida. Edasi süvenetakse juba lavastuse loomesse.

ÕPPESISU

Esimene poolaasta

Esimesel poolaastal alustatakse impro- ja liikumismängudega. Külastatakse etendust või toimub lavastuse DVD vaatamine ja analüüs. Tegeletakse sotsiaalsete draamaõppe meetoditega (foorumteater, protsessdraama, ajaleheteater). Poolaasta väljundiks on jõuluetüüdid.

Teine poolaasta

Hakatakse keskenduma enam tekstile ja valmistuma konkreetseks lavastuseks, mis sünnib koostöös õpilastega või modifitseeritakse kirjanduslikku valmis teksti. Iga klassiga töötatakse lavastusega, millest saab ühtlasi ka teise poolaasta väljund.

HINDAMINE

Esimese poolaasta hinnang

Oskad teisi kuulata ja nendega arvestada, oled aktiivne osaleja. Oskad näha oma võimekust meeskonnas. Tahad ennast arusaadavalt väljendada. Suudad oma rolli analüüsida ja teistele tagasisidet anda.

Teise poolaasta hinnang

Suudad tegutseda teistega ühtse eesmärgi nimel. Oskad anda tagasisidet teiste loomingle (etenduste päeval nähtule). Oled lavastuse loomes aktiivne kaasakõneleja. Pead kokkulepetest kinni. Oled võimeline oma rolli analüüsima ja seda vastavalt edasi andma.

Õppeaine nimetus:	Töö- ja tehnoloogiaõpetus
Koostaja(d):	Priit Laats
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Töö- ja tehnoloogiaõpetuse tundides tunneb õpilane rõõmu töö tegemisest, hindab tööd ja töö tegijat. Olulisel kohal on leiutamISRõõm, loov mõttetöö, väärtustav suhtumine töösse, analüüsimisvõime ja ohutud töövõtted. Õppetundides valmistatakse erinevaid praktilisi esemeid, genereeritakse ideid, kavandatakse, toetatakse noorte omaalgatust ja ettevõtlikkust. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima ning oma tööle hinnangut andma. Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning hindamisoskusi.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades

- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- rakendatakse nüüdisaegseid infotehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov mõtletegevus, arutelud, diskussioonid, rollimängud, väitlused, projektõpe, katsetused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd, internetipõhised keskkonnad, vestlused ja selgitused, analüüsimine, jne;
- aineõpetaja otsustab õppesisule kuluvate tundide arvu ja järjestuse; vastavad kirjeldused sisalduvad kooli ainekavas;
- õpetus on peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile;
- läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele;
- teadmised ja oskused omandatakse toote valmistamise käigus, läbi käelise tegevuse.
- arvestatakse, et sõltuvalt õpilaste varasematest kogemustest ning ülesande/toote eripärast muutuvad eri vanuseastmete õpilaste õpitulemuste rõhuasetused;
- peetakse silmas, et rakendustegevusele eelneb tööohutusalane instrueerimine ning ohutute töövõtete demonstreerimine;
- on koduseid ülesandeid, arvestades õppeaine spetsiifikat, peamiselt seotud teabe hankimise ja selle analüüsimisega ning toote disainiga;
- on rõhk loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel

(rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toodet kaunistades jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial; töö organiseerimisel on tähtis õpetajate koostöö;

LÕIMING	
Eesti keel	Teab ainealast terminoloogiat, saab aru tööjuhendist, oskab oma tegevusi kirjeldada. Vestlused, arutelud, analüüsimised, enesehinnangud, hindamiskriteeriumid, kõik mis on seotud tehtavate tööesemetega.
Matemaatika	Loogiline mõtlemine, geomeetrilised kujundid, mõõtmine, arvutamine, mõõtühikud
Inimeseõpetus	Töö kavandamine, tööohutuse järgimine, minapilt ja enesehinnang, probleemide lahendamine, kodanikualgatus, suhtlemine kaasõpilastega ja rühmategevuses.
Kunstiõpetus	Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks, disaini, viimistlemine
Loodusõpetus	Puidu ehitus ning põhi- ja abitunnused.
Liikumisõpetus	Osavus, tähelepanu, reageerimiskiirus

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi, tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga. Väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt, hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse
Enesemääratluspädevu s	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi, analüüsida oma käitumist erinevates olukordades, lahendada suhtlusprobleeme. Käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise.
Õpipädevus	Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.
Suhtluspädevus	Oma tööde esitlemine ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi. Ühised ülesanded võimaldavad õppida teisi

	arvestama ja aitama. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu (ja nende tagajärgi) märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus.
Ettevõtlikkuspädevus	Tehnoloogia valdkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmodelite kaudu.
Digipädevus	Leida digivahendite abil infot, hinnata selle asjakohasust ning usaldusväärsust. Tutvuda infotehnoloogiliste tööalaste võimalustega (joonestusprogrammid, 3D printer jne).

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
Kultuuriline identiteet	Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.

Teabekeskond	Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötajate loominguga.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhivate seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.
Tervis ja ohutus	Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.
Väärtused ja kõlblus	Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uuendesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

ÕPPESISU

I poolaasta. Materjalid ja nende töötlemine

- materjali märkimisviisid, märkimistarvikud.
- materjali töötlemise viisid- saagimine.
- käsitööriistad - erinevad saed, haamrid, pitskruvid.
- elektrilised käsitööriistad - kuumliimi püstol.
- materjali liited - liimliide, naelliide, liimid.
- tervisekaitse- ja tööohutusenõuded töötamise ajal.
- ohutud töövõtted.

Disain ja joonestamine -

Disain

- sissejuhatus - joonestamine kui õppeaine.
- nõuded joonestustööle.
- lihtsa toote kavandamine.
- joonestustööks vajalikud eelteadmised.
- joonte liigid.
- eskiisjoonis.
- joonestusvahendid ja materjalid.

Tehnoloogia igapäevaelus

- tehnoloogia olemus.

- transpordivahendid - sõidukid (õpilasel on valida sõiduki liikumise võimalusteks: **mehhaaniline, õhu-, kummi- või mikromootori jõul**).

II poolaasta

Materjalid ja nende töötlemine

- puidu kasutusala
- puidu positiivsed ja negatiivsed omadused
- puu ehitus, põhi- ja abitunnused

Disain ja joonestamine - 3D modelleerimisprogramm Google SketchUp

- mis on Google SketchUp
- töökeskkond
- mallid ja kasutajaliides
- joonestamine joonega
- joonestamine ristkülikuga
- veel kujundeid joonestamiseks
- vaatega manipuleerimine
- Push/Pull
- kustutamine

ÕPITULEMUSED

4. klassi õpilane:

- valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid märkimistarvikuid ja käsitööriistu.
- oskab kavandada eset/ toodet.
- oskab valida vastavalt materjalile erinevaid saagaseid.
- suudab valmistada jõukohaseid liiteid (liimliide, naelliide).
- tunneb põhilisi liim-materjale ja nende omadusi.
- kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduvkasutuseks.
- valmistab erinevaid esemeid praktilise tööna
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.
- selgitab joonte tähendust joonisel.
- oskab joonestada eskiisjoonist.
- mõistab tehnoloogia olemust.
- iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid (sõidukid).
- valmistab praktilise tööna sõiduki, kasutades jõukohast sõiduki liikumise võimalust (mehhaaniline, õhu-, kummi- või mikromootori jõudu).
- tunneb puidu positiivseid ja negatiivseid omadusi ja puidu tunnuseid.
- suudab valmistada jõukohaseid liiteid (liimliide)

HINDAMINE

4. klassi I poolaastal antakse 6 hinnangut, 4. klassi II poolaastal antakse 5 hinnangut.

Hindamise aluseks on õppimist toetav hindamine, kus kriteeriumiteks on suulised või kirjalikud kokkulepped, mille koostamisel osalevad õpilased ja õpetaja. Kokkulepped lepatakse kokku iga töö alguses. Kokkulepped võivad olla individuaalsed või kollektiivsed. Töö on arvestatud, kui õpilane on pidanud kinni 75% kokkuleppest. 4. ja 5. klassides antakse sõnalisi hinnanguid, 6. klassis kasutatakse mitmeeristavat (arvestatud, mittearvestatud) hindamist.

Õpilast hinnates võetakse arvesse õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust, ideede loovus ja iseseisvust, töövahendite kasutamise oskust, õppematerjali üleskirjutamist vihikusse, korrapidaja kohustuste täitmist, töövahendite ja tööpingi

korrastamist pärast töö lõpetamist, jm). Poolaasta hinne kujuneb jooksvate tööde põhjal, 75% töödest peab olema tehtud. Aastahinne on arvestatud, kui mõlema poolaasta hinnangud on positiivsed.

Õppeaine nimetus:	Liikumisõpetus
Koostaja(d):	Margus Udeküll
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Õpitlemuseeni jõudmine on koolidele paindlik ja võimaldab arvestada kooli kultuuri, õpilaste huvisid, traditsioone, õppekeskkonda ja -tegevusi. Liikumispädevuseeni jõudmisel on oluline arvestada, et õpitlemused on seotud nii õppeprotsessiga kui ka –tulemusega, kusjuures teatud juhtudel peegeldab õpitlemus protsessi. Järgnevalt on toodud viie valdkonna kirjeldused:

LIIKUMISOSKUSED. Liikumisoskuste omandamine toimub nelja liikumisoskuste alarühma kaudu:

- **Edasiliikumisoskused:** kõndimise-, jooksmise-, hüppamise-, ronimise oskus, oskus liikuda rütmis- ja muusikas ja koostöös teistega. Ujumisoskus.
- **Vahendil liikumisoskus:** oskus liikuda vahendil.
- **Vahendi käsitemisoskused:** oskus visata, püüda, pörgatada ja lüüa vahendit käe, jala ja vahendiga.
- **Oskus kontrollida keha asendites ja liikumisel:** oskus säilitada tasakaalu asendis, liikumisel ja nende kombinatsioonides.

Liikumisoskuste valdkonnas tegeletakse kõikide oskustega kooliastme jooksul eesmärgiga, et õpilane omandab mitmekülgsed liikumisoskused. Liikumisoskuste õppimisel ja omandamisel seostatakse õpitavat selle kasutamisega väljaspool õppetundi.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED. Õpilane omandab teadmised tervise ja oskustega seotud kehalistest võimetest ja nende arendamisest. Tervise ja oskustega seotud kehaliste võimete nagu aeroobne vastupidavus, jõud ja paindumus mõõtmine toimub kõikidel õpilastel vähemalt üks kord kooliastme jooksul. Selle peamine eesmärk on, et õpilased oleksid teadlikud enda tervise ja oskustega seotud kehalistest võimetest ja see motiveeriks neid enda kehalisi võimeid arendama. Lisa eesmärgiks on saada regulaarset tagasisidet Eesti õpilaste tervise ja oskustega seotud kehalistest võimetest. Tagasiside on individuaalne ja ei ole hinde panemise aluseks vaid teadlikkuse tõstmiseks kehalisest vormisolekust. Kehaliste võimete mõõtmise tulemusi analüüsitakse nii, et see tõstaks õpilase motivatsiooni enda arendamiseks ning toetaks objektiivselt enesehinnangut. Peetakse kinni individuaalse lähenemise põhimõttest ja jälgitakse tundlike isiklike teemade käsitlemisel konfidentsiaalsust ja inimlikkust. Märatakse õpilasi, kes mingil põhjusel ei ole teistega koos sooritusi valmis tegema ning sellise õpilasega suheldakse, toetatakse ning talle antakse individuaalse sooritamise võimalusi, suunatakse teda arenema enesekindlamaks.

KEHALINE AKTIIVSUS. Õpilane omandab teadmised ja oskused tervislikust kehalisest aktiivsusest olles kehaliselt ja vaimselt aktiivne õppeprotsessis osaleja. Õpilased, kelle tervislik seisund ei võimalda kõiki liikumisõpetuse tegevusi teha või suurel intensiivsusel liikuda osalevad liikumisõpetuses nii, et nad on kaasatud tervislikule seisundile vastavalt. Tundi planeerides arvestatakse, et õpilaste kehalise aktiivsuse tase tunnis sõltub ka sellest, kas õpilane vajab haigusest taastumiseks aega. Koolis mõeldakse läbi, kuidas konfidentsiaalne

terviseinfo, mida liikumisõpetuse õpetaja oma töö kavandamiseks võib vajada, õnnestuks läbi usaldusliku suhte koduga õpetajani tuua. Õpetaja aitab usaldusliku suhte tekkimisele kaasa teavitades lapsevanemaid juba õppeperioodi alguses, millised on võimalikud õppeülesanded liikumisõpetuses tervisliku erivajadusega õpilastele.

LIIKUMINE JA KULTUUR. Õpilane mõistab liikumise ja kultuuri seost mitmekülgselt, sh väljaspool kooli keskkonda toimuvate tegevuste kaudu. Läbivad eesmärgid on: ohutu liikumine ja isiklik hügieen, kogemused väljaspool kooli toimuvalt liikumis- või spordiürituselt osaleja või vabatahtlikuna, ausa mängu põhimõtete järgmine, loodusliikumine ja teadmised liikumis- ja sporditraditsioonidest. Õpetaja kujundab järjepidevalt enda eeskujuga väärtusi ja hoiakuid. Õpilase isiklike hügieeniga seotud harjumuste korrigeerimine toimub delikaatselt nii, et see ei riiva õpilase eneseväärikust. Üks osa liikumisega seotud kultuurist on suhtlemiskultuur. Liikumisõpetuse tundides on oluline olla tähelepanelik õpilaste omavahelise suhtlemiskultuuri suhtes. Õpetajal on oluline võtta aega ebasobiva käitumise positiivses suunas korrigeerimiseks.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL. Õpilane omandab teadmised ja oskused, kuidas hoida vaimset ja kehalist tasakaalu ja mõistab, et saab ise enda vaimset ja kehalist seisundit reguleerida. Liikumisõpetuse õpetajal on oluline mõista vaimse ja kehalise tasakaalu saavutamiseks sobilike harjutuste õpetamist ja koolis arendada liikumisõpetuse õpetajate vastavaid professionaalseid pädevusi.

ÕPPETEGEVUSED

Õppeprotsess on ülesehitatud selliselt, et võimaldab vastata küsimusele, milliste eesmärkide nimel tegevused toimuvad ja kuidas on need seotud elukestva liikumisharrastusega. Õpilase eneseanalüüs on õppeprotsessi loomulik osa. Õpilane koostab lühikese eneseanalüüsi läbivalt õppeprotsessi jooksul, kuid põhjalikuma eneseanalüüsi vähemalt kord õppeaasta jooksul.

Liikumisõpetuse ainekava lahutamatu osa on õppeprotsessi kirjeldus, mis toob välja nii kasutatavad mõisted, õppeprotsessi korralduslikud alused, õpetaja tegevuse põhimõtted ja õppesisu näited.

Õpetaja juhib õppeprotsessi nii, et õpilane on motiveeritud liikuma ning mõistab selle seost tervise ja enda vastutust tervise hoidmisel.

Liikumisõpetus on kohustuslik õppeaine põhikooli kõikides kooliastmetes. Taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti.

Nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestades, et taotletavad õpitulemused ja õppe- ja kasvatusesmärgid on saavutatavad.

LÕIMING	
Eesti keel	Liikumisalased mõisted ja terminoloogia, selle kasutamine suulise ja kirjaliku eneseväljendusvahendina.
Matemaatika	Matemaatiliste mõistete ja oskuste seostamine liikumisega.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Lõiming toetab endale liikumis- ja spordivahendite loomist.
Inimeseõpetus	Liikumistegevused toetavad mõistmist sotsiaalainete teemadest rõhuasetusega liikumisega seotud minapildi ja enesehinnangu kujunemisel, tervisliku eluviiside komponentidel, stressi ja pinget

	ennetamise ja maandamise võimalustel, inimese liikumisharrastusega seotud huvidel ja liikumise olulisusel nii füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele.
Kunstiõpetus ja muusikaõpetus	Liikumine kui kunst. Liikumise ja muusika üksteist toetavad seosed: liikumine muusikas, liikumise loomine vastavalt muusikale.
Loodusõpetus	Liikumise seos erinevate loodusainete teemade ja mõistetega. Rõhuasetused on toitumise ja liikumise seosel, inimese tugi- ja liikumiselundkonnal ja liikumise mõjul tugi- ja liikumiselundkonnale.
Võõrkeeled	Suhtlemine võõrkeeles liikumistegevuse käigus; liikumisalane võõrkeelne terminoloogia; võõrkeelsete infoallikate kasutamine liikumisalase info otsimiseks.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja liikumine ja sport kultuuri osana; loodusliikumine; kokkupuude teiste kultuuride ja nende liikumistavadega; liikumisega seotud tunniväline tegevus; liikumise- ja kultuuritraditsioonid paikkonnas ja ühiskonnas; liikumise seostamine erinevate kultuurinähtustega (teater, muusika, film jne);
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja koostöö teiste inimestega erinevates situatsioonides; enda tervise eest vastutuse võtmine; arvestamine teiste inimeste erisustega; kogemuste ja sotsiaalsete oskuste seostamine isikliku arengu ja võimaluste laienemisega tööturul;
Enesemääratluspädevus	enda tugevate ja nõrkade külgede teadvustamine; suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma liikumisharjumisi ja võimekust; tahe analüüsida enda liikumistegevust ja tulemust, ning ennast liikuva inimesena; eneseanalüüs lisaks õppeaine spetsiifilisele keskendub ka inimesele kui tervikule - mida sain teada endast kui inimesest tänu liikumisele;
Õpipädevus	õppimise eesmärgistamine ja tähenduse loomine; erinevate õpistrateegiate kasutamine enda oskuste arendamiseks ja liikumisharjumuse kujundamiseks; liikumisalane loovtöö;
Suhtluspädevus	koostööle suunatud ülesanded ja tegevused, mis toetavad ühiselt uute teadmiste ja oskusteni jõudmist; paaris- ja rühmategevused ühtsete eesmärkide saavutamiseks; erinevad rollid rühmas;
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja kehaliste võimete ja kehalise aktiivsuse mõõtmine ja analüüs; tehnoloogiliste vahendite kasutamine liikumistegevuste ja kehalise aktiivsuse mõõtmiseks, soorituse parandamiseks ja analüüsiks, sh seoste loomine ja järelduste tegemine.

Ettevõtlikkuspädevus	uute ideede loomine ja ellu viimine; liikumisega seotud projekti tegevused, sh ka liikumiseks sobivat füüsilist keskkonda kujundavad; loovtööd jne;
Digipädevus	riist- ja tarkvara kasutamine õppeprotsessis: kehalise aktiivsuse mõõtmine, erineva harjutusvara rakendused.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	õppeaine toetab õpilase teadlikkust liikumisega seotud kutsevalikutest ja tervise hoidmise tähtsust igas eluvaldkonnas;
Keskkond ja jätkusuutlik areng	õppeaine toetab keskkonnateadliku inimese kujunemist erinevate tegevuste kaudu nii sise- kui ka väliskeskkonnas, sh looduskeskkonnas;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	õppeaine toetab õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks koostöiste ja ettevõtlikkust toetavate ülesannete kaudu, traditsioone toetavate ja vaba aja ning kooli keskkonda seostavate liikumisürituste kaudu;
Kultuuriline identiteet	õppeaine toetab õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes väärtustab liikumist kultuuri osana, sh teab omakultuuri traditsioone (nt tantsupidu); omab teadmisi kultuuride muutumisest ajaloo vältel (nt muutused nais- ja meessoos spordialades; traditsiooniliste spordialade muutumine jne).
Teabekeskond	õpilane suudab kriitiliselt analüüsida liikumisega seotud infot;
Tehnoloogia ja innovatsioon	õpilane kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt (nt objektiivse info saamine video või kehalist aktiivsust mõõtvate rakenduste vahendusel);
Tervis ja ohutus	liikumiseõpetuse valdkondade õpitulemused toetavad õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks;
Väärtused ja kõlblus	õppeaine toetab ühiskonnas üldtunnustatud väärtuste ja kõlbluspõhimõtete kujunemist läbivalt õppeprotsessi jooksul reeglite, ohutuse ja ausa mängu põhimõtete järgimise ja õpetaja eeskuju kaudu.

ÕPIKESKKOND

Liikumisõpetusetunnid korraldatakse:

- sise- ja õuekeskkonnas;
- sisekeskkonnas viiakse tunnid läbi ruumides, mis võimaldavad saavutada ainekavas toodud õpitulemusi. Nendeks on võimla, ujula, aula, klassiruumid või muud ruumid, mis on kohandatud vastavaks tegevuseks;
- õuekeskkond toetab õpitulemusteni jõudmist ja liikumisõpetuses omandatud oskuste kasutamist ja arendamist pakkudes mitmekesiseid liikumisvõimalusi erinevatele vanuserühmadele;
- nii, et õpilastel on võimalus kasutada rõivistuid ning pesemisruume.

ÕPITULEMUSED

Õpitulemusteni jõudmine on koolidele paindlik ja võimaldab arvestada kooli kultuuri, õpilaste huvisid, traditsioone, õppekeskkonda ja -tegevusi.

Toetudes riiklikus ainekavas toodud õpitulemustele koostab iga kool omanäolise ainekava arvestades paikkondlikke võimalusi, traditsioone, huvisid, ühiskonna muutusi. Õpitulemused on kirjeldatud valdkonniti arvestades eakohasust ja individuaalsust. Tundide korraldamine lähtudes õpilaste arvust, võimekusest, soost toetub eelnevale ja lähtub põhimõttest, et iga kool korraldab õppe parimal võimalikul viisil.

LIKUMISOSKUSED

II kooliastme lõpuks õpilane:

- kasutab edasiliikumisoskuseid liikumismängudes ja spordialades erinevates keskkondades; rütmi ja muusika saatel; tantsulistes liikumistes, erinevates tantsuliikides, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- teab edasiliikumisoskuseid liikumisharrastuses ja spordialades;
- oskab liikuda vahendil edasiliikumisviisina;
- oskab liikuda linna- ja loodusmaastikul määrates asukohta ja suunda;
- oskab käsitseda vahendit liikumiskombinatsioonides ja -mängudes, spordialades ja lihtsustatud sportmängudes;
- analüüsib enda koostööd lihtsustatud sportmängudes;
- oskab koostada kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone;
- teab kehahoiu ja -asendite põhimõtteid ja terminoloogiat;
- rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- analüüsib enda liikumisoskuseid.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

II kooliastme lõpuks õpilane:

- nimetab kehalisi võimeid ja seostab neid erinevate igapäevaste tegevustega;
- arendab juhendamisel individuaalseid kehalisi võimeid mõõtmistulemustele tuginedes;
- oskab seada lühiajalisi eesmärke kehaliste võimete mõõtmistulemuste põhjal ja tegutseb eesmärkide täitmise nimel;
- analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid isikliku tervise seisukohalt;
- oskab seostada harjutuste ja tegevuste iseloomu kehaliste võimetega.

KEHALINE AKTIIVSUS

II kooliastme lõpuks õpilane olles kehaliselt ja vaimselt aktiivne tunnis erinevates keskkondades:

- teab, kuidas ja millises mahus planeerida kehalist aktiivsust igapäevastes tegevustes;
- oskab mõõta enda pulssi ja anda subjektiivset hinnangut enda kehalisele aktiivsusele;
- oskab kasutada lihtsamaid tehnoloogilisi vahendeid ja liikumispäevikut lühiajalisel perioodil enda kehalise aktiivsuse hindamiseks;
- oskab sooritada taastumist toetavaid tegevusi ja mõistab selle olulisust;
- teab esmaabi andmise esimesi etappe.

LIKUMINE JA KULTUUR

II kooliastme lõpuks õpilane:

- oskab arutleda kogemuse põhjal, mille ta on saanud väljaspool kooli toimival liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- teab ja rakendab ausa mängu põhimõtteid ja sellega seotud väärtuseid;
- oskab nimetada rahvusvahelisi sportlasi ja liikumisüritusi;
- mõistab isikliku hügieeni- ja ohutusnõuete olulisust;
- oskab liikuda looduses vastutustundlikult;
- oskab seostada liikumist ja kultuuri isikliku kogemuse põhjal.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

II kooliastme lõpuks õpilane:

- oskab sooritada õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi
- kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale.

HINDAMINE

Õppimist toetav hindamine on õppeprotsessi osa ja koosneb kujundavast ja kokkuvõtvalt hindamisest. Kokkuvõtval hindamisel lähtutakse riikliku õppekava üldosas hindamise kohta sätestatust ja selle alusel koostatud kooli hindamisjuhendist. Erinevatele osapooltele on perioodi alguses selge, millise õpitulemuse poole, milliste õpiülesannetega liigutakse.

Hindamiskriteeriumid on seotud õpitulemustega, s.t hindamise kaudu antakse tagasisidet õppeprotsessi jooksul omandatud teadmiste, oskuste, protsessi ja selle tulemusel toimunud arengu kohta. Arengu all mõeldakse õppeprotsessi tulemusel toimunud muutusi.

Õpitulemusteni jõudmiseks ja nende tagasisidestamiseks on piisavalt aega. Õppimise süvendamiseks kasutatakse õppeprotsessi jooksul lisaks õpetajapoolsele hindamisele ka enesehindamist. Üks osa kooliastme kokkuvõtvalt hindamisest on õpilase eneseanalüüs.

Õppeaine nimetus:	Muusikaõpetus
Koostaja(d):	Mai Rand
Klass:	4. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Muusikaga tegelemine toetab tundemaailma arengut, loovat mõtlemist ja aitab saavutada emotsionaalset tasakaalu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika ainekava koostades on lähtunud järgmistest põhimõtetest:

- teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;

- teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

ÕPPESISU

Muusika õppeaine koostisosad on:

- laulmine;
- pillimäng;
- muusikaline liikumine;
- omalooming;
- muusika kuulamine ja muusikalugu;
- muusikaline kirjaoskus;
- õppekäigud.

LÕIMING	
Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondadega. Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi.	
Eesti keel	Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust, vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
Matemaatika	Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, valguse ja värvide omadusi
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
Inimeseõpetus	Vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
Liikumisõpetus	Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.
Loodusõpetus	Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, valguse ja värvide omadusi
Võõrkeeled	Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust;

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Väärtustada oma ja teiste maade muusikat, teadvustada nüüdisaegset muusikakultuuri ja sündmusi
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Suuta ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades erinevaid olukordi, oma seisukohti esitada ja põhjendada
Enesemääratluspädevus	Suuta mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; analüüsida omavahelistes suhetes tekkivaid probleeme
Õpipädevus	Leida õppimiseks vajaminevat teavet; kavandada õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitud erinevates õpiülesannetes
Suhtluspädevus	Kuulamis- ja suhtlemisoskus, koostöövalmidus ja koostööoskus. Teha koostööd erinevates olukordades (laulmine, pillimäng, improvisatsioon jne.) klassikollektiivis, arvestada inimeste erinevusi suhtlemisel
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja Analüüsioskus, oma oskuste kasutamine muusikaliste tegevuste kaudu. Suudab kasutada arvutusoskust erinevate rütmiülesannete lahendamisel
Ettevõtlikkuspädevus	Analüüsioskus, oma oskuste kasutamine muusikaliste tegevuste kaudu. Suudab kasutada arvutusoskust erinevate rütmiülesannete lahendamisel
Digipädevus	Oskab leida laulude tekste googlest, kasutab You Tube'i, leiab erinevaid näiteid hääleliikide, muusikainstrumentide ja rahvaste muusika kohta.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid. Õpilast suunatakse: teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujundamisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele; arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi;

		arendama oskust seada endale eesmäärke; tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega.
Keskkond	ja	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Õpilast suunatakse: aru saama loodusest kui terviküsteemist ja inimese sõltuvusest loodusressurssidest; aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikustest seostest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest; suunatakse eelkõige looduses liikuma ja looduse helisid jälgima.
Kodanikualgatus	ja	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatusel tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele. Õpilast suunatakse: kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist; suunatakse teadvustama kunstitegevuse emotsionaalset tasakaalustavat mõju olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama; tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi.
Kultuuriline identiteet		Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutmist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Õpilast suunatakse: osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused); osalema/esinema laulupidudel, muusikaüritustel; olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist. Tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes erinevates õppeainetes õpitule

Teabekeskond	Taotletakse õpilasekujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilast suunatakse: leidma vajalikku informatsiooni; valida sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi; määrata oma teabevajadusi ja leida sobivat teavet.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Õpilast suunatakse: mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus; kasutama IKT-d eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ning töö tõhustamiseks; mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisel. Õpilast suunatakse: järgima ohutuse ja otstarbekuse printsiipe; jälgima tervise ja ohutuse nõudeid töö protsessis, pörama tähelepanu erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule; leida ja kasutada usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid vältima ohuolukordadesse sattumist; terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele; teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega; tunda eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluse piires.

Õpilast suunatakse: teadvustama kultuuri rolli igapäeva elus; lugupidavalt suhtuma erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse; väärtustama uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguulist väljendamist; suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused;) tähtsustama noorte endi osalemist laulupidudel, muusikaüritustel, tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid.

ÕPPETEGEVUS

II kooliastme õppetegevused on:

ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel; kahe- või kolmehäälnelise laulmine kooris; muusikalugu –Eesti rahvamuusika, eri rahvaste muusikakultuur; relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel; pillimänguuskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes; kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;

eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises; muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes; esinemisvõimaluste pakkumine ning loominguulist eneseväljenduse toetamine; teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Referaat

Muusikatunnis tutvustatakse õpilastele musitseerimise võimalusi: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut ja muusika kuulamist. Erinevad aineosad on järjestatud nii, et praktiline tegevus oleks esiplaanil. Laulmine on muusikaõpetuses kesksel kohal. Ühislaulmisega pannakse alus laulupidude traditsiooni säilimisele ja edasi kandumisele. Õpilased osalevad laulupidude edasikandmise protsessis. Õpilastele tuleb pakkuda võimalust laulda muusikakollektiivides. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Muusikaline liikumine arendab rütmitunnet ja rikastab tundi emotsionaalselt. Eneseväljendust liikumise kaudu võimaldavad rahvatantsud, laulumängud ning teiste rahvaste tantsud. Võimalusel tuleks rakendada kuulatud muusikale tuginevat loovliikumist, eri karakterite, stiilide ja vormide väljendamist liikumise kaudu.

Muusika kuulamisel rõhutatakse kuulamisoskuse kujundamist, arutlemise ja enda arvamuse põhjendamise oskuse arendamist. Õppekäigud, kontsertide, muusikaetenduste, muuseumide jm külastused avardavad õpilaste silmaringi, kujundavad kontserdikultuuri ning aitavad siduda tunnis omandatu õppe käigul kuuldu/nähtuga.

ÕPITULEMUSED

Laulmine

4. klassi lõpetaja:

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt;

- on teadlik häälehoiu vajadusest;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Püha öö“ (F. Gruber), kaanon „Sepapoisid“.

Pillimäng

- kasutab keha-, ja rütmipille kaasmängudes ja/või ostinaatodes ning iseseisvates palades;
- kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

- tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid

Omalooming

- loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinaatosid keha- ja rütmipillidel;
- kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass);
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab allolevate helivälvaste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- II kooliastmes lisandub juurde oskus tunda poolpausi.
- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste $g-g^2$ tähendust.
- mõistab duur-, moll-helilaadi tähendust ja kasutab neid musitseerides.
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed).
- vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon;
- tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid).

Õppekäik

- arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid, hinnatakse 1 kord poolaastas. Hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Õppetöö vältel tuuakse esile oskused ja teadmised, mis on hästi omandatud ja mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ka ise oma tööle hinnangut andma.

Muusikaõpetuse hindamine ei sea kriteeriumiks lapse muusikalist kuulmist jt. sünnipäraseid eeldusi, vaid lähtub iga lapse arengust antud aines. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust ja tunnist osavõttu.

Suulisi hinnanguid antakse igas tunnis. Arvestuse saab õpilane:

- põhilauluvara laulmise eest,
- noodiõpetuses,
- muusika-alased teadmised ja oskused ning nende rakendamine praktilises töös (laulmisel, harjutustes, muusika kuulamisel),
- aktiivsuse eest tunnis.

Hindamine toimub poolaasta kaupa (nädalas on 1 tund). Positiivse poolaastahinde saamiseks tuleb õpilasel täita 50% ülesannetest. Aastahinne on positiivne kui kahe poolaasta hinne on positiivne.

KASUTATUD KIRJANDUS

M. Pullerits „Koolimuusika kõnemängust pillimänguni“

E.Meidla, K.Aavik „Huvitavaid ülesandeid põhikooli muusikaõpetuse tundi“ (2008), internetiavarused.

5. KLASS

Õppeaine nimetus:	Eesti keel
Koostaja(d):	Maila Jürgenson, Tõnis Hallaste, Elina Tsäko
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Eesti keele õpetus taotleb, et õpilane:

- austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat;
- väärtustab head keeleoskust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina;
- arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- arendab õigekirjaoskust;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste;
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest;
- harjub kasutama sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

ÕPPESISU

Varasemates klassides alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Kõik emakeeles käsitletavat teemad haaravad aineüleseid läbivaid teemasid.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ja aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvastega jms.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja -edastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides.

1. poolaasta

- Kirjandiõpetus (Kirjandi ülesehitus, vormistus nii käsitsi kui ka arvutil, teemakohasus, ortograafia.)
- Meedia (Raamatud ja trükiajakirjandus, tabelid ja diagrammid.)
- Häälikud ja tähed. Ortograafia (Tähestik, häälikuühendite õigekiri. Silbitamine ja poolitamine.)
- Lugemistehnikad (Efektiivne lugemine.)
- Kokku- ja lahkukirjutamine (Sõnaliigid, põhi- ja täiendsõna, kuuluvuse- ja liigireegel. Liitsõna ja liitega sõna.)
- Õigekeelsussõnaraamat (ÕSi kasutamine. Töö sõnastikega nutitelefone ja arvutiga.)
- Kirjeldav tekst (Kirjelduse kirjutamine.)
- Algustäheortograafia (Nimi, nimetus ja pealkiri.)

2. poolaasta

- Jutustav tekst (Teksti ülesehitus.)
- Arutlev tekst (Arutluse kirjutamine.)
- Käändsõnad ja käänamine (Arv: ainsus, mitmus. Küsimuse esitamine. 14 käänat.)
- Pöörsõna ja pöörded (Arv: ainsus, mitmus. Kõneliik: eitav ja jaatav kõne.)
- Tegusõna ajavormid (Olevik, liht-, täis- ja enneminevik.)
- Konspekt (Teksti või kuuldu põhjal kirjutamine. Konspekterimise näpunäiteid.)
- Lauseliikmed (Alus ja öeldis.)
- Lauseliigid (Liht- ja liitlause. Koondlause.)
- Sugulaskeeled (Soome-ugri keeled.)
- Kuulamine (Passiivne ja aktiivne kuulamine.)
- Esinemine (Ettekanded, vormistamine, rollimängud, rühmatööd.)
- Kordamine (Keelemäng. Õppeaasta vältel õpitud materjali kordamine.)

LÕIMING	
Kirjandus	Kasutab õpitud keeleoskust ilukirjanduslike ja keeleliselt korrektsete tekstide loomisel. Loob uusi tekste kirjandustekstide alusel.
Matemaatika	Kasutab eesti keeles omandatud õigekirjaoskust arvsõnade kirjutamisel. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töodes
Ajalugu	Kasutab eesti keeles omandatud teadmisi tekstide lugemisel ja loomisel. Oskab eristada fakte ja arvamus.
Inimeseõpetus	Kasutab eesti keeles omandatud keeleteadmisi ja arutlusoskust oluliste teemade käsitlemisel.
Kunstiõpetus	Kasutab eesti keeles omandatud väljendusoskust tööde teostamisel.
Loodusõpetus	Kasutab õpitud keeleoskust tekstide lugemisel ja uute tekstide loomisel.
Võõrkeeled	Kasutab eesti keeles omandatud teadmisi tekstide lugemisel ja loomisel. Oskab eristada fakte ja arvamus.
Muusikaõpetus	Muusikapalade abil õpitakse, kuidas olla hea kuulaja. Muusikaõpetuses järgitakse korrektset eesti keele kasutust.

ÜLDPÄDEVUSED

Kultuuri- väärtuspädevus	ja	Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui kultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse sh meediasse.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja	Eesti keel toetab sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.
Enesemääratluspädevus		Enesemääratluspädevuse ja vastutustunde kujunemist toetatakse nii õpiku- kui meediatekstide kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii tundides kui loovtöodes.
Õpipädevus		Eesti keele tundides arendatakse olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
Suhtluspädevus		Eesti keele kaudu saab õpilane ettekujutuse inimsuhetest ja selle abil kujundatakse suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja	Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.
Ettevõtlikkuspädevus		Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilase osalemine projektitöös. See eeldab omaalgatust ja aktiivsust ning keeleteadmiste rakendamist ja täiendamist eri allikatest.
Digipädevus		Oskab arvutil tekste koostada ja vormistada. Kasutab MS Wordi ja Exceli programme; Google rakendused. Oskab kasutada erinevaid internetiallikaid ning veebisõnastikke.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Keskkond jätkusuutlik areng	ja	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ettevõtlikkus	ja	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatusel tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
Kultuuriline identiteet		Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskkond		Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.
Tehnoloogia ja innovatsioon		Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus		Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
Väärtused ja kõlblus		Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires

ÕPPETEGEVUSED

- lugemine,
- kuulamine,
- kirjutamine,
- teksti koostamine,
- teksti tõlgendamine,
- teksti mõistmine,
- õppekäik.

ÕPITULEMUSED

- suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
- teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte ning annab hinnangu nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
- loob õppetöök ja eluks vajalikke tekste ning vormistab neid korrektselt;
- tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
- tunneb osaliselt eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- kasutab eale vastavalt ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

Suuline ja kirjalik suhtlus

5. klassi lõpetaja:

- valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldu lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

- tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;
- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
- kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Tekstiloomine

- leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
- tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
- tunneb kirjutamise põhietappe;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande);
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju);
- avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu).

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguestluste kaudu, Stuudiumist, trimestri tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist). Iga trimestri esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva trimestri jooksul nõutavad teadmised ja oskused.

Kaks korda aastas kirjutatakse trimestri kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- eesti keele alaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

Töö loetakse sooritatuks, kui on vastatud õigesti vähemalt 50% ulatuses kontrolltöös esitatavatele küsimustele.

Etteütluste soovitatav pikkus 5. klassis on umbes 100 sõna, mille hulgas on ligikaudu 30 kriitilist ortogrammi. Loovtööde hinnangu andmisel arvestatakse töö sisu, õigekeelsust, teksti stiili, ülesehitust ja vormistust. Kirjandite puhul võib õpetaja hinnata tööd kahes osas: õigekeelsust ja stiili, mille hinne arvestatakse eesti keele alla, ja sisu ning vormi, mille hinne arvestatakse kirjanduse alla.

KASUTATAV KIRJANDUS

Reet Bobõlski, Helin Puksand „Koma“ Kirjastus Koolibri, 2012

Õppeaine nimetus:	Kirjandus
Koostaja(d):	Maila Jürgenson, Tõnis Hallaste, Elina Tsäko
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Kirjandusõpetus taotleb, et õpilane:

- loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;
- väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid

ÕPPESISU

Kirjandustekstide valik Loetavad ja tundides käsitletavat kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades 5. klassi õpilastele kohaseid teemavaldkondi. Teemavaldkonnad on kindlaks määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatusesemärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalset, väärtus- ja enesemääratluspädevust) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavat ja terviklikult loetavat kirjandusteoseid valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ning aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Valik terviklikult käsitletavatest teostest

Õppeaasta vältel on kohustus lugeda terviklikult läbi neli proosateost ja üks luulekogu.

- Astrid Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist“ või mõni teine A. Lindgreni teos,
- Richard Roht „Jutte loomadest“,
- A. Kivirähki „Sirli, Siim ja saladused“,
- üks luulekogu omal valikul,
- üks uudisteos omal valikul. Uudisteos peab olema ilmunud viimase viie aasta jooksul ja olema vähemalt 100 lk pikk.

Soovitusliku kirjanduse loetellu kuuluvad Silvia Rannamaa „Kadri“, Jüri Parijõgi „Teraspoiss“, Roald Dahl „Matilda“.

Rahvaluuletekstid

Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud.

Looma- ja imemuinasjutud. Tekke- ja seletusmuistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäändud.

Põhjalikumalt käsitletavad autorid

Sissevaateid Astrid Lindgreni ja Leelo Tungla ning mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu-, tegevus- ja loomingulukku.

Mõisted: Epiteet, kõnekäänd, võrdlus, muinasjutt, muistend, vanasõna.

ÕPPETEGEVUSED

- lugemine,
- kuulamine,
- kirjutamine,

- teksti koostamine,
- teksti tõlgendamine,
- õppekäik.

LÕIMING	
Eesti keel	Kasutatakse eesti keele tundides omandatud teadmisi ja oskusi ilukirjanduslike tekstide lugemisel, tõlgendamisel ja loomisel. Loetakse murdetekste ja õpitakse tundma eesti keel rikkust. Tutvutakse meediatekstidega.
Ajalugu	Saada teada ilukirjanduslike tekstide abil sellest, kuidas elasid meie esivanemad möödanikus. Eesti filmikunsti ja teatri ajalugu. Tutvumine eesti rahva ajalooliste suurkujudega.
Inimeseõpetus	Inimestevaheliste suhete käsitlemine kirjandusteoste põhjal. Inimese osa ühiskonnas.
Kunstiõpetus	Erinevate kunstiliikide seos kirjandusega. Teoste käsitlemisel rõhutada illustraatori tähtsust selle mõjus. Koomiksid kui kirjandusliik.
Loodusõpetus	Kasutatakse ilukirjanduslikke tekste, et tutvuda looduse ja loomadega.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Kirjanduse kaudu avardub õpilase maailmapilt ja ettekujutus inimsuhetest
Enesemääratluspädevus	Toetatakse vastutustunde kujunemist nii meedia- ja ilukirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega.
Õpipädevus	Arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
Suhtluspädevus	Avardub õpilase maailmapilt ja ettekujutus inimsuhetest ning kujunevad suhtluspädevuse: suulise ja kirjaliku suhtluse oskused, suhtluspartneri arvestamine ning sobiva käitumisviisi valik, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskus.

Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Funktsionaalne lugemisoskus on aluseks matemaatiliste tekstülesannete lahendamisel.
Ettevõtlikkuspädevus	Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.
Digipädevus	Oskab arvutil koostada ja vormistada tekste. Oskab leida kirjanduslikke tekste ning muud vajalikku informatsiooni internetist.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatusel tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.

Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPITULEMUSED

5. klassi lõpetaja:

- on lugenud eakohast erišanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
- mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
- jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
- kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
- loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

- koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- järjebast teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;

- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriihi;
- seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
- mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.
- seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäändu ja vanasõna olemust.

Esitamine

- esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Omalooming

- kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, poolaasta tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist). Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva trimestri jooksul nõutavad teadmised ja oskused. Kaks korda aastas kirjutatakse poolaasta kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- kirjandusealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

Loovtööde hinnangu andmisel arvestatakse töö sisu, õigekeelsust, teksti stiili, ülesehitust ja vormistust. Kirjandite puhul võib õpetaja hinnata tööd kahes osas: õigekeelsust ja stiili, mille hinne arvestatakse eesti keele alla, ja sisu ning vormi, mille hinne arvestatakse kirjanduse alla. Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnangut andes arvestatakse valdavalt töö sisu. Hinnangu andmisel on tähtis, et õpilase kirjanduslik loovus leiaks toetamist ja tunnustamist.

KASUTATAV KIRJANDUS

Kätlin Kaldmaa, Anni Kalm „Ilmast ilma” - 5. klassi kirjandusõpik, Kirjastus Koolibri, 2015

Õppeaine nimetus:	A-Võõrkeel (saksa keel, inglise keel)

Koostaja(d):	Aire Rillo, Mailiis Meitsar, Mai Torim, Tiina Hallik, Vaike Hint
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli A-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- suhtleb igapäevastes situatsioonides ning loeb ja mõistab eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- märkab ja väärtustab erinevate kultuuride eripära;
- teab, kuidas edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

ÕPPESISU

Läbivad teemad jätkavad eelmistel aastatel õpitu kinnistamist. Läbivad teema valdkonnad, mida on võimalik õppesisuga siduda:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus.

Mina ja teised.

I Poolaasta	Iseloom, välimus. Suhted sõpradega ja lähikondsetega, ühised tegevused.
II Poolaasta	Enesetunne ja tervis. Viisakas käitumine, abi küsimine ja pakkumine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kodu ja lähiümbrus.

I Poolaasta	Pereliikmed ja lähisugulased. Kodu/elukoht, kodu ümbrus. Linn ja maa.
II Poolaasta	Igapäevased kodused tööd ja tegevused. Ametid, tegevusalad, huvid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.

Kodukoht Eesti

I Poolaasta	Eesti asukoht. Linn ja maa.
II Poolaasta	Tähtpäevad, ilmastikunähtused. Käitumine ja tegevused looduses erinevatel aastaegadel.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö.

I Poolaasta	Kodused toimingud, koolis ja vabal ajal. Hügieeniharjumused. Koolipäev, kool ja klass, õppeained, koolivaheajad. Ametid.
II Poolaasta	Turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine, koolitee, transpordivahendid; arsti juures käimine. Kell. Söögikorrad ja toiduained, tervislik toiduvalik, lihtsamad ostud erinevates poodides.

Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.

Vaba aeg.

I Poolaasta	Erinevad vaba aja veetmise viisid ja nendega seotud keskkond/ümbrus, esemed. Huvid, harrastused.
II Poolaasta	Koolivaheaeg, jõulud, lihavõtted.

Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Õpitavat keelt kõnelevad maad.

I Poolaasta	Sümboolika, kultuur, traditsioonid. Tähtpäevad ja kombed.
II Poolaasta	Reisimine, huvid.

KOKKUVÕTLIKULT TEEMAD POOLAASTATE KAUPA:

I Poolaasta	Iseloom, välimus. Kodused toimingud, koolis ja vabal ajal. Hügieeniharjumused. Koolipäev, kool ja klass, õppeained, koolivaheajad. Ametid. Pereliikmed ja lähisugulased. Kodu/elukoht, kodu ümbrus. Linn ja maa. Eesti asukoht. Erinevad vaba aja veetmise viisid ja nendega seotud keskkond/ümbrus, esemed. Huvid, harrastused. Sümboolika, kultuur, traditsioonid. Tähtpäevad ja kombed.
II Poolaasta	Suhted sõpradega ja lähikondsetega, ühised tegevused. Enesetunne ja tervis. Viisakas käitumine, abi küsimine ja pakkumine. Turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine, koolitee, transpordivahendid; arsti juures käimine. Kell. Söögikorrad ja toiduained, tervislik toiduvalik, lihtsamad ostud erinevates poodides. Igapäevased kodused tööd ja tegevused. Ametid, tegevusalad, huvid. Tähtpäevad, ilmastikunähtused. Käitumine ja tegevused looduses erinevatel aastaegadel. Koolivaheaeg, jõulud, lihavõtted. Reisimine, huvid.

	SAKSA KEEL	INGLISE KEEL

NIMISÕNA	Ainsus (artikkel) ja mitmus; nimisõna käänamine (Nominativ, Akkusativ; Dativ)	Ainsuslikud ja mitmuslikud nimisõnad. Ebareeglipärane mitmus (man/men, tooth/teeth); umbmäärane ja määrav artikkel – <i>a, an, the</i> .
ARTIKKEL	Umbmäärane ja määrav artikkel, artikli puudumine (nullartikkel).	
OMADUSSÕNA	Selle võrdlusastmed.	Omadussõnade võrdlusastmed – kesk ja ülivõrde moodustamine.
ASESÕNA	Isikulised asesõnad (<i>ich, du, er, sie, es, wir, ihr, sie, Sie</i>) (Nominativ/Dativ). omastav asesõna: <i>mein, dein, sein, ihr, unser</i> (Nominativ, Akkusativ); näitavad asesõna: <i>dieser, diese, dieses</i> ; umbisikuline asesõna: <i>es</i> ;	Enesekohased asesõnad.
EESSÕNA	Akkusatiivi ja daativiga <i>an, auf, hinter, neben, in, über, unter, vor, zwischen</i> ; daativiga <i>aus, bei, mit, nach, zu</i> ; akkusatiiviga <i>durch, für, ohne, um</i> .	Aja- ja kohamäärustes kasutatavad eessõnad; enam kasutatavad eessõnalised väljendid (<i>next to, in the middle</i>).
ARVSÕNA	Arvsõna ja mõõtühikud: põhi- ja järgarvud; kellaaeg, kuupäev, aasta, pikkus, kaal, kaugus.	Põhi- ja järgarvud; lihtmurrud (pool, veerand); kuupäevad, aastarvud.
TEGUSÕNA	Tegusõna pööramine kindla kõneviisi aktiivis; ajavormide Präsens, Präteritum ja Perfekt moodustamine (abiverbide haben/sein kasutamine perfekti moodustamisel) ja kasutamine Modaalteigusõnad: <i>müssen, können, wollen, sollen, dürfen</i> , nende kasutamine. Enesekohased tegusõnad. Kasutatavamate tegusõnade rektsioon.	Ajad (üldajad: Present Simple, Past Simple; kestvad ajad: Present Continuous; going-to tulevik). Enam kasutatavad reegli- ja ebareeglipärased tegusõnad.

SIDESÕNA	<i>als, (immer) wenn, weil, denn, oder, aber, dann, deshalb, und, dass</i>	<i>and, because but, so, if.</i>
LAUSEÕPETUS	Lihtlause; jaatavad, eitavad ja küsilauseid; liitlauseid	Sõnajärg jaatavas, küsivas, eitavas lauses; fraaside ja lausete ühendamine (because, and); lühivastused; aja- ja sagedusmäärsõnade (sometimes, often, usually, never, etc) asetus lauses
SÕNATULETUS	Liitsõnade moodustamine; ees- ja järelliited; tähtsamate nimi- ja omadussõnade järelliited.	Arvsõna tuletusliited (-teen, -ty); nimisõna tuletusliited (-er, -or).
ÕIGEKIRI	Tähestik; suur ja väike algustäht; punkt, küsi- ja hüüumärk lause lõpus, koma loetelus ja liitlauseis.	

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Riikide nimetused, rahvused, maailmakaart. Õpitavat keelt kõnelevad maad ja riigid Ilm ja selle kirjeldamine. Aastaajad. Rakendatakse palju makeeles omandatud ja kantakse seda üle teise kultuurikonteksti. Erinevate lühijuttude lugemine ja mõistekaartide abil nende ümberjutustamine.
Matemaatika	Arvsõnad, kuupäevad. Lihtsamad liitmis- ja lahutamistehted. Aastaarvud.
Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Orienteerumine, loodussäästlik eluviis. Looduse ja kohtade kirjeldamine; loomade ja putukate nimetused; puuviljad, juurviljad, marjad. Eesti ja teiste riikide elustiilide võrdlemine, tähtpäevad Eestis ja õpitavat keelt kõnelevates riikides; kultuuride võrdlemine; suhtlemine ja konfliktid, nende lahendamine. Abi küsimine ja pakkumine, paaris ja rühmatöös osalemine – koostööskuse arendamine. Tervislikust elustiilist rääkimine ja selle väärtustamine (mitmekesine toit, kehaline aktiivsus, vaba aja veetmise viisid). Põhi ja vaheilmakaared.
Liikumisõpetus	Sportimine, füüsiline aktiivsus, mängud, liikumine. Harrastused, huvid, vaba aeg, enesetunne, tervis, hügieen, tervislik eluviis.
Kunstiõpetus	Postrid, maja plaani koostamine
Ajalugu	Ajaloolised vaatamisväärsused ja ehitised ning tuntud inimesed õpitavat keelt kõnelevates maades. Erinevad tähtpäevad ja nendega seotud ajaloolised sündmused.

Tehnoloogia/Käsitö ö ja kodundus	Erinevate võõrkeelsete õppe-portaalides olevate töölehtede täitmine ja õppemängude mängimine. Oskus kasutada interaktiivseid õppevahendeid võõrkeele õppimise hõlbustamiseks ja mitmekesistamiseks (näiteks ristsõnad ja õppemängud). <i>Online-harjutused</i> ; lühikeste tekstide kirjutamine.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisele aitab kaasa õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta, käitumisreeglite ja ühiskonnas kehtivate tavade tundmine, mis võimaldab tulla toime erinevates igapäevastes situatsioonides. Õpilane õpib väärtustama inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, oma seotust teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektõpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Põhitaotluseks võõrkeeleõppes on suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse arendamine, koostöö tegemine teiste inimestega, kohanemine erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevus ja arvestada nendega suhtlemisel.
Enesemääratluspädevu s	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Võõrkeeleõppes keskendutakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, õpilane teadvustab oma huve, võimeid ja oskusi, suudab analüüsida enda käitumist erinevates olukordades. Õpilane mõistab ja väärtustab iseennast. Paindlik keskkonnaga kohanemine.
Õpipädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse suutlikkust organiseerida õpikeskkonda, leida õppimiseks vajalikku teavet, planeerida õppimist, kasutada õpitut erinevates kontekstides, luua seoseid varem õpitu ja teiste ainetega, analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Läbiv teema teabekeskond. Võõrkeeleõppes kujundatakse suutlikkust end selgelt ja asjakohaselt väljendada. Oluline on suhtlus läbi mänguliste situatsioonide. Tundides keskendutakse õpilase eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.

Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Ettevõtlikkuspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärgid ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate eakaaslastega. Õpilane sekkub aktiivselt erinevatesse olukordadesse, oskab loovalt probleeme lahendada, omab järjekindlust ja usku oma suutlikkusesse, reageerib loovalt ja paindlikult muutustele.
Digipädevus	Läbivad teemad tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond. Eesmärgiks igakülgne toimetulek virtuaalmaailmas, oskus kaitsta oma privaatsust, järgida samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid kui igapäevaelus, teha koostööd erinevates digikeskkondades, osata säilitada infot, osaleda digitaalses sisuloomes. Kasutada nüüdisaegseid ja uuenevaid digitaalseid ja tehnoloogilisi vahendeid sihipäraselt, teabe otsimiseks, ülesannete lahendamiseks, tööde koostamiseks.

ÕPPETEGEVUS

Õpetaja julgustab õpilast võõrkeeles suhtlema, suurendades suulise suhtluse kõrval järkjärgult kirjalike tööde mahtu. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisojavara kiire laiendamine, õpilasi juhatakse iseseisvalt lugema. Oluline on arendada teksti mõistmise oskust. Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Kirjutamisel on oluline tekstiloomisoskuse arendamine. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid.

Osaoskuste arendamine:

- eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
- eri liiki etteütlused;
- mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
- järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- eakohased projektitööd;
- lühietteütlused (nt projektitööde kokkuvõtted, huvialade tutvustamine);
- rollimängud;
- väikesed näitemängud;
- õppesõnastike, arvuti keeleõppeprogrammide ja interneti kasutamine.

ÕPITULEMUSED

5. klassi lõpetaja:

- teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning arvestab nendega;
- kasutab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi;
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Kuulamine

- saab aru õpitud sõnavara ulatuses tekstidest, luuletustest, lauludest, samuti passiivsest sõnavara sisaldavatest tekstidest;
- mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu;
- eristab kuulatavast tekstist vajalikku infot;
- eristab selgelt kuni kolme vestluses osaleva inimese kõnet.

Lugemine

- leiab tekstist olulist;
- on tuttav erinevate lugemisstrateegiatega.

Rääkimine

- suudab vestelda ja vastata küsimustele õpitud temaatika piires;
- küsitleb oma kaaslast ja saadud infot edasi anda;
- väljendab ja põhjendab oma arvamust;
- kasutab õpitud fraase õige intonatsiooniga;
- kirjeldab pilte;
- hääldab kõiki võõrhäälikuid korrektselt.

Kirjutamine

- kirjutab eeskuju järgi tänukaarti, sõbrale kirja;
- kirjutab lühijutukesti õpitud teemadel;
- tunneb õigekirja õpitud sõnavara piires;
- tunneb suurt ja väikest algustähte (kuud, nädalapäevad, keeled, riigid).

Keeleoskuse hea tase 5. klassi lõpus (vt. osaoskuste tabel):

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1
Inglise keel	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine toimub suulise ja kirjaliku tagasiside vormis. 5. klassi õpilane saab võõrkeele aines tagasisidet oma tulemuste ja vajakajäämistele kohta, soovitusi edasiseks õppimiseks. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamis põhimõtted. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud.

Õpilane saab positiivse poolaasta hinde, kui sooritatud on kõik kokkulepitud hinnangulised ülesanded (tegemata võib jääda üks hinnanguline ülesanne).

Kord poolaastas (kokku 2 korda) kirjutatakse kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- võõrkeelealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

5. klassi õpilane on koostanud õppeaasta lõpuks õpimapi kogu aasta jooksul kogunenud õppematerjalist. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Õppeaine nimetus:	B-võõrkeel (saksa keel, inglise keel, vene keel)
Koostaja(d):	Vaike Hint, Tatjana Ivanova Mai Torim, Yulia Mironova
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli B-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- suudab igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- märkab ja väärtustab erinevate kultuuride eripära;
- tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- kasutab eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid, et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

ÕPPESISU

Läbivad teemad jätkavad eelmistel aastatel õpitu kinnistamist. Läbivad teema valdkonnad, mida on võimalik õppesisuga siduda:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus. *Mina ja teised.*

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Tähestik. Mina ise. Perekond. Tervitamine.	Enese ja kaaslaste tutvustus. Tervitamine. Hüvastijätt. Sõbrad. Inimesed. Asjad. Perekond

II Poolaasta	Enese ja kaaslaste tutvustus. Perekond. Asjad. Pereliikmed. Mina ise (vanus, jm).	Välimus. Tähtpäevad. Sünnipäevad. Minu päev.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Igapäevaelu. Õppimine ja töö.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Numbrid 1-10. Õppevahendid. Nädalapäevad. Ruumide kirjeldamine.	Värvid. Numbrid. Nädalapäevad. Õppeained. Kooliasjad. Lemmiktegevused.
II Poolaasta	Numbrid 10-20. Igapäevased tegevused. Lihtsamad tegevused ja nendega seonduvad esemed. Elukutsed.	Koolivaheajad. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis. Elukutsed. Ruumide kirjeldamine.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kodu ja lähikümbus.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Kus ma elan?	Aadress. Linn. Lähikümbus.
II Poolaasta	Aadress. Linn.	Kodu kirjeldamine. Majapidamistööd.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Kodukoht Eesti

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Riik, rahvused.	Riik, rahvused.
II Poolaasta	Aastaajad. Eesti.	Aastaajad. Eesti.

Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Vaba aeg.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Loomad	Vaba aja tegevused. Hobid. Huvialad.
II Poolaasta	Igapäeva tegevused	Koduloomad.

Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Riigid ja nende kultuur.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Eesti ja Venemaa. Pealinnad.	Inimesed ja rahvad. Tähtpäevad.
II Poolaasta	Vene nimed – eesnimi, isanimi. Tähtpäevad.	Tähtpäevad. Sümbolid.

KOKKUVÕTLIKULT TEEMAD POOLAASTATE KAUPA:

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Eesti ja Venemaa. Pealinnad. Loomad. Riik, rahvused. Kus ma elan? Numbrid 1-10. Õppevahendid. Tähestik. Mina ise. Perekond. Tervitamine.	Enese ja kaaslaste tutvustus. Tervitamine. Huvastijätt. Inimesed ja rahvad. Tähtpäevad. Vaba aja tegevused. Hobid. Huvialad. Riik, rahvused. Pealinn. Aadress. Linn. Värvid. Numbrid. Nädalapäevad. Õppeained. Kooliasjad. Lemmiktegevused.
II Poolaasta	Vene nimed – eesnimi, isanimi. Igapäeva tegevused. Aastaajad. Kus ma elan? Nädalapäevad. Numbrid 10-20. Ruumide kirjeldamine. Igapäevased tegevused. Enese ja kaaslaste tutvustus. Perekond. Asjad. Tähtpäevad. Igapäeva tegevused. Eesti. Aadress. Linn. Lihtsamad tegevused ja nendega seonduvad esemed. Elukutsed. Perekond, pereliikmed. Mina ise (vanus, jm).	Sümboolika ja tähtpäevad. Koolivaheajad. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis. Sõbrad. Inimesed. Asjad. Perekond. Koduloomad. Välimus. Aastaajad ja ilm. Kodu kirjeldamine. Majapidamistööd. Elukutsed. Ruumide kirjeldamine. Tähtpäevad. Sünnipäevad. Minu päev.

	SAKSA KEEL	INGLISE KEEL	VEENE KEEL
LAUSEÕPETUS	Tähestik, sõnajärg lihtlauses.	Tähestik; lihtlause; õigekiri õpitud sõnavara piires; sõnajärg jaatavas, eitavas ja küsilases; suur ja väike algustäht (kuud, nädalapäevad, keeled, riigid); kirjavahemärgid (punkt, koma, küsi- ja hüüumärk, ülakoma)	Tähestik. Hääldamine ja õigekiri, arvuti venekeelne klaviatuur. Kirjavahemärgid (punkt, koma; küsi- ja hüüumark).
TEGUSÕNA	Tegusõnade pööramine olevikus (Präsens),	Põhi- ja abitegusõna; isikuline tegumood (<i>Present Simple</i>).	Глаголы - Pöörded: I pöördkond ja II pöördkond ja erandid.

	modaalverbid (<i>mögen, müssen, können, möchten</i>)		Уметь, знать, делать, работать, отдыхать, рисовать, гулять, писать, читать, писать, говорить, любить, смотреть, отвечать, спрашивать, хотеть, нравиться, жить, учить, учиться
NIMISÕNA	Nimisõnade sugu, määrav ja umbmäärane artikkel, mitmus.	Ebareeglipärane mitmus omastav kääne; aluse ja öeldise ühildumine umbmäärane ja määrav artikkel; enamkasutatavad väljendid artiklitega ja ilma.	Существительное - Ainsus, mitmus; nais-, mees-, kesksugu; ainsuslikud ja mitmuslikud sõnad; pärisnimed ja kohanimed; käänded ainsuses. В.п.-читать книгу, журнал. П.п. - где? в школе, в классе, на стадионе.
OMADUSSÕNA	Värvid, isikuomadused.	Üldlevinud omadussõnad (<i>good, big, red</i>);	Прилагательное - ainsus, mitmus; mees-, nais-, kesksugu; ühildumine nimisõnadega arvus, soos.
ASESÕNA	Isikuline asesõna, omastav asesõna (<i>mein/dein</i>), küsisõna (<i>wer? wie? wo? wohin? woher? wann?</i>), eitav asesõna (<i>kein/keine</i>).	Isikulised ja omastavad asesõnad; mbmäärased asesõnad (<i>some / any</i>)	Местоимения - ühildumine nimisõnadega; käänamine, isikulised asesõnad (я, меня, мне, у меня); omastavad asesõnad (мой, твой, его, наш, ваш, их); küsivad asesõnad (кто, что, чей, где, когда, куда)
EESSÕNA		Aja- ja kohamäärustes esinevad eessõnad (<i>in, on, at</i>).	Предлоги - в, на, у
ARVSÕNA	Arvud 1-100;kuupäev, aastaarvud; kellaajad.	Põhi- ja järgarvud (1-100); telefoninumbrid	Числительные - 1-20; 30-100; 100-1000

MÄÄRSÕNA			Наречия - ajamäärsõnad (когда, никогда, давно); kohamäärsõnad (тут, там, здесь, близко, далеко); viisimäärsõnad (быстро, хорошо, здорово, плохо)
SÕNATULETUS		arvsõna tuletusliited (-teen/-ty);	Союзы - И, а, но, что

LÕIMING	
Eesti keel	Keele ja kultuuride võrdlus, tähestiku võrdlus, erinevused, Eesti kultuuritegelased. Kõnelemine, kuulamine, lugemine.
Matemaatika	Arvude tundmaõppimine 1-1000.
Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Õpitavat keelt kõnelevate riikide nimetused ja asukohad Euroopas. Värvide nimetused. Pereliikmed ja sugulased, nendevahelised suhted, koolipäev, huvid; Eesti ja teiste riikide elustiilide võrdlemine, tähtpäevad Eestis ja õpitavat keelt kõnelevates riikides; kultuuride võrdlemine.
Liikumisõpetus	Spordialade nimetused, mängud, harrastused, vaba aeg.
Kunstiõpetus	Joonistamine, käeline tegevus, koomiks.
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Tunneb võõrkeeles numbreid ja oskab teha lihtsamaid tehteid. Vene tähestik klaviatuuril. Trükkimine vene tähtedega. Suhtlemine; suhtlemine internetis.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri-väärtuspädevus	ja Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisele aitab kaasa õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta, käitumisreeglite ja ühiskonnas kehtivate tavade tundmine, mis võimaldab tulla toime erinevates igapäevastes situatsioonides. Õpilane õpib väärtustama inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, oma seotust teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega.

Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Põhitaotluseks võõrkeeleõppes on suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse arendamine, koostöö tegemine teiste inimestega, kohanemine erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevus ja arvestada nendega suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Võõrkeeleõppes keskendutakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, õpilane teadvustab oma huve, võimeid ja oskusi, suudab analüüsida enda käitumist erinevates olukordades. Õpilane mõistab ja väärtustab iseennast. Paindlik keskkonnaga kohanemine.
Õpipädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse suutlikkust organiseerida õpikeskkonda, leida õppimiseks vajalikku teavet, planeerida õppimist, kasutada õpitud erinevates kontekstides, luua seoseid varem õpitu ja teiste ainetega, analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Läbiv teema teabekeskond. Võõrkeeleõppes kujundatakse suutlikkust end selgelt ja asjakohaselt väljendada. Oluline on suhtlus läbi mänguliste situatsioonide. Tundides keskendutakse õpilase eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvus tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Ettevõtlikkuspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärgid ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate eakaaslastega. Õpilane sekkub aktiivselt erinevatesse olukordadesse, oskab loovalt probleeme lahendada, omab järjekindlust ja usku oma suutlikkusse, reageerib loovalt ja paindlikult muutustele.
Digipädevus	Läbivad teemad tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond. Eesmärgiks igakülgne toimetulek virtuaalmaailmas, oskus kaitsta oma privaatsust, järgida samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid kui igapäevaelus, teha koostööd erinevates digikeskkondades, osata

säilitada infot, osaleda digitaalses sisuloomes. Kasutada nüüdisaegseid ja uuenevaid digitaalseid ja tehnoloogilisi vahendeid sihipäraselt, teabe otsimiseks, ülesannete lahendamiseks, tööde koostamiseks.

ÕPPETEGEVUS

Oluline on äratada huvi uue keele ja kultuuri vastu. Õpilased kasutavad A-võõrkeele õppimisel omandatud õpioskusi ja –strateegiaid. Esiplaani on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ja õigete hääldamisharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendab aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ja kirjutamisoskust mudelkirjutamisega.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- mudeli järgi kirjutamine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

ÕPITULEMUSED

5. klassi lõpetaja:

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse kirjeldamiseks;
- reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- on omandanud esimesed teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- kasutab esimesid õpioskusi võõrkeele õppimiseks;
- töötab õpetaja juhendamisel nii paaris kui ka rühmas.

Kuulamine

- Joonistab kuuldu põhjal pildi või täiendab seda;
- lahendab sobitusülesandeid;
- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära;
- tunneb aeglases ja selges siduvas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid;
- tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid sõnu;
- mõistab teksti, et võrrelda kirjalikus loetelus olemasolevat ning puuduvat;
- tunneb kirjelduse järgi ära pilte.

Lugemine

- Saab aru lihtsatest lugemistekstidest ja suudab leida tekstist lihtsat faktilist infot;
- loeb õige intonatsiooni, rõhu ja rütmiga õpiku teksti, õpitud dialooge, luuletusi, laulukesi ja lühijutte;
- saab aru tuttava sõnavara lühitekstidest;
- leiab tekstist olulist.

Rääkimine

- Esitab dialooge, laule, luuletusi;
- tervitab ja jätab hüvasti;
- tutvustab ennast ja oma kaaslast (nimi; vanus; elukoht);

- palub ja tänab;
- soovib sünnipäevaks õnne;
- ütleb oma vanust ja numbreid 1-1000;
- nimetab päevaaegu, nädalapäevi;
- räägib õpitud sõnavara piires kodust; perest, sõbrast;
- vastab õpitud temaatika piires küsimustele;
- saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega.

Kirjutamine

- kirjutab enda ja oma kaaslaste nime;
- lõpetab lauseid ja fraase;
- kirjutab aadressi;
- kirjutab mudeli järgi meili, otsimiskuulutust, õnnitluskaarti ja küsimustikku;
- teeb ära kirja õpikust ja tahvlilt;
- trükib oma nime ja perekonnanime kasutades vene klaviatuuri.

Keeleoskuse hea tase 5. klassi lõpus (vt. osaoskuste tabel):

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A1.1	A1.1	A1.1	A1.1
Inglise keel	A1.1	A1.1	A1.1	A1.1
Vene keel	A1.1	A1.1-A1.2	A1.1-A1.2	A1.1

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine toimub suulise ja kirjaliku tagasiside vormis. 5. klassi õpilane saab võõrkeele aines tagasisidet oma tulemuste ja vajakajäämistele kohta, soovitusi edasiseks õppimiseks. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamispehmohted. Õppimist toetava hindamise pehmohttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud.

Õpilane saab positiivse poolaasta hinde, kui sooritatud on kõik kokkulepitud hinnangulised ülesanded (tegemata võib jääda üks hinnanguline ülesanne).

Kord poolaastas (kokku 2 korda) kirjutatakse kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- võõrkeelealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

5. klassi õpilane on koostanud õppeaasta lõpuks õpimapi kogu aasta jooksul kogunenud õppematerjalist. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmäärke

ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õppe algul võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja peaks õpilast julgustama ka võõrkeelt kasutama. Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Õppeaine nimetus:	Matemaatika
Koostaja(d):	Marvi Remmik, Elina Tsäko
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	5 tundi nädalas, 175 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid;
- arutleb, põhjendab ja tõestab loogiliselt;
- kasutab tüüpülesannete lahendusstrateegiaid ja lahendab probleemülesandeid;
- oskab infot esitada teksti, graafiku, tabeli, diagrammi ja valemina;
- kasutab õppides info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid;
- oskab analüüsida ja jõuab olemasolevate faktide põhjal arutluse kaudu järeldusteni;
- rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
- teab ainevaldkonnaga seotud erialasid ja ameteid ning hindab oma võimeid ja huvi siduda tulevased õpingud matemaatikaga seotud valdkondadega.

ÕPPESISU

Arvutamine

Naturaalarvud 0–1 000 000 000 ja nende esitus (järguühikud, järkarvud). Paaris- ja paaritud arvud. Alg- ja kordarvud. Suurim ühistegur ja vähim ühiskordne. Jaguvustunnused 2-, 3-, 5-, 9- ja 10-ga. Naturaalarvud. Kümnenndmurrud. Neli põhitehet täisarvude ja positiivsete kümnenndmurdude vallas.

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.

Andmed ja algebra

Arv- ja tähtvaldis. Tähtvaldise väärtuse arvutamine. Valem. Võrrand. Arvandmete kogumine ja korrastamine. Skaala. Sagedustabel. Aritmeetiline keskmine. Tulp- ja sirglõikdiagramm.

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.

Geomeetriselised kujundid ja mõõtmine

Lihtsamad geomeetriselised kujundid (punkt, sirge, lõik, kiir, murdjoon, nurk). Nurkade võrdlemine, mõõtmine, liigitamine, joonestamine. Plaanimõõt. Sirgete lõikumine, ristumine, paralleelsus. Kõrvunurgad ja tippnurgad. Ruumilised kujundid (kuup ja risttahukas)

LÕIMING	
Eesti keel	Korrektne keelekasutus tekstülesande koostamisel, lahenduskäigu selgitamisel ja vastuse tõlgendamisel. Teabekirjanduse

	lugemisoskus: vajaliku leidmine, kui osa tekstist on arusaamatu. Arvsõnade õigekiri.
Ajalugu	Õpilane oskab lugeda ja koostada ajatelge, kasutada statistilisi andmeid. On tutvunud endisaegsete ja tänapäevaste mõõteriistade ning mõõtühikutega.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Õpilane mõistab ühikutevahelisi seoseid, oskab korrektselt mõõta ning ümardada. Mõistab mõõtmistäpsuse olulisust. Mõõtmise, mõõtmistäpsus. Saab aru, mis on anuma maht.
Inimeseõpetus	Oskab lugeda rahvastikustatistikat ja joonistada ajatelge. Mõistab keskmise kaalu, pikkuse, tarbimise, toidukoguse jne tähendust.
Liikumisõpetus	Paariks loe, neljaks loe. Sporditulemuste ümardamine ja järjestamine. Mõistmine, mis järguni on mõttekas ümardada. Mõõtmise, mõõdulindiga (tuleb otse vaadata, muidu viga), mõõtmistäpsus. Sporditulemuste statistika ja selle kajastamine. Keskmine.
Loodusõpetus	Teab, mida näitab riigi pindala, oskab lugeda rahvastikustatistikat. Saab aru vahemaadest linnulennult ja teid mööda. Teab ühikutevahelisi seoseid. Oskab mõõta ja lugeda temperatuuri, pikkust, kiirust, aega. Oskab leida ja teab, mida tähendab keskmine. Saab aru, mis on anuma maht.
Kunstiõpetus	Oskab matemaatilist teksti graafikutega illustreerida, lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid joonestada. Oskab arvutada vajaliku materjali kogust ruumilise eseme valmistamiseks või katmiseks.
Võõrkeel	Suudab õpitud võõrkeeles mõista lihtsamat videot, nimetada numbreid ning lahendada ristsõnu.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Matemaatika õppimine arendab õpilastes selliseid iseloomuomadusi nagu sihikindlus, püsivus, visadus, täpsus ja tähelepanelikkus, samuti õpetab distsipliini järgima. Õpilased õpivad märkama matemaatika seotust igapäevaeluga, aga ka aru saama, et matemaatika alusteadmised aitavad paremini teisi teadusi mõista.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Paaris- ja grupitöödega arendatakse õpilastes koostöö- ja vastastikuse abistamise oskusi, kasvatatakse sallivust erinevate matemaatiliste võimetega õpilaste suhtes.
Enesemääratluspädevus	Matemaatikas on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilastel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.

Õpipädevus	Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada õpimaterjali sügavuti ning saada kõigest aru. Oluline on ka oskus kanda õpitud teadmised üle elus ette tulevatesse olukordadesse
Suhtluspädevus	Ülesande lahendust vormistades arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalik info.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Õpitakse tundma andmete töötlemise, mõõtmise, võrdlemise, liigitamise, süstematiseerimise meetodeid ja tehnikaid.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevust arendatakse eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.
Digipädevus	Läbi ainealaste mängude ja programmide õpitakse kasutama erinevaid digivahendeid ning suhtlema digikeskkondades.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Arendatakse iseseisva õppimise oskust, kujundatakse võimet abstraktselt ja loogiliselt mõelda. Oma võimete realistlik hindamine on üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise tingimusi. Õpilasi suunatakse arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Andmete korrastamise teema juures saab ülesannetes kasutada reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid analüüsid arendatakse säästvat suhtumist keskkonda ning õpetatakse seda väärtustama. Kujundatakse objektiivsele informatsioonile rajatud kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Rühmatööde kaudu arendatakse õpilaste koostöövalmidust ning sallivust teiste inimeste tegevuse ja arvamuse suhtes. Statistikaelementide käsitlemine võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja

	kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
Teabekeskond	Teabekeskonnaga seondub oskus esitada ja mõista eri vormis infot (joonis, pilt, valem, mudel). Õpilast suunatakse teavet kriitiliselt analüüsima.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates teeb õpilane mõõtmisi ja arvutusi, kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid. Matemaatikaõppes saab rakendada mitmesugust õpitarkvara.
Tervis ja ohutus	Lahendatakse liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesandeid.
Väärtused ja kõlblus	Matemaatika on jõukohane, kui õpilane arendab endas süstemaatilisust, järjekindlust, püsivust, täpsust, korrektsust ja kohusetunnet. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimetega kaaslastesse. Matemaatika õppimine ja õpetamine peab pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone.

ÕPPETEGEVUS

Omandatakse naturaalarvude ja kümnendmurdudega kirjaliku, kalkulaatoril ja peast arvutamise oskus. Õpitakse arvandmeid korrastama ja võrdlema. Tutvustatakse õpilastele lihtsamate geomeetriliste kujundite (lõik, kiir, sirge, nurk) ja ruumiliste kujundite (kuup, risttahukas) omadusi. Õpitakse tundma mõõtühikute vahelisi seoseid. Matemaatikat õppides tutvuvad õpilased loogiliste arutluste meetoditega.

ÕPITULEMUSED

Arvutamine

5. klassi lõpetaja:

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve (kuni miljardini);
- eristab paaris- ja paarituid arve;
- kirjutab naturaalarve järkarvude summana;
- arvutab peast ja kirjalikult naturaalarvudega, rakendab tehete järjekorda;
- ümardab arvu etteantud täpsuseni;
- loeb ja kirjutab Rooma numbreid kuni kolmekümneni (XXX);
- sõnastab ja kasutab jaguvuse tunnuseid 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga ja 10-ga;
- esitab naturaalarvu algtegurite korrutisena ning leiab arvude suurima ühisteguri ja vähima ühiskordse;
- tunneb harilikku ja kümnendmurdu ning kujutab neid arvkiirel;
- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb positiivseid kümnendmurde;
- arvutab peast ja kirjalikult positiivsete kümnendmurdudega, rakendab tehete järjekorda;
- ümardab arvu etteantud täpsuseni;
- leiab arvu ruudu ja kuubi.

Andmed ja algebra

- lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid ning kontrollib ja hindab tulemust;
- lihtsustab ühe muutujaga avaldise ning arvutab tähtavaldisi väärtuse;
- leiab antud arvude seast võrrandi lahendi, lahendab lihtsamaid võrrandeid;
- kogub lihtsa andmestiku, koostab sagedustabeli ning arvutab aritmeetilise keskmise;
- illustreerib arvandmestikku tulp- ja sirglõikdiagrammiga;
- loeb andmeid tulp- ja sirglõikdiagrammil, sh liiklusohutuslaste diagrammide lugemine ja analüüsimine.

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

- teab ning teisendab pikkus- ja pindalaühikuid;
- joonestab ning tähistab punkti, sirge, kiire, lõigu, murdjoone, ristuvad, lõikuvad ja paralleelsed sirged, ruudu, ristküliku;
- joonestab, liigitab ja mõõdab nurki (täisnurk, teravnurk, nürinurk, sirgnurk, kõrvunurgad, tippnurgad);
- teab ning teisendab ruumala- ja ajaühikuid;
- teab plaanimõõdu tähendust ja kasutab seda ülesandeid lahendades;
- arvutab kuubi ning risttahuka pindala ja ruumala.

HINDAMINE

Õppetunni või muu õppetegevuse vältel antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest. Koostöös kaaslaste ning õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.

Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid. Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise puhul keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul hinnatakse nii tulemust kui ka protsessi.

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist.

KASUTATAV KIRJANDUS

Nurk, E., Telgmaa, A. (2012). Matemaatika 5. klassile I osa. Tallinn: Koolibri.

Nurk, E., Telgmaa, A. (2013). Matemaatika 5. klassile II osa. Tallinn: Koolibri.

Oja, M. (2018). Matemaatika kinnistamisülesanded 5. klassile“. Tallinn: Koolibri.

Piht, S., Saarna, M. (2015) Matemaatika probleemülesannete töövihik teisele kooliastmele. Tallinn: Maurus.

Õppeaine nimetus:	Loodusõpetus
Koostaja(d):	Elina Tsäko
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Loodusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest;

- oskab vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;
- omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest;
- mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid;
- oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti;
- väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

ÕPPESISU

I POOLAASTA. Vesi kui aine, vee kasutamine (u 25 tundi)

Vee jaotus maakeral. Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Aine olekute omadused. Vee soojuspaisumine. Pindpinevus, märgumine ja kapillaarsus. Põhjavesi ja joogivesi. Vee kasutamine, reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.

Põhimõisted: Aine, segu, aatom, molekul, lahus, lahusti, tahkis, vedelik, gaas, aurustumine, veeldumine, tahkumine, kondenseerumine, lenduvus, voolavus, soojuspaisumine, pindpinevus, märgumine, kapillaarsus, põhjavesi, allikas, veeringe, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtreerimine, reovesi.

Praktilised tööd:

- Vee omaduste uurimine (lahustuvus, pindpinevus, kapillaarsus).
- Vee puhastamine erinevatel viisidel.
- Vee kasutamise uurimine kodus või koolis.

Jõgi ja järv (u 15 tundi)

Veekogu kui uurimisobjekt. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine ja veetaseme kõikumine jões. Eesti jõed. Eesti järved ja nende paiknemine. Järvevee omadused.

Põhimõisted: Jõgi, jõesäng, lähe, suue, lisajõgi, jõestik, suurvesi, madalvesi, jõe langus, voolukiirus, juga, karestik, järv, tehisjärv, läbivoolu järv, lähtejärv, umbjärv.

Praktilised tööd:

- Loodusteaduslik uurimus kodukoha veekogu näitel: probleemi seadmine ja uurimisküsimuse esitamine, andmete kogumine, analüüs ja tulemuste üldistamine ning esitamine.
- Kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate järgi.

Vesi kui elukeskkond (u 15 tundi)

Taimede ja loomade kohastumused eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustamine. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse.

Põhimõisted: Tootja, tarbija, lagundaja, toiduahel, toiduvõrk, hõljum, veetaim, lepiskala, röövkala.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Veeorganismide määramine lihtsamete määramistabelite põhjal.

II POOLAASTA. Õhk (u 15 tundi)

Õhu koostis ja omadused. Õhu liikumine ja tuul. Hapniku tähtsus looduslikes protsessides. Organismide kohastumine õhkkeskkonnaga. Õhu saastumine ja kaitse.

Põhimõisted: Õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, hingamine, põlemine, kõdunemine, tolmlamine.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Õhu omaduste ja koostise uurimine.

Ilm (u 15 tundi)

Ilm ja ilmastik. Ilmaelemendid (õhutemperatuur, tuule suund ja kiirus, pilved, sademed).

Põhimõisted: Tuul, tuule kiirus, tuule suund, pilved, sademed, ilm, ilmastik.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Ilmavaatluste tegemine.
- Erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine riigi ilmateenistuse kodulehe ilmakaartide järgi.

Läänemeri (u 20 tundi)

Läänemere asend ja ümbritsevad riigid. Vesi Läänemeres (merevee omadused). Läänemere mõju ilmastikule ja inimtegevusele. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik. Läänemere reostus ja kaitse.

Põhimõisted: Vee soolsus, riimvesi, rannajoon, rand, rannik, laug- ja järskrannik, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala, rannikulinnud.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Läänemerd ümbritsevate riikide, lahtede, väinade, saarte kandmine kontuurkaardile.
- Soolalahuste valmistamine.
- Läänemere elustiku kirjeldamine erinevate teabeallikate järgi.
- Läänemere probleemide analüüsimine tuginedes erinevatele allikatele.

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Loodusteaduslike tekstidega töötades arendatakse teksti mõistmise ja analüüsimise oskust, kujundatakse oskust ennast väljendada. Kasutatakse kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt.
Matemaatika	Uurimusliku õppe kaudu toetatakse matemaatikapädevuse kujunemist. Analüüsitakse ja tõlgendatakse andmeid, tulemusi esitatakse tabelite, graafikute ja diagrammidena.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Õpitakse mõistma looduse toimimise seaduspärasusi ning inimese ja tehnika mõju keskkonnale. Õppes kasutatakse tehnoloogilisi, sh IKT vahendeid.
Inimeseõpetus	Õpitakse mõistma inimese ja ühiskonna toimimist. Kujundatakse oskust näha ühiskonna arengu seoseid keskkonnaga, tehakse teadlikke valikuid, toimitakse kõlbeline ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena.
Kunstiõpetus	Uurimustulemuste vormistamine ja esitluste tegemine kaudu toetatakse kunstipädevuse kujunemist.
Liikumisõpetus	Toetatakse kehalise aktiivsuse ja tervisliku eluviisi väärtustamist.
Võõrkeeled	Arendatakse oskust hankida teavet erinevatest allikatest. Juhitakse tähelepanu tööde korrektsele vormistamisele ja viitamisele. Võõrkeeleoskust arendatakse lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Kujundatakse positiivne hoiak elava ja ümbritseva suhtes. Arendatakse huvi loodusteaduste suhtes, teadvustatakse loodusliku mitmekesisuse tähtsust ja selle kaitse vajadust. Väärtustatakse vastutustundlikku eluviisi.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Hinnatakse inimtegevuse mõju keskkonnale. Teadvustatakse kohalikke keskkonnaprobleeme ning leitakse neile lahendusi. Rakendatakse aktiivõpet.
Enesemääratluspädevus	Suunatakse oskust analüüsida ja hinnata enda tegevust, omadusi, mõtteid, tugevaid ja nõrku külgi.
Õpipädevus	Arendatakse probleemide lahendamise ja uurimusliku õppe rakendamise oskust. IKT-põhiste keskkondade kaudu rakendatakse erinevaid õpistrateegiaid.
Suhtluspädevus	Infot otsitakse erinevatest allikatest, leitud teavet analüüsitakse ja hinnatakse. Vaatlus- ja katsetulemused vormistatakse, kokkuvõtteid esitatakse kirjalikult ja suuliselt.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja Õpitakse mõistma loodusteaduslikke küsimusi, teaduse ja tehnoloogia tähtsust ning mõju ühiskonnale. Õppeülesandeid lahendades kasutatakse tehnoloogiat. Koostatakse ja analüüsitakse arvjooniseid, võrreldakse ning seostatakse eri objekte ja protsesse. Uurimusliku õppe vältel esitatakse katse- või vaatlusandmeid tabelitena ja arvjoonistena ning seostatakse arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga.
Ettevõtlikkuspädevus	Saadakse ülevaade loodusteadustega seotud elukutsetest (hüdroloog, meteoroloog, sünoptik) ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest. Tähtsal kohal on keskkonnaga seotud dilemmade lahendamine ja otsuste tegemine.
Digipädevus	Õppimisel kasutatakse uuenevat digitehnoloogiat (nutiseadmeid): info leidmine, sisuloome, probleemilahendused. Ollakse teadlikud digikeskkonna ohtudest, osatakse kaitsta oma privaatsust ja isikuandmeid. Digikeskkonnas järgitakse moraali- ja väärtuspõhimõtteid

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õpilast suunatakse arendama õpi-, suhtlemis-, koostöö- ja otsustamisoskusi. Kasvab teadlikus keskkonnakaitsega seotud aladel.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Teemade „Vee kasutamine“, „Õhu saastamine ja kaitse“, „Läänemere reostus ja kaitse“ abil suunatakse õpilast aru saama loodusest kui terviküsteemist, samuti inimese ja keskkonna vahelistest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest. Arutletakse keskkonnaprobleemide üle, mille tulemusel saab õpilane aru inimtegevusega kaasnevatest mõjudest loodusele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Keskkonnaküsimuste teel suunatakse õpilast mõistma enda ja ettevõtte rolli ühiskonnas. Taotletakse õpilase kujunemist vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks.
Kultuuriline identiteet	Loodusõpetus on osa kultuurist. Keskkonnaküsimuste kaudu taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks.
Teabekeskond	Loodusõpetust õppides kogutakse teavet infoallikatest, hinnatakse ja kasutatakse teavet kriitiliselt.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Loodusõpetuses kasutatakse õppimisel IKT vahendeid.
Tervis ja ohutus	Loodusõpetuses õppimine aitab õpilastel mõista keskkonna ja tervise seoseid. Praktiliste tööde kaudu arendatakse oskust rakendada ohutusnõudeid.
Väärtused ja kõlblus	Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste alusel kujundatakse väärtushinnangud elu ja elukeskkonna säilitamiseks.

ÕPITULEMUSED

Vesi kui aine, vee kasutamine

- kirjeldab vee olekuid, nimetab jää sulamis-, vee külmumis- ja keemistemperatuuri;
- teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid;
- selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katsega erinevate pinnaste vee läbilaskvust;
- kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust;
- toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.

Jõgi ja järv

- oskab kasutada loodusteaduslikku meetodit veekogu uurimisel;
- nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;
- iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid ja järvi.

Vesi kui elukeskkond

- iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves;
- kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõe ja järve tüüpilisemaid liike;

- toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees;
- koostab veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke.

Õhk

- teab õhu koostist ja omadusi;
- iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning võrdleb elutingimusi õhus ja vees;
- selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja hingamisel;
- teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, lagunemisel ja hingamisel;
- nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist

Ilm

- mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust, määrab pilvetüüpe ja tuule suunda;
- võrdleb ilmakaardi järgi ilma Eesti erinevates osades;
- iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi järgi valdavaid tuuli.

Läänemeri

- näitab kaardil Läänemere-äärseid riike, suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari;
- selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjuseid ja riimveekogu elustiku eripära;
- iseloomustab Läänemerd kui elukooslust ning teab missugune elustik seal elab;
- selgitab Läänemere reostumise põhjuseid ja kaitsmise võimalusi.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid. Sõnaliste hinnangute kaudu hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotlevatele õpitulemustele ning arvestades õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut.

Hindamisel pööratakse tähelepanu õpilase uurimisoskustele, taustinfo kogumisele, küsimuste sõnastamisele, töövahendite käsitlemisele, katsete tegemisele, mõõtmistele, andmekogumistele, tabelite ja diagrammide analüüsimisele, järelduste tegemisele ja tulemuste esitamisele. Hinnatakse aktiivset osalust aruteludes, oma arvamuse väljendamist ning põhjendamist.

Iga uue teema alguses teavitatakse õpilasi õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest. Õppetunni vältel saab õpilane tagasisidet õppeaine ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste kohta. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, arendamiseks oskust eesmärke seada, oma õppimist ja käitumist analüüsitakse.

Iga õpilane saab iga uue teema alguses tagasiside lehe, kus on kirjas teemad, õpipädevused, õpitulemused. Õpilane ise kirjutab tagasiside lehele analüüsi tuginedes kokkulepetele, kriteeriumitele ja analüüsile. Igal õpilasel valmib iga teema lõpuks õpimapp.

Poolaastas on vähemalt üks kontrolltöö ja üks materjalidega hindeline töö. Lisaks sellele hinnatakse poolaasta vältel tunnikontrolle. Samuti hinnatakse jooksvalt tunnitöid, paaris- ja rühmatöid, praktilisi töid ning õpimappi.

Poolaasta jooksul koostab iga õpilane ühe referaadi või PowerPoint ettekande etteantud teemal. Kokkuvõtvalt hinnatakse õpilasi üks kord poolaastas. Poolaasta viimasel 10-nel kalendripäeval pandud hinnanguid ei arvestata vastava õppeperioodi kokkuvõtva hinnangu panemisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Loodusõpetus. Õpik 5. klassile. Jankovski, K., Kuresoo, R., Avita (2012)

Õppematerjal Eesti selgroogsed, <http://bio.edu.ee/loomad/>
 Õppematerjal Eesti taimed, <http://bio.edu.ee/taimed/>
 Riigi ilmteenistus, <http://www.ilmateenistus.ee/>
 Keskkonnahariduse õppematerjalid, <http://keskkonnaharidus.ee/oppematerjalid/>
 Haridusportaal, <http://koolielu.ee/>
 Keskkonnaharidus, <http://keskkonnaharidus.ee/>

Õppeaine nimetus:	Ajalugu
Koostaja(d):	Mihkel Laar
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

ÕPPESISU

Ajaarvamine (3 tundi)

Ajaga seotud mõisted. Ajalooperioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.

Ajalugu ja ajalooallikad (4 tundi)

Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muistised. Muuseum ja arhiiv. Ajatelg

Eluolu (10 tundi)

Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.

Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud (17 tundi)

Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas.

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid- reklaamitekst, funktsionaalne lugemine. kirjasõna Eesti

	aladel keskajal, õigekiri. Uus Testament. Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Matemaatika	Ajamõõtmine, araabia ja rooma numbrid.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Tööriistade areng.
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Loodusõpetus	Aed ja põld, põlluharimine. Maailma kaart ja selle kujunemine
Võõrkeeled	Sõnavara arendamine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehtis, reklaami kujundamine, kirjakunst.
Muusikaõpetus	Erinevate aegade muusika, pillid

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhendada.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimivate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	Õpipädevus kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist

	erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühi)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevusega õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärged, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatselt analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitöeline (kõösnar või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjäärivõimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.

Keskkond jätkusuutlik areng	ja	Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest.
Kodanikualgatus ettevõtlikkus	ja	Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.
Kultuuriline identiteet		Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitöölise kui kultuuri mõjutaja.
Teabekeskkond		Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.
Tehnoloogia ja innovatsioon		Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine minevikus ja tänapäeval.
Tervis ja ohutus		Aasia ühiskonnad, Haiguste levik, vaksineerimine. Tervis erinevates kultuurides ja riikides.
Väärtused ja kõlblus		Teab, et Euroopa maailmapidi aluseks on 10 käsku. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Iluideaali muutumine, esteetika. Inimeseks olemise vastutus, refleksioon

ÕPPETEGEVUS

5. klassi ajalooõpetuses on kasutatakse õpilase aktiivse tegutsemise keskset, mängulist ning arutelu ja lugudepõhist käsitlust, millega ei taotleta tervikliku ajaloopildi loomist, vaid äratatakse huvi ajaloo vastu. Õppesisu tugineb õpilast vahetult ümbritsevatele allikatele, koduloolisele ainekule ning Eesti või maailma ajaloole.

Kasutatakse erinevaid ajalooallikaid ning minevikust jutustavaid pilte ja lugusid, toetudes varasematele teadmistele. Õppes tutvuvad õpilased ajaloo põhimõistetega ning omandavad mitmesuguseid oskusi: küsimuste esitamine ja neile vastamine, informatsiooni hankimine, suuline ja kirjalik eneseväljendus, koostööoskus ja kujutlusvõime, funktsionaalne kirjaoskus. Õpitakse kasutama aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase; tutvutakse erinevate ajalooallikatega; kasutatakse ajalooalast sõnavara. Arutletakse mineviku erinevate esituste ja tõlgenduste üle, millega õpilane kokku puutub. Õpitakse kasutama ajatelge ja ajalookaarti ning täitma kontuurkaarti; jutustama ümber teksti ja sellest olulisemat esile tooma, koostama kava ning lühijuttu. Võimaluse korral tehakse õppekäike ning muuseumi ja arhiivitunde, kutsutakse tunnikülalisi (nii mineviku vahetuid tunnistajaid kui ka uurijaid), õpitakse tundma ajaloolisi paiku. Toetutakse koduloolisele ainekule, õpitakse tundma kodukohta ajaloolisi paiku.

ÕPITULEMUSED

Ajaarvamine ja ajalooallikad

- kasutab kontekstis mõisteid, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas;
- teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid;
- leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- kasutab ajalookaarti ning töötab lihtsamate allikatega.

Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu

- kirjeldab mõnda kodukohas aset leidnud minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus;
- teab kodukohast pärit silmapaistvaid isikuid ja nende saavutusi;
- kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal ning nende erinevusi minevikus ja nüüdisajal;
- oskab koostada lihtsamat ajaliini ja lühijuttu ajaloolisest isikust ning mineviku eluolust.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

II kooliastmes kasutatakse õppimist toetavat hindamist. Õpilasele antakse kirjalikku tagasisidet õpitulemuste saavutatuse kohta 2 korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis). Suulist tagasisidet antakse jooksvalt kogu õppeaasta vältel.

Õppimist toetava hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Tähtis on ka õpilase enda roll hindamisel, pakkudes talle võimalusi enesehindamiseks. Ajaloo aines antakse hinnanguid õpilaste teadmiste ja oskuste kohta. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi, loovtööd. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, kommenteerimist ning usaldusvärsuse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.

Õpitulemusi hinnates kasutatakse mitmekesiseid ja õpitulemustega vastavuses olevaid vorme, mis sisaldavad suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Praktiliste tööde puhul hinnatakse mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi kulgu.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nendevahelisi seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist, lähtudes õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab õpitu olukorras teoreetilisi teadmisi praktiliselt;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpitu olukorras;
- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

KASUTATAV KIRJANDUS

5. klassis kasutatakse mitmekesiseid õppematerjale, eri liiki allikad (fotod, kirjad, esemed nt perekogust), ajalookaart (ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid), teemaraamatud, filmid (nt Arheoloogiakeskuse õppefilm „Raua sulatamine” (J. Peets, K. Kello); ETV saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>); IKT - põhised õppematerjalid, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja www.miksike.ee

Õppeaine nimetus:	Inimeseõpetus
Koostaja(d):	Elina Tsäko
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Teises kooliastme inimeseõpetuse aines on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõpimeetodid. Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:

- enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
- tervis ja tervislik eluviis;
- turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
- üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.

ÕPPESISU

Tervis (4 tundi).

Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.

Tervislik eluviis, selle komponendid (5 tundi).

Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehaline aktiivsus. Kehalise aktiivsuse vormid. Tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.

Murdeiga ja kehalised muutused (6 tundi).

Murdeiga inimese elukaas. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste

erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Suguline küpsus ja soojätkamine.

Turvalisus ja riskikäitumine (10 tundi).

Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervisele ja ohukäitumise alaseid valikud tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega.

Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.

Haigused ja esmaabi (7 tundi).

Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS. Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumi korral.

Keskkond ja tervis (3 tundi).

Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.

LÕIMING	
Eesti keel	Suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine
Võõrkeeled	Erinevate võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine ja näitlikest vahenditest (internetis leiduvad lühifilmid, skeemid, esitlused) aru saamine, emakeelde tõlkimine ja lihtsustamine.
Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis
Inimeseõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele.
Liikumisõpetus	Kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, rõõm kehalisest aktiivsusest ja selle mõju enesehinnangule
Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.
Loodusõpetus	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime;
Ajalugu	Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu keskkonna normide rikkumisele.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides

Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis eluja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärged, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimivate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi ning seostama neid tulevase haridustee ja tööelu valikutega, koostades esmase karjääriplaani.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatus tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.
Kultuuriline identiteet	Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noortejms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.
Teabekeskond	Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Väärtused ja kõlblus	Toetatakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUS

Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

Õpetuses kasutatakse mitmekülgset metoodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.

Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

- avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakatid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüs jne);
- individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;
- õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest.

Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid

ÕPITULEMUSED

Tervis

- kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt;
- teab enda põhilisi tervisenäitajaid ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapiikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust;
- nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;
- kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi.

Tervislik eluviis

- oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus;
- kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;
- teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid;
- oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest;
- väärtustab tervislikku eluviisi.

Murdeiga ja kehalised muutused

- kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega;
- aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda;
- teab, et murdeiga on varieeruv ning igaühel on oma arengutempo;
- teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.

Turvalisus ja riskikäitumine

- kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid;

- selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida;
- teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning oskab abi kutsuda;
- mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest;
- demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ning teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus;
- kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele;
- väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist.

Haigused ja esmaabi

- oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi;
- teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest;
- kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral;
- teab, kuidas ohuolukorras turvaliselt käituda ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik, päikesepiste jm);
- nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada.

Keskkond ja tervis

- kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast;
- toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust;
- kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist. Inimeseõpetuses antakse sõnalisi hinnanguid õpilase omandatud teadmiste ja enesekohaste ning sotsiaalsete oskuste kohta. Tagasisidet õpitulemustest ja õpilase arengust antakse läbi sõnaliste hinnangute kaks korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis).

Nõutava positiivse soorituse taseme igale tööle (suuline või kirjalik) seab õpetaja ja teavitab sellest õpilasi õppeaasta ja 2. poolaasta alguses ning vahetult enne töö/ülesande tegemist.

Igas teema blokis on vähemalt üks kokkuvõtlik töö (suuline või kirjalik), mille eesmärk on, et õpilane oleks läbinud antud teema ja mis peab olema sooritatud positiivselt. Ebaõnnestunud töö (suuline või kirjalik) korral tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandusettepanekutega ja õpilane peab töö uuesti esitama/sooritama 10 koolipäeva jooksul (kui see pole võimalik, siis peab tegema õpetajaga eraldi kokkuleppe).

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nende seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab teoreetilisi teadmisi praktilises õpituatsioonis;

- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
  - kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.
- Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguvestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATAV KIRJANDUS

Tervist, tervis! 5. klassi inimeseõpetuse õpik. Kersti Lepik, Koolibri (2012)

Õppeaine nimetus:	Käsitöö ja kodundus
Koostaja(d):	Tuuliki Vuks
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Käsitöö õpetusega taotletakse, et õpilased:

- valmistaksid loovalt erinevates tehnikates, erinevaid esemeid;
- omandavad teadmisi tervislikust toitumisest.

Rõhk on käelisel tegevusel ja materjali säästlikul kasutamisel, aja planeerimisoskusel. Olulisel kohal on ohutud töövõtted ja koostööoskused. Õpe toetab vaatlema, tundma esemelist keskkonda ja nüüdisühiskonna mõtteviise, kultuuritraditsioone. Õppeaine soodustab omandatud praktiliselt rakendama hobide valikul.

ÕPPESISU

Käsitöö. Kavandamine

• Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandamise graafilised võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala.

Töö kulg

• Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Ühistöö kavandamine, tööjaotus rühmas, üksteist abistav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Rahvakunst

• Rahvakultuur ja selle tähtsus. Tavad ja kombed. Muuseumite roll rahvakunsti säilitajana.

Materjalid

• Tutvumine looduslike kiududega. Kanga kudumise põhimõte. Õmblusniidid, käsitööniidid ja – lõngad.

Tööriigid

• Tikkimine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Üherealised pisted. Töö viimistlemine.
 • Õmblemine. Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblusvarud. Õmblemine käsitsi.

- Kudumine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine. Kudumi viimistlemine.
- Heegeldamine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi- tagasi heegeldamine. Heegeldustöö viimistlemine.

Kodundus. Toit ja toitumine

- Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.
- Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Toiduainete säilitamine.

Töö organiseerimine ja hügieen

- Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.
- Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Toidu valmistamine

- Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid.
- Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makaronitoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed.

Lauakombed

- Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loominguilised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

- Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine.

Tarbijakasvatus

- Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Projektõpe

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi

Kodundus - vahetusrühm

- Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toiduainete säilitamine. Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine. Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileibade ja salatite valmistamine.. Magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad võimalused.
- Puhastus- ja korrastustööd. Rõivaste ja jalanõude hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Tehnoloogiaõpetus

- Tehnoloogia olemus. Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad). Idee ja

eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest. Levinumad käsitööriistad. Materjalide ühendamine. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.

LÕIMING	
Eesti keel	lühendid, õigekiri, keelekasutus suulises kõnes, kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine
Inimeseõpetus	tervislik toitumine suutlikkus järgida terveid eluviise, väärtustada oma seotust oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga, eestlaste toitumistavad, rahvakalender.
Matemaatika	mõõdud, mõõtmine ja massi-, mahuühikud.
Kunstiõpetus	värvusõpetus ja kompositsioon kavandamisel
Muusikaõpetus	rütmid
Loodusõpetus	lambavill, puuvill, jäätmekäitlus, säästev tarbimine

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel
Enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
Õpipädevus	analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi, suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet
Suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt erinevaid ülesandeid lahendades; mõtlemist nõudvates tegevustes püstitatakse probleeme, leitakse sobivaid lahendusi, põhjendatakse valikuid ja analüüsitakse tulemusi;
Ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia
Digipädevus	Loovülesannetes on võimalik kasutada digivahenditel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; õpitakse leidma ja säilitama infot ja hindama selle usaldusväärsust.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad edaspidises toimetulekus. Õpilased teevad esmast tutvust elukutsetega. Õpilaste tähelepanu juhitakse ohutule töötamisele.
Keskfond ja jätkusuutlik areng	Töötamisel on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on tööõpetuse õpetamisel üks põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad miniprojektid annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
Kultuuriline identiteet	Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toimumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.
Teabekeskond	Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite ja käsitöötajate loominguga.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda.
Tervis ja ohutus	Õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitumise valmistamine õpetavad terviseteadlikku käitumist.
Väärtused ja kõlblus	Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduses kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

ÕPPEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;

- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
  - kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
  - rakendatakse nüüdisaegseid info-, õppematerjale ja -vahendeid;
  - laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond;
  - kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud;
  - lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
  - on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
  - pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;
  - jaotatakse klass toitu valmistades ja teiste praktiliste ülesannete korral väiksemateks rühmadeks (1-5 õpilast);
  - leitakse kodunduse teemade juures lõiminguvõimalusi nii inimeseõpetuse; terviseteadlik käitumine kinnistub tunnis tehtavate praktiliste ülesannete kaudu;
- lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist.

ÕPITULEMUSED

5. kl lõpuks on oodatud õpitulemused:

Kavandamine

- kavandab omandatud tövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.

Töö kulg

- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Rahvakunst

- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Materjalid

- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; □
- eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;
- seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega.

Töö liigid

- kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
- heegeldab ja koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- heegeldab ja koob lihtsa skeemi järgi.

Kodundus. Toit ja toitumine

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi,
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.

Töö organiseerimine ja hügieen

- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaühe rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust.

Toidu valmistamine

- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;
- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid.

Lauakombed

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Kodu korrashoid

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Tarbijakasvatus

- teab väljendite „kõlblik kuni“ ja „parim enne“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Kodundus- vahetusrühm

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

5.klassis kasutatakse õppijat toetavaid sõnalisi ja kirjalikke hinnanguid. Õppimist toetavas hindamisprotsessis arvestatakse:

- kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
- valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust, koostööoskust);
- töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);
- õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra kokkulepete täitmist

Poolaasta tulemus on arvestatud, kui

- ese on kavandatud teemale vastavalt,
- teostus on võimetekohane, olenevalt õpilase eelnevast arengust,
- töö tulemus on esitatud kokkulepitud tähtajaks.

Aasta hinne on arvestatud, kui vähemalt kahe poolaasta tulemused on arvestatud.

5.klassi I poolaasta hinnang kujuneb nelja hinnangu põhjal:

- Tikand käsitöökotil
- Käsitöökoti õmblemine
- Valmis käsitöökott

II poolaasta hinnang kujuneb kolme hinnangu põhjal:

- muna, salmonelloos; toidurasvad, praadimine, praadimisviisid, snäkid ja maiustused, tühi energia;
- pakendiinfo, teadlik ja säästlik tarbimine
- mõõtmise, mõõtühikud; toidu- ja toitained

KASUTATAV KIRJANDUS

Õmblemine (2003) Anu Pink

Heegeldamine (2004) Anu Pink

Kodundus 4.-6. klass (2008) Anu Pink

Kudumine (2002) Anu Pink

Õppeaine nimetus:	Kunstiõpetus
Koostaja(d):	Kadri Kosk
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

II kooliastmes arendatakse edasi ja täiendatakse I kooliastmes õpitut. Tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga eesmärgiga luua seoseid ja puutepunkte mineviku ja tänapäeva vahel. Loomingulistest kunstitöödes on suurem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisel. Õpilast kaasatakse rohkem õppeprotsessi kavandamisse (tehnikate, teemade valik, pildimaterjali otsimine jne). Kriitilise mõtlemise oskust ja ainealase keele arenemist toetavad erinevate mineviku ja kaasaja kunstiteoste vaatlemine ja analüüsimine tunnis, mis kinnistatakse samast tunnis ka praktilise tööga. Rõhutatakse läbitava ajastu kunsti olemuse tundmaõppimist ja rakendamist loovülesannetes.

ÕPPESISU

5. klass

- Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.
- Maali, joonistuse, kollaaži, skulptuuri, graafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted. Kompositsioon. Sümmeetria ja asümmeetria. Liikumise kujutamine. Perspektiiv. Disaini- ja kirjaõpetus.

- Erinevad kunstiliigid (skulptuur, maal, graafika ja tarbekunst). Koomiks. Eesti rahvakunst. Näiteid mineviku ja nüüdiskunsti teostest Eestis ja maailmas õpetaja valikul. Loodust säästva tarbimise põhimõtted

LÕIMING	
Eesti keel	Kunstist rääkides osalevad õpilased aruteludes arendades oma eneseväljendusoskusi ja õppides kasutama kunstikeelt
Matemaatika	Eesti rahvakunst ja geomeetrilised kujundid; kolmvaade.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Erinevate materjalide kasutamine; töökavandite ja -jooniste tegemine.
Muusikaõpetus	Kunstis on palju muusika kattuvaid mõisteid (kompositsioon, rütm, kontrastid); muusika järgi joonistamine
Loodusõpetus	Näited ümbritsevast elusloodusest erinevate loovülesannete puhul: loodusfotograafia; sümmeetria ja asümmeetria looduses; keskkonnasäästlikud materjalid kunstis.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	väärtustada enda ja teiste tehtud tööd. Tajuda ja väärtustada kunstitegevust kui ainulaadset ja igäuhele ainuomast, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust.
Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	arendada teadlikkust igäuhe eripärast ja arvestada seda suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	analüüsida enda nõrkusi ja tugevusi, osates neid erinevates olukordades rakendada. Arendada personaalset ja sotsiaalset identiteeti.
Õpipädevus	seostada omandatud teadmisi varem õpituga, planeerida õppimist, arvestada aega vastavalt enda oskustele.
Suhtluspädevus	korrektse keelekasutusega enda seisukohtade visuaalne, kirjalik või suuline esitlemine ja põhjendamine.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust, rakendada reaalinetes omandatud erinevaid oskusi.
Ettevõtlikkuspädevus	osata ideid teostada, probleeme loovalt lahendada, kasutades varemõpitud ja iseseisvalt eesmäärke seada ning plaane koostada.

Digipädevus	Digitaalsete vahendeid kasutatakse info otsimiseks, esitluste tegemisel ja fotode töötlemisel

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õpilases aredatakse oskust seada endale eesmärged ning neid ellu viia. Aredatakse oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Õpilast suunatakse mõistma inimese sõltuvust loodusressurssidest ja väärtustama bioloogilist ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust. Õpilast suunatakse aru saama ja arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil ja ühtlasi võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õpilast suunatakse väärtustama koostööd, kodanikualgatusi ja vabatahtlikkust põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatud lahendamist. Õpilasele tutvustatakse ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suunatakse suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.
Kultuuriline identiteet	Õpilast suunatakse mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana, käituma salliva ja lugupidavana teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist.
Teabekeskond	Õpilases aredatakse kriitilise teabeanalüüsi oskust, mõistma vahetu ja vahendatud info sarnasusi ning erinevusi. Õpilast suunatakse ära tundma oma teabevajadusi ja leidma endale sobivaid teabeotsingumeetodeid.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilast suunatakse aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest. Pööratakse tähelepanu tehnoloogilise arengu positiivsetele kui ka negatiivsetele mõjudele ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes; Õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat erinevate eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks

Tervis ja ohutus	Õpilast suunatakse teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega ning mõistma keskkonna mõju oma tervisele. Õpilasele tutvustatakse kuidas väärtustada liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.
Väärtused ja kõlblus	Õpilast suunatakse tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid, juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasanimeste käitumist nende alusel.

ÕPPETEGEVUS

5. klass

- Loovad rühma- ja individuaalsed tööd, koostöö ühise tulemuse nimel.
- Visandamine ja kavandamine. Kujutamine. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
- Ruumiliste kompositsioonide valmistamine.
- Kunstitehnikate loov kasutamine.
- Kunstiteoste (maalid, filmid, koomiksid) võrdlemine, nende üle arutlemine.
- Muuseumide ja näituste külastamine.

ÕPITULEMUSED

5. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu loovast tegevusest;
- katsetab julgelt oma mõtete ja ideedega;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, animatsioon);
- otsib infot kunstiraamatutest ja teistest teabeallikatest;
- kirjeldab kunstiteost kasutades selleks ainealaseid mõisteid;
- mõtleb keskkonda säästvalt ja arvestab kaasõpilastega.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Õpilane saab õppeaastas ühe kokkuvõtva hinde/kirjaliku tagasiside (hinnatakse üks kord poolaastas).

Positiivse kokkuvõtva hinde saamiseks peab õpilane esitama kõik kohustuslikud tööd. Enne uue töö alustamist teavitatakse õpilasi tööle esitatavatest nõuetest ja tingimustest. Nõutava arvestusliku sooritus taseme seab õpetaja, konkreetse ülesande eripära arvestades, igale tööle eraldi. Nõuetele mittevastava töö puhul, tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandusettepanekutega ja õpilasel on võimalik töö uuesti esitada. Poolaastahinnet mõjutavad ka mittekohustuslikud tunnitööd (sh tundides osalemine).

Õpilastel on võimalus osaleda hindamise protsessis. See õpetab töid analüüsima ja väärtustama erinevaid lahendusi. Oluline on õpilase eneseanalüüsi toetamine – mida õpilane tundis ja õppis, mida ta soovib järgmisel korral teha teisiti jne – eesmärgiga toetada õpilase sisemist motivatsiooni.

Praktiliste tööde juures hinnatakse õpilase loovust ülesannete lahendamisel, töö kulgu alates töö kavandamisest kuni lõpptulemuseni ja saavutatud õpitulemusi. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja arvestamist teiste õpilastega. Hindamise objektiks võib olla nii tööprotsess (sh kavandid, harjutused, visandid, pikemaajalise praktilise töö vaheetapid) kui valminud teos. Praktiliste tööde hindamise juures kasutatakse ka õpimapi või portfoolio formaati.

Uurimusliku sisuga töödes hinnatakse töö vastavust teemale ja etteantud vormistamise nõuetele, töö sisukust, töö esitlust ja oma valikute selgitamise ja põhjendamise oskust. Negatiivselt ei hinnata kirjalikes töödes esineda võivaid õigekirjavigu kuid need parandatakse.

KASUTATUD KIRJANDUS

Gabral, Hans (2004) Kunst IV – VI klassile. Tallinn: Koolibri.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva; J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! 16 kunstiprojekti. Õpilaseramat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva; J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! Õpetajaraamat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku ([digiversioon](#))

Rehepapp, M. 2012. Disainispikker. Tööraamat õpetajale. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia.

Õppeaine nimetus:	Draamaõpetus
Koostaja(d):	Kadri Kosk
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

DRAAMAÕPETUSE KONTSEPTSIOON

„Kooliharidus peaks võimalikult palju aitama emotsionaalselt värvipimedatel lastel saada nägijaks, sest see on võimalik. Meid kõiki peaks huvitama, millise sisemise tundeilma ja moraalsed tõekspidamised kool oma õpilastes kujundab, sest ühel hetkel väljuvad noored sellest kontrollitud institutsioonist ning neist saavad meie kõigi naabrid, äripartnerid, tööandjad, töötajad, kliendid, hooldajad, kaasreisijad või meie laste elukaaslased. Emotsionaalse intelligentsuse osised on lisaks empaatilisele muuseas enesekontroll, innukus, püsivus ja oskus ennast motiveerida“ (Hein 2014: 27).

Draamaõppe süstemaatilisus ja loovus aitavad vaieldamatult kaasa nii emotsionaalse kui ka sotsiaalse intelligentsuse arengule, seega tervikliku ja õnneliku inimese loomisele. Mida varem sellega alustada, seda parem.

Draamaõpetuses õppimine:

- toetab hariduslike erivajadustega õpilast;
- soodustab koostööd;
- aitab süüvida inimkogemuste probleemidesse;
- arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- arendab empaatiavõimet ja aitab end teistega samastada;
- toetab esinemisjulgust ja avatust
- kasvatab vastutustunnet
- aitab kaasa tekstist arusaamisele ja tekstiloomele
- arendab nii kehalist kui suulist eneseväljendusoskust

Eelnev nimekiri mitte ainult ei loo kasvulava tulevase täisväärtusliku inimese arenguks, vaid toetab igakülgset teiste ainete õppimist ja õpetamist.

Õpe toimub kõikidel klassidel kord nädalas ja tagasisidestatakse jooksvalt igas tunnis ning kokkuvõtvad hinnangud tulevad kord poolaastas. Esimene poolaasta pädib etüüdidega kooli sünnipäevaks ja jõulu etüüdidega, teine poolaasta kevadise ühise etenduste päevaga, mil draamaõppe läbinud klassid oma lavastusi esitlevad. Eesmärk ei ole lavastuse valmimine iseenesest, vaid kindlasti protsess ise ja selle käigus toimuv avastamine ja avanemine.

Draamakursuse alustamine seisneb eneseavastamises ja grupiloomes. On väga oluline leida grupidünaamika ja luua ühtne energia, et üldse midagi saaks sündida. Edasi süvenetakse juba lavastuse loomesse.

ÕPPESISU

Esimene poolaasta

Esimesel poolaastal alustatakse impro- ja liikumismängudega. Külastatakse etendust või toimub lavastuse DVD vaatamine ja analüüs. Tegeletakse sotsiaalsete draamaõppe meetoditega (foorumteater, protsessdraama, ajaleheteater). Poolaasta väljundiks on jõuluetüüdid.

Teine poolaasta

Hakatakse keskenduma enam tekstile ja valmistuma konkreetseks lavastuseks, mis sünnib koostöös õpilastega või modifitseeritakse kirjanduslikku valmis teksti. Iga klassiga töötatakse lavastusega, millest saab ühtlasi ka teise poolaasta väljund.

HINDAMINE

Esimese poolaasta hinnang

Oskad teisi kuulata ja nendega arvestada, oled aktiivne osaleja. Oskad näha oma võimekust meeskonnas. Tahad ennast arusaadavalt väljendada. Suudad oma rolli analüüsida ja teistele tagasisidet anda.

Teise poolaasta hinnang

Suudad tegutseda teistega ühtse eesmärgi nimel. Oskad anda tagasisidet teiste loomingu (etenduste päeval nähtule). Oled lavastuse loomes aktiivne kaasakõneleja. Pead kokkulepetest kinni. Oled võimeline oma rolli analüüsima ja seda vastavalt edasi andma.

Õppeaine nimetus:	Töö- ja tehnoloogiaõpetus
Koostaja(d):	Priit Laats
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Töö- ja tehnoloogiaõpetuse tundides tunneb õpilane rõõmu töö tegemisest, hindab tööd ja töö tegijat. Olulisel kohal on leiutamisarvamus, loov mõttetöö, väärtustav suhtumine töösse, analüüsimisvõime ja ohutud töövõtted. Õppetundides valmistatakse erinevaid praktilisi esemeid, genereeritakse ideid, kavandatakse, toetatakse noorte omaalgatust ja ettevõtlikkust. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima ning oma tööle hinnangut andma. Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning hindamisoskusi.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades

- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- rakendatakse nüüdisaegseid infotehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov mõtletegevus, arutelud, diskussioonid, rollimängud, väitlused, projektõpe, katsetused, õpimapi ja uurimistöö

koostamine, praktilised ja uurimistööd, internetipõhised keskkonnad, vestlused ja selgitused, analüüsimine, jne;

- aineõpetaja otsustab õppesisule kuuluvate tundide arvu ja järjestuse; vastavad kirjeldused sisalduvad kooli ainekavas;
- õpetus on peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile;
- läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele;
- teadmised ja oskused omandatakse toote valmistamise käigus, läbi käelise tegevuse.
- arvestatakse, et sõltuvalt õpilaste varasematest kogemustest ning ülesande/toote eripäradest muutuvad eri vanuseastmete õpilaste õpitulemuste rõhuasetused;
- peetakse silmas, et rakendustegevusele eelneb tööohutusalane instrueerimine ning ohutute töövõtete demonstreerimine;
- on koduseid ülesandeid, arvestades õppeaine spetsiifikat, peamiselt seotud teabe hankimise ja selle analüüsimisega ning toote disainiga;
- on rõhk loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel

(rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toodet kaunistades jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial; töö organiseerimisel on tähtis õpetajate koostöö;

LÕIMING	
Eesti keel	Teab ainealast terminoloogiat, saab aru tööjuhendist, oskab oma tegevusi kirjeldada. Vestlused, arutelud, analüüsimised, enesehinnangud, hindamiskriteeriumid, kõik mis on seotud tehtavate tööesemetega.
Matemaatika	Loogiline mõtlemine, geomeetrilised kujundid, mõõtmine, arvutamine, mõõtühikud
Inimeseõpetus	Töö kavandamine, tööohutuse järgimine, minapilt ja enesehinnang, probleemide lahendamine, kodanikualgatus, suhtlemine kaasõpilastega ja rühmategevuses.
Kunstiõpetus	Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks, disaini, viimistlemine
Loodusõpetus	Puidu ehitus ning põhi- ja abitunnused.
Liikumisõpetus	Osavus, tähelepanu, reageerimiskiirus

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi, tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga. Väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt, hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade

	kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi, analüüsida oma käitumist erinevates olukordades, lahendada suhtlusprobleeme. Käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise.
Õpipädevus	Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.
Suhtluspädevus	Oma tööde esitlemine ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi. Ühised ülesanded võimaldavad õppida teisi arvestama ja aitama. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu (ja nende tagajärgi) märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus.
Ettevõtlikkuspädevus	Tehnoloogia valdkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmodelite kaudu.
Digipädevus	Leida digivahendite abil infot, hinnata selle asjakohasust ning usaldusväärsust. Tutvuda infotehnoloogiliste tööalaste võimalustega (joonestusprogrammid, 3D printer jne).

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi.

Keskkond jätkusuutlik areng	ja	Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuvõtteid aitavad kinnistada ökoloogiategemisi.
Kodanikualgatus ettevõtlikkus	ja	Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
Kultuuriline identiteet		Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.
Teabekeskond		Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötajate loominguga.
Tehnoloogia ja innovatsioon		Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhivate seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.
Tervis ja ohutus		Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitute valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.
Väärtused ja kõlblus		Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uudsetesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslike kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketeemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

ÕPPESISU

I poolaasta. Tehnoloogia igapäevaelus

- tehnoloogia ja teadused.

- tehnoloogia ja keskkond.

Materjalid ja nende töötlemine

- materjali töötlemise viisid- lihvimine,
- käsitööriistad - noad, viilid, rasplid, kruvikeerajad
- elektrilised seadmed – vibrosaag
- materjali töötlemise viisid- puurimine, puurid
- elektrilised seadmed - puurpink
- materjali liited – pulkliide, kruviliide, klamberliide.
- tervisekaitse- ja tööohutusenõuded töötamise ajal
- ohutud töövõtted

II poolaasta. Tehnoloogia igapäevaelus

- tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus.
- transpordivahendid õhusõidukid (õpilasel on valida sõiduki liikumise võimalusteks: mehhaaniline, õhu-, kummi- või mikromootori jõul).

Disain ja joonestamine

- joonise valmistamise järjekord
- kordamine- joonte liigid, eskiisjoonis
- 3D modelleerimisprogramm Google SketchUp
- selekteerimine (lihtne selekteerimine)
- suurendamine, vähendamine
- nihe
- liiguta ja murra
- detaili parameetrite muutmine
- väänamine, keeramine
- peegelpilt
- tekstuurid (lihtsad)

Käsitöö - Vahetusrühm

- materjalide töötlemise viisid
- vajalikud tööriistad, töövahendid, seadmed (vibrosaag)
- toote disainimine erinevatest materjalidest
- tervisekaitse- ja tööohutusenõuded töötamise ajal
- ohutud töövõtted

ÕPITULEMUSED

5. klassi õpilane:

- seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega;
- kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale;
- oskab käsitleda käsitööriistu – noad, viilid, rasplid, kruvikeerajad
- oskab ohutult lõigata vibrosaaga ja vahetada saetera
- oskab kasutada oma tööeseme valmistamisel pulk-, kruvi-, klamberliidet
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusenõudeid;
- väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise;
- kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks;

- valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid

HINDAMINE

5. klassi I poolaastal antakse 6 hinnangut, 4. klassi II poolaastal antakse 5 hinnangut.

Hindamise aluseks on õppimist toetav hindamine, kus kriteeriumiteks on suulised või kirjalikud kokkulepped, mille koostamisel osalevad õpilased ja õpetaja. Kokkulepped lepatakse kokku iga töö alguses. Kokkulepped võivad olla individuaalsed või kollektiivsed. Töö on arvestatud, kui õpilane on pidanud kinni 75% kokkuleppest. 4. ja 5. klassides antakse sõnalisi hinnanguid, 6. klassis kasutatakse mittearvestavat (arvestatud, mittearvestatud) hindamist.

Õpilast hinnates võetakse arvesse õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust, ideede loovus ja iseseisvust, töövahendite kasutamise oskust, õppematerjali üleskirjutamist vihikusse, korrapidaja kohustuste täitmist, töövahendite ja tööpingi korrastamist pärast töö lõpetamist, jm). Poolaasta hinne kujuneb jooksvate tööde põhjal, 75% töödest peab olema tehtud. Aastahinne on arvestatud, kui mõlema poolaasta hinnangud on positiivsed.

Õppeaine nimetus:	Liikumisõpetus
Koostaja(d):	Margus Udeküll. Linda Kivistik
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Õpitulemusteni jõudmine on koolidele paindlik ja võimaldab arvestada kooli kultuuri, õpilaste huvisid, traditsioone, õppekeskkonda ja -tegevusi. Liikumispädevuseni jõudmisel on oluline arvestada, et õpitulemused on seotud nii õppeprotsessiga kui ka –tulemusega, kusjuures teatud juhtudel peegeldab õpitulemus protsessi. Järgnevalt on toodud viie valdkonna kirjeldused:

LIIKUMISOSKUSED. Liikumisoskuste omandamine toimub nelja liikumisoskuste alarühma kaudu:

- **Edasiliikumisoskused:** kõndimise-, jooksmise-, hüppamise-, ronimise oskus, oskus liikuda rütmis- ja muusikas ja koostöös teistega. Ujumisoskus.
- **Vahendil liikumisoskus:** oskus liikuda vahendil.
- **Vahendi käsitsemisoskused:** oskus visata, püüda, põrgatada ja lüüa vahendit käe, jala ja vahendiga.
- **Oskus kontrollida keha asendites ja liikumisel:** oskus säilitada tasakaalu asendis, liikumisel ja nende kombinatsioonides.

Liikumisoskuste valdkonnas tegeletakse kõikide oskustega kooliastme jooksul eesmärgiga, et õpilane omandab mitmekülgsed liikumisoskused. Liikumisoskuste õppimisel ja omandamisel seostatakse õpitavat selle kasutamisega väljaspool õppetundi.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED. Õpilane omandab teadmised tervisega ja oskustega seotud kehalistest võimetest ja nende arendamisest. Tervisega seotud kehaliste võimete nagu aeroobne vastupidavus, jõud ja painduvus mõõtmine toimub kõikidel õpilastel vähemalt üks kord kooliastme jooksul. Selle peamine eesmärk on, et õpilased oleksid teadlikud enda tervisega seotud kehalistest võimetest ja see motiveeriks neid enda kehalisi võimeid arendama. Lisa eesmärgiks on saada regulaarset tagasisidet Eesti õpilaste tervisega seotud kehalistest võimetest. Tagasiside on individuaalne ja ei ole hinde panemise aluseks vaid teadlikkuse

tõstmiseks kehalisest vormisolekust. Kehaliste võimete mõõtmise tulemusi analüüsitakse nii, et see tõstaks õpilase motivatsiooni enda arendamiseks ning toetaks objektiivselt enesehinnangut. Peetakse kinni individuaalse lähenemise põhimõttest ja jälgitakse tundlike isiklike teemade käsitlemisel konfidentsiaalsust ja inimlikkust. Märgatakse õpilasi, kes mingil põhjusel ei ole teistega koos sooritusi valmis tegema ning sellise õpilasega suheldakse, toetatakse ning talle antakse individuaalse sooritamise võimalusi, suunatakse teda arenema enesekindlamaks.

KEHALINE AKTIIVSUS. Õpilane omandab teadmised ja oskused tervislikust kehalisest aktiivsusest olles kehaliselt ja vaimselt aktiivne õppeprotsessis osaleja. Õpilased, kelle tervislik seisund ei võimalda kõiki liikumisõpetuse tegevusi teha või suurel intensiivsusel liikuda osalevad liikumisõpetuses nii, et nad on kaasatud tervislikule seisundile vastavalt. Tundi planeerides arvestatakse, et õpilaste kehalise aktiivsuse tase tunnis sõltub ka sellest, kas õpilane vajab haigusest taastumiseks aega. Koolis mõeldakse läbi, kuidas konfidentsiaalne terviseinfo, mida liikumisõpetuse õpetaja oma töö kavandamiseks võib vajada, õnnestuks läbi usaldusliku suhte koduga õpetajani tuua. Õpetaja aitab usaldusliku suhte tekkimisele kaasa teavitades lapsevanemaid juba õppeperioodi alguses, millised on võimalikud õppeülesanded liikumisõpetuses tervisliku erivajadusega õpilastele.

LIIKUMINE JA KULTUUR. Õpilane mõistab liikumise ja kultuuri seost mitmekülgselt, sh väljaspool kooli keskkonda toimuvate tegevuste kaudu. Läbivad eesmärgid on: ohutu liikumine ja isiklik hügieen, kogemused väljaspool kooli toimuvalt liikumis- või spordiürituselt osaleja või vabatahtlikuna, ausa mängu põhimõtete järgimine, loodusliikumine ja teadmised liikumise ja sporditraditsioonidest. Õpetaja kujundab järjepidevalt enda eeskujuga väärtusi ja hoiakuid. Õpilase isiklike hügieeniga seotud harjumuste korrigeerimine toimub delikaatselt nii, et see ei riiva õpilase eneseväärikust. Üks osa liikumisega seotud kultuurist on suhtlemiskultuur. Liikumisõpetuse tundides on oluline olla tähelepanelik õpilaste omavahelise suhtlemiskultuuri suhtes. Õpetajal on oluline võtta aega ebasobiva käitumise positiivses suunas korrigeerimiseks. **VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL.** Õpilane omandab teadmised ja oskused, kuidas hoida vaimset ja kehalist tasakaalu ja mõistab, et saab ise enda vaimset ja kehalist seisundit reguleerida. Liikumisõpetuse õpetajal on oluline mõista vaimse ja kehalise tasakaalu saavutamiseks sobilike harjutuste õpetamist ja koolis arendada liikumisõpetuse õpetajate vastavaid professionaalseid pädevusi.

ÕPPETEGEVUSED

Õppeprotsess on ülesehitatud selliselt, et võimaldab vastata küsimusele, milliste eesmärkide nimel tegevused toimuvad ja kuidas on need seotud elukestva liikumisharrastusega. Õpilase eneseanalüüs on õppeprotsessi loomulik osa. Õpilane koostab lühikese eneseanalüüsi läbivalt õppeprotsessi jooksul, kuid põhjalikuma eneseanalüüsi vähemalt kord õppeaasta jooksul.

Liikumisõpetuse ainekava lahutamatu osa on õppeprotsessi kirjeldus, mis toob välja nii kasutatavad mõisted, õppeprotsessi korralduslikud alused, õpetaja tegevuse põhimõtted ja õppesisu näited.

Õpetaja juhhib õppeprotsessi nii, et õpilane on motiveeritud liikuma ning mõistab selle seost tervise ja enda vastutust tervise hoidmisel.

Liikumisõpetus on kohustuslik õppeaine põhikooli kõikides kooliastmetes. Taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti.

Nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestades, et taotletavad õpitulemused ja õppe- ja kasvatusesmärgid on saavutatavad.

Eesti keel	Liikumisalased mõisted ja terminoloogia, selle kasutamine suulise ja kirjaliku eneseväljendusvahendina.
Matemaatika	Matemaatiliste mõistete ja oskuste seostamine liikumisega.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Lõiming toetab endale liikumis- ja spordivahendite loomist.
Inimeseõpetus	Liikumistegevused toetavad mõistmist sotsiaalainete teemadest rõhuasetusega liikumisega seotud minapildi ja enesehinnangu kujunemisel, tervisliku eluviiside komponentidel, stressi ja pinge ennetamise ja maandamise võimalustel, inimese liikumisharrastusega seotud huvidel ja liikumise olulisusel nii füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele.
Kunstiõpetus ja muusikaõpetus	Liikumine kui kunst. Liikumise ja muusika üksteist toetavad seosed: liikumine muusikas, liikumise loomine vastavalt muusikale.
Loodusõpetus	Liikumise seos erinevate loodusainete teemade ja mõistetega. Rõhuasetused on toitumise ja liikumise seosel, inimese tugi- ja liikumiselundkonnal ja liikumise mõjul tugi- ja liikumiselundkonnale.
Võõrkeeled	Suhtlemine võõrkeeles liikumistegevuse käigus; liikumisalane võõrkeelne terminoloogia; võõrkeelsete infoallikate kasutamine liikumisalase info otsimiseks.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja liikumine ja sport kultuuri osana; loodusliikumine; kokkupuude teiste kultuuride ja nende liikumistavadega; liikumisega seotud tunniväline tegevus; liikumise- ja kultuuritraditsioonid paikkonnas ja ühiskonnas; liikumise seostamine erinevate kultuurinähtustega (teater, muusika, film jne);
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja koostöö teiste inimestega erinevates situatsioonides; enda tervise eest vastutuse võtmine; arvestamine teiste inimeste erisustega; kogemuste ja sotsiaalsete oskuste seostamine isikliku arengu ja võimaluste laienemisega tööturul;
Enesemääratluspädevus	enda tugevate ja nõrkade külgede teadvustamine; suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma liikumisharjumisi ja võimekust; tahe analüüsida enda liikumistegevust ja tulemust, ning ennast liikuva inimesena; eneseanalüüs lisaks õppeaine spetsiifilisele keskendub ka inimesele kui tervikule - mida sain teada endast kui inimesest tänu liikumisele;

Õpipädevus	õppimise eesmärgistamine ja tähenduse loomine; erinevate õpistrateegiate kasutamine enda oskuste arendamiseks ja liikumisharjumuse kujundamiseks; liikumisalane loovtöö;
Suhtluspädevus	koostööle suunatud ülesanded ja tegevused, mis toetavad ühiselt uute teadmiste ja oskusteni jõudmist; paaris- ja rühmategevused ühtsete eesmärkide saavutamiseks; erinevad rollid rühmas;
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	kehaliste võimete ja kehalise aktiivsuse mõõtmine ja analüüs; tehnoloogiliste vahendite kasutamine liikumistegevuste ja kehalise aktiivsuse mõõtmiseks, soorituse parandamiseks ja analüüsiks, sh seoste loomine ja järelduste tegemine.
Ettevõtlikkuspädevus	uute ideede loomine ja ellu viimine; liikumisega seotud projekti tegevused, sh ka liikumiseks sobivat füüsilist keskkonda kujundavad; loovtööd jne;
Digipädevus	riist- ja tarkvara kasutamine õppeprotsessis: kehalise aktiivsuse mõõtmine, erineva harjutusvara rakendused.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	õppeaine toetab õpilase teadlikkust liikumisega seotud kutsevalikutest ja tervise hoidmise tähtsust igas eluvaldkonnas;
Keskkond ja jätkusuutlik areng	õppeaine toetab keskkonnateadliku inimese kujunemist erinevate tegevuste kaudu nii sise- kui ka väliskeskkonnas, sh looduskeskkonnas;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	õppeaine toetab õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks koostöiste ja ettevõtlikkust toetavate ülesannete kaudu, traditsioone toetavate ja vaba aja ning kooli keskkonda seostavate liikumisürituste kaudu;
Kultuuriline identiteet	õppeaine toetab õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes väärtustab liikumist kultuuri osana, sh teab omakultuuri traditsioone (nt tantsupidu); omab teadmisi kultuuride muutumisest ajaloo vältel (nt muutused nais- ja meessoo spordialades; traditsiooniliste spordialade muutumine jne).
Teabekeskond	õpilane suudab kriitiliselt analüüsida liikumisega seotud infot;
Tehnoloogia ja innovatsioon	õpilane kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt (nt objektiivse info saamine video või kehalist aktiivsust mõõtvate rakenduste vahendusel);

Tervis ja ohutus	liikumisõpetuse valdkondade õpitulemused toetavad õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks;
Väärtused ja kõlblus	õppeaine toetab ühiskonnas üldtunnustatud väärtuste ja kõlbluspõhimõtete kujunemist läbivalt õppeprotsessi jooksul reeglite, ohutuse ja ausa mängu põhimõtete järgimise ja õpetaja eeskuju kaudu.

ÕPIKESKKOND

Liikumisõpetusetunnid korraldatakse:

- sise- ja õuekeskkonnas;
- sisekeskkonnas viiakse tunnid läbi ruumides, mis võimaldavad saavutada ainekavas toodud õpitulemusi. Nendeks on võimla, ujula, aula, klassiruumid või muud ruumid, mis on kohandatud vastavaks tegevuseks;
- õuekeskkond toetab õpitulemusteni jõudmist ja liikumisõpetuses omandatud oskuste kasutamist ja arendamist pakkudes mitmekesiseid liikumisvõimalusi erinevatele vanuserühmadele;
- nii, et õpilastel on võimalus kasutada rõivistuid ning pesemisruume.

ÕPITULEMUSED

Õpitulemusteni jõudmine on koolidele paindlik ja võimaldab arvestada kooli kultuuri, õpilaste huvisid, traditsioone, õppekeskkonda ja -tegevusi.

Toetudes riiklikus ainekavas toodud õpitulemustele koostab iga kool omanäolise ainekava arvestades paikkondlikke võimalusi, traditsioone, huvisid, ühiskonna muutusi. Õpitulemused on kirjeldatud valdkonniti arvestades eakohasust ja individuaalsust. Tundide korraldamine lähtub õpilaste arvust, võimekusest, soost toetub eelnevale ja lähtub põhimõttest, et iga kool korraldab õppe parimal võimalikul viisil.

HINDAMINE

Õppimist toetav hindamine on õppeprotsessi osa ja koosneb kujundavast ja kokkuvõtvast hindamisest. Kokkuvõtval hindamisel lähtutakse riikliku õppekava üldosas hindamise kohta sätestatust ja selle alusel koostatud kooli hindamisjuhendist. Erinevatele osapooltele on perioodi alguses selge, millise õpitulemuse poole, milliste õpiülesannetega liigutakse.

Hindamiskriteeriumid on seotud õpitulemustega, s.t hindamise kaudu antakse tagasisidet õppeprotsessi jooksul omandatud teadmiste, oskuste, protsessi ja selle tulemusel toimunud arengu kohta. Arengu all mõeldakse õppeprotsessi tulemusel toimunud muutusi.

Õpitulemusteni jõudmiseks ja nende tagasisidestamiseks on piisavalt aega. Õppimise süvendamiseks kasutatakse õppeprotsessi jooksul lisaks õpetajapoolsele hindamisele ka enese hindamist. Üks osa kooliastme kokkuvõtvast hindamisest on õpilase eneseanalüüs.

Õppeaine nimetus:	Muusikaõpetus
Koostaja(d):	Mai Rand
Klass:	5. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Muusikaga tegelemine toetab tundemaailma arengut, loovat mõtlemist ja aitab saavutada emotsionaalset tasakaalu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

ÕPPESISU

Muusika õppeaine koostisosad on:

- laulmine;
- pillimäng;
- muusikaline liikumine;
- omalooming;
- muusika kuulamine ja muusikalugu;
- muusikaline kirjaoskus;
- õppekäigud.

LÕIMING	
Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondadega. Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi.	
Eesti keel	Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust, vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
Matemaatika	Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, valguse ja värvide omadusi

Tehnoloogia ning Käsitöö kodundus ja	Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
Inimeseõpetus	Vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
Liikumisõpetus	Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.
Loodusõpetus	Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, valguse ja värvide omadusi
Võõrkeeled	Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust;

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Väärtustada oma ja teiste maade muusikat, teadvustada nüüdisaegset muusikakultuuri ja sündmusi
Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	Suuta ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades erinevaid olukordi, oma seisukohti esitada ja põhjendada
Enesemääratluspädevus	Suuta mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; analüüsida omavahelistes suhetes tekkivaid probleeme
Õpipädevus	Leida õppimiseks vajaminevat teavet; kavandada õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates õpiülesannetes
Suhtluspädevus	Kuulamis- ja suhtlemisoskus, koostöövalmidus ja koostööoskus. Teha koostööd erinevates olukordades (laulmine, pillimäng, improvisatsioon jne.) klassikollektiivis, arvestada inimeste erinevusi suhtlemisel
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Analüüsioskus, oma oskuste kasutamine muusikaliste tegevuste kaudu. Suudab kasutada arvutusoskust erinevate rütmiülesannete lahendamisel
Ettevõtlikkuspädevus	Analüüsioskus, oma oskuste kasutamine muusikaliste tegevuste kaudu. Suudab kasutada arvutusoskust erinevate rütmiülesannete lahendamisel

Digipädevus	Oskab leida laulude tekste googlest, kasutab You Tube'i, leiab erinevaid näiteid hääleliikide, muusikainstrumentide ja rahvaste muusika kohta.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid. Õpilast suunatakse: teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujundamisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele; arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi; arendama oskust seada endale eesmärke; tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Õpilast suunatakse: aru saama loodusest kui terviküsteemist ja inimese sõltuvusest loodusressurssidest; aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikustest seostest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest; suunatakse eelkõige looduses liikuma ja looduse helisid jälgima.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatus e tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele. Õpilast suunatakse: kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist; suunatakse teadvustama kunstitegevuse emotsionaalset tasakaalustavat mõju olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama; tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi.

Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutmist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Õpilast suunatakse: osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused); osalema/esinema laulupidudel, muusikaüritustel; olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomungusse, taunima diskrimineerimist. Tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes erinevates õppeainetes õpitule
Teabekeskond	Taotletakse õpilasekujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilast suunatakse: leidma vajalikku informatsiooni; valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest .mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi; määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Õpilast suunatakse: mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus; kasutama IKT-d eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ning töö tõhustamiseks; mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Õpilast suunatakse: järgima ohutuse ja otstarbekuse printsiipe;

	jälgima tervise ja ohutuse nõudeid töö protsessis, pöörama tähelepanu erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule; leidma ja kasutama usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid vältima ohuolukordadesse sattumist; terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele; teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega; tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluse piires. Õpilast suunatakse: teadvustama kultuuri rolli igapäeva elus; lugupidavalt suhtuma erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse; väärtustama uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist; suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused;) tähtsustama noorte endi osalemist laulupidudel, muusikaüritustel, tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid.

ÕPPETEGEVUS

II kooliastme õppetegevused on:

ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel; kahe- või kolmehäälnelise laulmine kooris; muusikalugu –Eesti rahvamuusika, eri rahvaste muusikakultuur; relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel; pillimänguuskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes; kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;

eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises; muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes; esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine; teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Referaat

Muusikatunnis tutvustatakse õpilastele musitseerimise võimalusi: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut ja muusika kuulamist. Erinevad aineosad on järjestatud nii, et praktiline tegevus oleks esiplaanil. Laulmine on muusikaõpetuses kesksel kohal. Ühislaulmisega pannakse alus laulupidude traditsiooni säilimisele ja edasi kandumisele. Õpilased osalevad laulupidude edasikandmise protsessis. Õpilastele tuleb pakkuda võimalust laulda muusikakollektiivides. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja

oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Muusikaline liikumine arendab rütmitunnet ja rikastab tundi emotsionaalselt. Eneseväljendust liikumise kaudu võimaldavad rahvatantsud, laulumängud ning teiste rahvaste tantsud. Võimalusel tuleks rakendada kuulatud muusikale tuginevat loovliikumist, eri karakterite, stiilide ja vormide väljendamist liikumise kaudu.

Muusika kuulamisel rõhutatakse kuulamisoskuse kujundamist, arutlemise ja enda arvamuse põhjendamise oskuse arendamist. Õppekäigud, kontsertide, muusikaetenduste, muuseumide jm külastused avardavad õpilaste silmaringi, kujundavad kontserdikultuuri ning aitavad siduda tunnis omandatu õppekäigul kuuldu/nähtuga.

ÕPITULEMUSED

Laulmine

5. klassi lõpetaja:

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt;
- on teadlik häälehoiu vajadusest;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann).

Pillimäng

- kasutab keha-, ja rütmipille kaasmängudes ja/või ostinaatodes ning iseseisvates palades;
- kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

- tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid

Omalooming

- loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinaatosid keha- ja rütmipillidel;
- kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- on tutvunud Eesti rahvamuusika olulisemate faktidega;
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- Lisandub oskus tunda poolpausi.
- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega);
- mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste $g-g^2$ tähendust ning kasutab neid musitseerides;
- mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e tähendust ning kasutab neid musitseerides;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
- eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, dieses, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud.

Õppekäigud

- arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaalamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid, hinnatakse 1 kord poolaastas. Hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Õppetöö vältel tuuakse esile oskused ja teadmised, mis on hästi omandatud ja mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ka ise oma tööle hinnangut andma.

Muusikaõpetuse hindamine ei sea kriteeriumiks lapse muusikalist kuulmist jt. sünnipäraseid eeldusi, vaid lähtub iga lapse arengust antud aines. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust ja tunnist osavõttu.

Suulisi hinnanguid antakse igas tunnis. Arvestuse saab õpilane:

- põhilauluvara laulmise eest,
- noodiõpetuses,
- muusika-alased teadmised ja oskused ning nende rakendamine praktilises töös (laulmisel, harjutustes, muusika kuulamisel),
- aktiivsuse eest tunnis.

Hindamine toimub poolaasta kaupa (nädalas on 1 tund). Positiivse poolaastahinde saamiseks tuleb õpilasel täita 50% ülesannetest. Aastahinne on positiivne kui kahe poolaasta hinne on positiivne.

KASUTATUD KIRJANDUS

M. Pullerits „Koolimuusika kõnemängust pillimänguni“
 E.Meidla, K.Aavik „Huvitavaid ülesandeid põhikooli muusikaõpetuse tundi“ (2008),
 internetiavarused.

6. KLASS

Õppeaine nimetus:	Eesti keel
Koostaja(d):	Maila Jürgenson, Aarne Ruben
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Eesti keele õpetus taotleb, et õpilane:

- austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat;
- väärtustab head keeleoskust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina;
- arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- arendab õigekirjaoskust;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste;
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest;
- harjub kasutama sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

ÕPPESISU

Varasemates klassides ahustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Kõik emakeeles käsitletavat teemat haaravad aineüleseid läbivaid teemasid.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ja aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Oma kultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elusja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja –edastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning

infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.
- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine. Suuline arvamusalaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus. Väite põhjendamine.
- Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon.
- Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus. E-kiri.

Teksti vastuvõtt

- Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.
- Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekteerimine
- Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid.
- Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.
- Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.
- Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine. Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine.

Tekstiloome

- Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine.
- Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine. Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted.
- Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja aramus. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega.
- Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal.
- Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.
- Kiri, ümbriku vormistamine.
- Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.
- Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalispõhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.
- Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.

Õigekeelsus ja keelehoole. Üldteemad

- Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.
- Sugulaskeeled ja sugulasrahvad (soome-ugri keeled ja rahvad, põhirõhk läänemeresoome keeltele ja rahvastel).
- Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.

Häälikuõpetus ja õigekiri

- Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud.
- Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri.
- Täheortograafia põhialused. Tähed *g, b, d s*-tähe kõrval. Tähe *h* õigekiri. Tähtede *i ja j* õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Liidete *gi ja ki* õigekiri.
- Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. Tähtede *f ja š* õigekiri.
- Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).
- Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).

Sõnavaraõpetus

- Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng.
- Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine.
- Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides.
- Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.
- Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
- Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).

Vormiõpetus ja õigekiri

- Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.
- Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.
- Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.
- Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
- Omadussõna käänamine koos nimisõnaga, *lik-* ja *ne-*liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (*ne-* ja *line-*liitelised omadussõnad).
- Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.
- Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus ja õigekiri

- Lause. Alus ja öeldis. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.
- Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.
- Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid.
- Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine.
- Liitlause. Lihtlause sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.
- Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi.
- Üte ja selle kirjavahemärgid.

Muud õigekirjateemad

- Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed. Ajaloosündmused. Ametinimetused ja üldnimetused. Perioodikaväljaanded. Teoste pealkirjad.
- Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.

LÕIMING	
Kirjandus	Kasutab õpitud keeleoskust ilukirjanduslike ja keeleliselt korrektsete tekstide loomisel. Loob uusi tekste kirjandustekstide alusel.
Matemaatika	Kasutab eesti keeles omandatud õigekirjaoskust arvsõnade kirjutamisel. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes
Ajalugu	Kasutab eesti keeles omandatud teadmisi tekstide lugemisel ja loomisel. Oskab eristada fakte ja arvamusi.
Inimeseõpetus	Kasutab eesti keeles omandatud keeleteadmisi ja arutlusoskust oluliste teemade käsitlemisel.
Kunstiõpetus	Kasutab eesti keeles omandatud väljendusoskust tööde teostamisel.
Loodusõpetus	Kasutab õpitud keeleoskust tekstide lugemisel ja uute tekstide loomisel.
Võõrkeeled	Kasutab eesti keeles omandatud teadmisi tekstide lugemisel ja loomisel. Oskab eristada fakte ja arvamusi.
Muusikaõpetus	Muusikapalade abil õpitakse, kuidas olla hea kuulaja. Muusikaõpetuses järgitakse korrektset eesti keele kasutust.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui kultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse sh meediasse.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Eesti keel toetab sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.
Enesemääratluspädevu s	Enesemääratluspädevuse ja vastutustunde kujunemist toetatakse nii õpiku- kui meediatekstide kui ka õpilaste igapäeva elust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii tundides kui loovtöödes.

Õpipädevus	Eesti keele tundides arendatakse olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
Suhtluspädevus	Eesti keele kaudu saab õpilane ettekujutuse inimsuhetest ja selle abil kujundatakse suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilase osalemine projektitöös. See eeldab omaalgatust ja aktiivsust ning keeleteadmiste rakendamist ja täiendamist eri allikatest.
Digipädevus	Oskab arvutil tekste koostada ja vormistada. Kasutab MS Wordi ja Exceli programme; Google rakendused. Oskab kasutada erinevaid internetiallikaid ning veebisõnastikke.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatus e tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
- teeb kuuldu ja loetu kokkuvõtte ning annab hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
- loob õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning vormistab neid korrektselt;
- tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhiastmeid ning oskab neid rakendada;
- tunneb eesti õige kirja aluseid ja põhireegleid;
- kasutab ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

Suuline ja kirjalik suhtlus

- oskab juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali valida;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamusi;
- lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- oskab oma seisukohta põhjendada ja vajaduse korral sellest taganeda;
- oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet.

Teksti vastuvõtt

- tunneb õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- võrdleb tekste, esitab küsimusi ja avaldab arvamusi, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Tekstiloom

- leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- koostab ning peab lühikese ettekande;
- tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju;
- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- kasutab tekste luues ja seostades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

Õigekeelsus ja keelehoole

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid, ja lihtsamaid liitlauseid;
- oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õppimist toetav hindamine

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilastele antakse hinnanguid vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku leppinud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu).

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta Stuudiumist, tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh vihikust ja õpimapist).

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Hinnatakse õpilase suulist ja kirjalikku suhtlust, tekstide vastuvõttu, tekstiloomet, tekstide õigekeelsust, põhireeglite tundmist.

Õpitulemused loetakse omandatuks ning töö sooritatuks, kui õpilane on töös saavutanud vähemalt 50% maksimaalsest võimalikust punktisummast.

Etteütluste soovitatav pikkus 6. klassis on umbes 125 sõna, mille hulgas on ligikaudu 35 kriitilist ortogrammi. Etteütlus loetakse sooritatuks, kui õpilasel pole rohkem kui 7 viga.

KASUTATAV KIRJANDUS

Reet Bobõlski, Helin Puksand, Margit Ross „Punkt“, Kirjastus Koolibri, 2013

Tartu Ülikooli eetikakeskus „Tagasiside: Käsiraamat õpetajale, lapsevanemale ja koolijuhile“, 2019

Õppeaine nimetus:	Kirjandus
Koostaja(d):	Maila Jürgenson, Aarne Ruben

Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Kirjandusõpetus taotleb, et õpilane:

- loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;
- väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid

ÕPPESISU

Kirjandustekstide valik. Loetavad ja tundides käsitletavat kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades 5. klassi õpilastele kohaseid teemavaldkondi. Teemavaldkonnad on kindlaks määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatusesmärke, kirjanduse kui kunstiiligi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalset, väärtus- ja enesemääratluspädevust) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavat ja terviklikult loetavat kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ning aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kauges maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislakhus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Valik terviklikult käsitletavatest teostest

Õppeaasta vältel on kohustus lugeda terviklikult läbi neli proosateost ja üks luulekogu.

Kohustuslikud tervikteoseid, mida loevad kõik temporühma:

- Eno Raud „Kalevipoeg”;
- Mark Twain „Tom Sawyeri seiklused”;
- S. Rannamaa „Kadri” või A. Lindgren „Röövlitütar Ronja” või A. Pervik „Arabella, mereröövli tütar”;
- F. Molnar "Pal-tänava poisid”;
- Uudisteos vabal valikul (I ja II rühmal vähemalt 100 lk, III rühmal vähemalt 50 lk pikk ja ilmunud viimase kümne aasta jooksul).

I rühmas lisaks:

- Gerald Durrelli Korfu-triloogiast omal valikul („Minu pere ja muud loomad” või „Linnud, loomad ja sugulased” või „Jumalate aed”);
- Alfred J. Churchi ümberjutustus eeposest „Odüsseia”;
- O. Preussler „Krabat”;
- Üks eesti autori luulekogu omal valikul.

II rühmas lisaks:

- Enn Kippel “Meelis”;
- O. Preussler „Krabat”;
- Üks eesti autori luulekogu omal valikul (näiteks Wimberg, Contra või Doris Kareva)

Rahvaluuletekstid

Looma- ja imemuinasjutud. Tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud.

Põhjalikumalt käsitletavad autorid

Sissevaateid Friedrich Reinhold Kreutzwaldi, Mark Twaini ja Leelo Tunгла elu- ja loomingulukku.

Mõisted: epiteet, isikustamine, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, naljand, pajatus, põhiidee, rahvaluule, teema, vanasõna, võrdlus.

ÕPPETEGEVUSED

- lugemine,
- kuulamine,
- kirjutamine,
- teksti koostamine,
- teksti tõlgendamine,
- õppekäik.

LÕIMING	
Eesti keel	Kasutatakse eesti keele tundides omandatud teadmisi ja oskusi ilukirjanduslike tekstide lugemisel, tõlgendamisel ja loomisel. Loetakse murdetekste ja õpitakse tundma eesti keel rikkust. Tutvutakse meediatekstidega.

Ajalugu	Saada teada ilukirjanduslike tekstide abil sellest, kuidas elasid meie esivanemad möödanikus. Eesti filmikunsti ja teatri ajalugu. Tutvumine eesti rahva ajalooliste suurkujudega.
Inimeseõpetus	Inimestevaheliste suhete käsitlemine kirjandusteoste põhjal. Inimese osa ühiskonnas.
Kunstiõpetus	Erinevate kunstiliikide seos kirjandusega. Teoste käsitlemisel rõhutada illustraatori tähtsust selle mõjus. Koomiksid kui kirjandusliik.
Loodusõpetus	Kasutatakse ilukirjanduslikke tekste, et tutvuda looduse ja loomadega.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Kirjanduse kaudu avardub õpilase maailmapilt ja ettekujutus inimsuhetest
Enesemääratluspädevus	Toetatakse vastutustunde kujunemist nii meedia- ja ilukirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega.
Õpipädevus	Arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
Suhtluspädevus	Avardub õpilase maailmapilt ja ettekujutus inimsuhetest ning kujunevad suhtluspädevuse: suulise ja kirjaliku suhtluse oskused, suhtluspartneri arvestamine ning sobiva käitumisviisi valik, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskus.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja Funktsionaalne lugemisoskus on aluseks matemaatiliste tekstülesannete lahendamisel.
Ettevõtlikkuspädevus	Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus	Oskab arvutil koostada ja vormistada tekste. Oskab leida kirjanduslikke tekste ning muud vajalikku informatsiooni internetist.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatus e tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.
Teabekeskond	Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning

	kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- on lugenud eakohast erizhanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
- mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
- jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
- kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
- loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

- koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;

- seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
- mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.

Teose mitmetähenduslikkuse mõistmine

- seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

- esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Omalooming

- kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, poolaasta tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist). Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva trimestri jooksul nõutavad teadmised ja oskused. Kaks korda aastas kirjutatakse poolaasta kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- kirjandusealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

Loovtööde hinnangu andmisel arvestatakse töö sisu, õigekeelsust, teksti stiili, ülesehitust ja vormistust. Kirjandite puhul võib õpetaja hinnata tööd kahes osas: õigekeelsust ja stiili, mille hinne arvestatakse eesti keele alla, ja sisu ning vormi, mille hinne arvestatakse kirjanduse alla. Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnangut andes arvestatakse valdavalt töö sisu. Hinnangu andmisel on tähtis, et õpilase kirjanduslik loovus leiaks toetamist ja tunnustamist.

Õppeaine nimetus:	A-Võõrkeel (saksa keel, inglise keel)
Koostaja(d):	Tiina Hallik, Mailiis Meitsar, Aire Rillo
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli A-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- suhtleb igapäevastes situatsioonides ning loeb ja mõistab eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- märkab ja väärtustab erinevate kultuuride eripära;
- teab, kuidas edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

ÕPPESISU

Läbivad teemad jätkavad eelmistel aastatel õpitu kinnistamist. Läbivad teema valdkonnad, mida on võimalik õppesisuga siduda:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus. *Mina ja teised.*

I Poolaasta	Suhted sõprade ja lähikondsetega, ühised tegevused. Iseloom, välimus.
II Poolaasta	Hobid, inimestega kohtumine, aitamine. Inimeste kirjeldamine, viisakas käitumine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. *Kodu ja lähimbrus.*

I Poolaasta	Puhkamine, suve tegevused. Igapäevased kodused tööd ja tegemised, aitamine.
II Poolaasta	Kodu, linn/maa, kodu kirjeldamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. *Kodukoht Eesti*

I Poolaasta	Ilm, reisimine, Eesti sümboolika ja tähtpäevad.
II Poolaasta	Käitumine looduses, reisimine, matkamine. Eesti loodus, loomad ja linnud; linn ja maa.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Tehnoloogia ja innovatsioon. *Riigid ja nende kultuur.*

I Poolaasta	Sümboolika, tähtpäevad ja kombed.

II Poolaasta	Tähtsamad leiutised, leiutajad. Teiste riikide vaatamisväärsused, tegevused reisil. Kuulsused, muusika.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö.

I Poolaasta	Kiri, viisakas suhtlemine, turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine.
II Poolaasta	Kodused toimingud, küsimuste esitamine. Lemmikloomad ja nendega seotud kohustused.

Väärtused ja kõlblus. Teabekeskkond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.

Vaba aeg.

I Poolaasta	Reisimine, vaba aja tegevused, turvaline liiklemine.
II Poolaasta	Hobid. Loomad, loomaaed. Sport, televisioon, raadio, muusika, raamatud. Leiutised.

KOKKUVÕTLIKULT TEEMAD POOLAASTATE KAUPA:

I Poolaasta	Suhted sõprade ja lähikondsetega, ühised tegevused. Iseloom, välimus. Puhkamine, suve tegevused. Igapäevased kodused tööd ja tegemised, aitamine. Ilm, Eesti sümbolika ja tähtpäevad ja kombid. Kiri, viisakas suhtlemine, turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine. Reisimine, vaba aja tegevused, turvaline liiklemine.
II Poolaasta	Hobid, inimestega kohtumine, aitamine. Inimeste kirjeldamine, viisakas käitumine. Kodu, linn/maa, kodu kirjeldamine. Käitumine looduses, reisimine, matkamine. Eesti loodus, loomad ja linnud. Tähtsamad leiutised, leiutajad. Teiste riikide vaatamisväärsused, tegevused reisil. Kuulsused, muusika. Kodused toimingud, küsimuste esitamine. Lemmikloomad ja nendega seotud kohustused. Hobid. Loomad, loomaaed. Sport, televisioon, raadio, muusika, raamatud.

	SAKSA KEEL	INGLISE KEEL
NIMISÕNA		Ainsuslikud ja mitmuslikud sõnad; ebareeglipärane mitmus (<i>man/men, tooth/teeth, mouse/mice, sheep/sheep</i>)

		jt); aluse ja öeldise ühildumine; umbmäärane ja määrav artikkel + loendamatu nimisõna; artikli puudumine; enam kasutatavad väljendid artiklitega ja ilma (<i>go home, have a headache, go to the theatre</i>); omastav kääne.
OMADUSSÕNA	käänamine- <i>Nominativ, Akkusativ</i>	Omadussõnade võrdlusastmed; omadussõnade võrdlemine ((<i>not as...as, more... than, the most</i>), <i>so/such</i> +omadussõna; erandlikud võrdlusastmed; tarindid <i>too+adjective, not + adjective + enough</i> ; omadussõnade järjekord lauses.
ASESÕNA	Näitav asesõna <i>dieser, diese, dieses</i> ; isikulise asesõna käänamine	Siduvad asesõnad (<i>that, who</i>); umbmäärased asesõnad ja nende liitvormid (<i>some/any/no</i>); isikulised asesõnad ja omastavad asesõnad (omadussõnalised vormid <i>my, your</i> jt); omastavate asesõnade absoluutvormid (<i>mine, yours</i> jt); näitavad asesõnad <i>this, that, these, those</i> ; küsivad asesõnad
EESSÕNA	Akkusativ : <i>für, ohne, durch, gegen, um</i> ; Dativ: <i>aus, von, mit</i> ; kohaeesõnad: Akkusativ (<i>auf, in</i>), Dativ (<i>an,auf,bei,in,zu</i>).	Aja-, koha- ja viisimäärustes esinevad eessõnad (<i>in, on, at, in front of, behind, opposite, next to, under, by, with, to, from, up, down, after, before, over, past</i>); enam kasutatavad eessõnalised väljendid (<i>next to, in the middle, good/bad at, interested in, depend on, at the top/bottom</i> jt).
ARVSÕNA		Põhi- ja järgarvud; lihtmurrud (pool, veerand); kuupäevad; aastaarvud; kellaaeg; pikkus; kaal; kaugus; osa tervikust (2 out of 10).
TEGUSÕNA	Enesekohased tegusõnad; lahutamatu eesliidetega: <i>be-, er-, ver-</i> ja lõpuga <i>-ieren</i> tegusõnade täisminevik.	Põhi- ja abitegusõnad; modaaltegusõnad (<i>can, must, have to, may</i>); isikuline tegumood (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple, Past Continuous, Present Perfect</i>); enam kasutatavad reegli- ja ebareeglipärased tegusõnad; tingiv

		kõneviis (<i>First Conditional</i>); kaudne kõne (saatelause olevikus); tarindid <i>going to + infinitive, to + infinitive, want to + infinitive, used to + infinitive</i> .
LAUSEÕPETUS	Kõrvallaused sidesõnadega <i>weil, dass, wenn...</i> ; kaudküsimused (küsisõnadega ja sidesõnaga <i>ob</i>); küsilauseid: <i>warum? was für ein/eine?wo? wohin? woher?</i> rindlauseid sidesõnadega <i>aber, denn, oder, und, dann;</i> laused sidesõnadega <i>außerdem, trotzdem, deshalb</i>	Õigekiri õpitud sõnavara piires (sh nimisõna mitmuse lõpud, omadussõnade võrdlusastmed, verbi vormid); suur ja väike algustäht (kuud, nädalapäevad, keeled, riigid); sõnajärg jaatavas, eitavas, küsivas lauses; lihtlauseid, rindlauseid, siduvad laused, lühivastused; kirjavahemärgid (punkt, koma, küsi- ja hüüumärk, ülakoma); rinnastavad sidesõnad (<i>and, but, too, or</i>), alistavad sidesõnad (<i>when, because</i>); tarindid <i>there is/are</i> .
SÕNATULETUS	Liitsõnade moodustamine	Arvsõna tuletusliited (<i>-teen, -ty</i>); nimisõna tuletusliited (<i>er, or</i>); määrsõna tuletusliide <i>-ly</i> ; liitsõnad
Määrsõna		Määrsõnade moodustamine; ebareeglipärased määrsõnad (<i>fast</i>); sagedusmäärsõnad (<i>always, often, usually, sometimes, never, once, twice, three times, ever, again</i>); järjestavad määrsõnad (<i>next, then, before, after, later, so, first, finally</i>); viisimäärsõnad; hulga- ja määramäärsõnad (<i>much, many, a lot of, (a) little, (a) few</i>).

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Rakendatakse eesti keeles ja kirjanduses omandatud ning kantakse üle teise kultuurikonteksti; luuletused õpitavas keeles. Erinevate lühijuttude ja tekstide lugemine ja nende ümberjutustamine mõistekaartide abil. Kõnelemine, kuulamine, kirjutamine, lugemine. Viisakas ja sõbralik suhtlemine. Abi küsimine ja pakkumine, paaris ja rühmatöös osalemine – koostööoskuse arendamine.
Matemaatika	Kuupäevad, täisarvud, järgarvud, osa tervest ($1/2, 1/3, 1/4$ jne).

Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Riikide nimetused ja nende asukohad, rahvused, (pea-)linnad, ilmakaared, vaatamisväärsused. Elu linnas ja maal – eelised ja puudused. Riiklikult tähtsad kuupäevad. Maadeavastused. Tähtpäevad Eestis ja õpitavat keelt kõnelevates riikides; kultuuride võrdlemine. Tervislikust elustiilist rääkimine ja selle väärtustamine. Ilmakaared, orienteerumine. Loomad ja linnud looduses ja loomaaias. Koduloomad.
Liikumisõpetus	Sport, kehaline aktiivsus, vaba aja veetmise viisid. Harrastused, huvid, vaba aeg, enesetunne, tervis, hügieen, tervislik eluviis, meeskondlik ja individuaalne sport.
Kunstiõpetus	Oma esitluste ja ettekannete illustreerimine, näitlikustamine piltide ja fotodega. Postrite ja plakatite tegemine.
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Erinevatel teemadel esitluse koostamine, info otsimine, allikate õige kasutamine. Erinevate IKT vahendite kasutamine hõlbustamiseks õppimist ja laiendamaks sõnavara.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisele aitab kaasa õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta, käitumisreeglite ja ühiskonnas kehtivate tavade tundmine, mis võimaldab tulla toime erinevates igapäevastes situatsioonides. Õpilane õpib väärtustama inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, oma seotust teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Põhitaotluseks võõrkeeleõppes on suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse arendamine, koostöö tegemine teiste inimestega, kohanemine erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevus ja arvestada nendega suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Võõrkeeleõppes keskendutakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, õpilane teadvustab oma huve, võimeid ja oskusi, suudab analüüsida enda käitumist erinevates olukordades. Õpilane mõistab ja väärtustab iseennast. Paindlik keskkonnaga kohanemine.

Õpipädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse suutlikkust organiseerida õpikeskkonda, leida õppimiseks vajalikku teavet, planeerida õppimist, kasutada õpitut erinevates kontekstides, luua seoseid varem õpitu ja teiste ainetega, analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Läbiv teema teabekeskond. Võõrkeeles õppes kujundatakse suutlikkust end selgelt ja asjakohaselt väljendada. Oluline on suhtlus läbi mänguliste situatsioonide. Tundides keskendutakse õpilase eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Ettevõtlikkuspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate eakaaslastega. Õpilane sekkub aktiivselt erinevatesse olukordadesse, oskab loovalt probleeme lahendada, omab järjekindlust ja usku oma suutlikkusesse, reageerib loovalt ja paindlikult muutustele.
Digipädevus	Läbivad teemad tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond. Eesmärgiks igakülgne toimetulek virtuaalmaailmas, oskus kaitsta oma privaatsust, järgida samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid kui igapäevaelus, teha koostööd erinevates digikeskkondades, osata säilitada infot, osaleda digitaalses sisuloomes. Kasutada nüüdisaegseid ja uuenevaid digitaalseid ja tehnoloogilisi vahendeid sihipäraselt, teabe otsimiseks, ülesannete lahendamiseks, tööde koostamiseks.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevuse eesmärk on julgustada õpilast võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdselt. Õpimotivatsiooni arendamiseks ja säilitamiseks kasutab õpetaja erinevaid meetodilisi võtteid, nt paaris- ja rühmatööd, intervjuerimist, rollimänge.

Oluline on, et õpilased omandaksid võõrkeeles õppimiseks vajalikud õpistrateegiad, et jõuda iseseisva õppimiseni.

Õpilased õpivad ka õppetööst vabal ajal kuulama ja lugema võõrkeelset (adapteeritud) laste ja noorsookirjandust, jõukohaseid teabe-, tarbe- ja meediatekste (TV- ja raadiosaated, ajakirjandus, Internet jm). Loetu ja kuulatu kaudu õpib õpilane kontekstist tuletama sõnade ja väljendite tähendust.

Kuulamisoskuse arendamiseks õpitakse kasutama erinevaid kuulamisstrateegiaid, olulise eristamist ebaolulisest ning mõtteliste seoste loomist.

Lugemisoskuse arendamiseks õpitakse ära tundma erinevaid tekstiliike. Õpitakse kasutama erinevaid lugemisstrateegiaid (globaalne, selektiivne, detailne lugemine).

Rääkimisoskuse arendamisel tegeldakse pidevalt õige intonatsiooni ja häälduse arendamisega, harjutatakse vestlus-, kahekõnede- ja sidusa teksti esitamise oskust ning selleks vajalikke strateegiaid.

Kirjutamisoskuse arendamine algab elementaarsetest ülesannetest lünkade täitmine, sõnastikust õige sõna leidmine ja kirjutamine jms). Kirjutamisoskus eeldab teatud sõnavara ja keelestruktuuride valdamist. Õpilased õpivad etapiviisilist tekstiloomet.

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- mõistab olulist õpitud temaatika piirides;
- kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- seab endale õpiesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Kuulamine

- suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot;
- saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis).

Lugemine

- loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost;
- suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

Rääkimine

- räägib oma huvidest ja tegevustest;
- tuleb toime olmesfääris suhtlemisega;
- väljendab oma suhtumist ja eelistusi;
- suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemal, kuid võib vajada abi;
- kasutab õpitud põhissõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti.

Kirjutamine

- kirjutab lühikesi kirjeldavat laadi jutukesti oma kogemustest ja ümbritsevast;
- koostab lihtsaid isiklikke kirju;
- kasutab sidesõnu aga, sest, et jt;
- rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus (vt. osaoskuste tabel):

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1
Inglise keel	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine toimub suulise ja kirjaliku tagasiside vormis. 6. klassi õpilane saab võõrkeele aines tagasisidet oma tulemuste ja vajakajäämistele kohta, soovitusi edasiseks õppimiseks. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamispehõhimõtted. Õppimist toetava hindamise pehõhimõttedest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud.

Õpilane saab positiivse poolaasta hinde, kui sooritatud on kõik kokkulepitud hinnangulised ülesanded (tegemata võib jääda üks hinnanguline ülesanne).

Kord poolaastas (kokku 2 korda) kirjutatakse kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- võõrkeelealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

6. klassi õpilane on koostanud õppeaasta lõpuks õpimapi kogu aasta jooksul kogunenud õppematerjalist. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmäärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Õppeaine nimetus:	B-võõrkeel (saksa keel, inglise keel, vene keel)
Koostaja(d):	Tiina Hallik, Tatjana Ivanova, Mai Torim, Yulia Mironova
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli B-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- suudab igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- märkab ja väärtustab erinevate kultuuride eripära;
- tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- kasutab eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid, et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

ÕPPESISU

Läbivad teemad jätkavad eelmistel aastatel õpitu kinnistamist. Läbivad teema valdkonnad, mida on võimalik õppesisuga siduda:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus. *Mina ja teised.*

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Enda ja kaaslaste tutvustamine	Enda ja kaaslaste tutvustamine.
II Poolaasta	Vanus. Kehaosad. Iseloom. Välimus. Riietus.	Eelistused. Riietus. Välimus. Kirjeldamine

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. *Igapäevaelu. Õppimine ja töö.*

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Numbrid 20-100. Tee küsimine ja juhatamine. Kooliasjad.	Vaheaeg. Ametid.
II Poolaasta	Numbrid -1000. Söögikorrad. Värvid. Ametid. Tähtpäevad. Kellaajad. .	Kellaajad. Igapäevategevused. Ilm. Haigused.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. *Kodu ja lähikümbus.*

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Kus ma elan? Tegevused. Kodu asukoht. Kohad linnas.	Pereliikmed ja sugulased. Kus ma elan? Kodu asukoht. Tegevused.
II Poolaasta	Maja, korter, mööbel. Tee küsimine ja juhatamine.	Tee küsimine ja juhatamine. Ehitised. Kohad linnas.

Keskond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. *Kodukoht Eesti*

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Eesti.	Rahvused.
II Poolaasta	Pealinn, riik, sümbolid. Loomad.	Pealinn, riik, linnad. Kohad linnas, poed, ehitised. Aastaajad ja ilm. Loomad.

Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.
Vaba aeg.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Vaba aja tegevused.	Sport. Loomad
II Poolaasta	Hobid, kino, film, muusika. Lemmiktegevused. Hobid, kino, film, muusika.	Hobid, kino, film, muusika.

Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Riigid ja nende kultuur.

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Rahvused. Riigid	Rahvused. Vaba aja tegevused
II Poolaasta	Keeled. Pealinn, sümbolid, tähtpäevad, nimetused.	Keeled. Pealinn, sümbolid, tähtpäevad, nimetused.

KOKKUVÕTLIKULT TEEMAD POOLAASTATE KAUPA:

	vene keel	inglise ja saksa keel
I Poolaasta	Enda ja kaaslaste tutvustamine. Numbrid 20-100. Tee küsimine ja juhatamine. Kooliasjad. Kus ma elan? Tegevused. Kodu asukoht. Kohad linnas. Eesti. Vaba aja tegevused. Rahvused. Riigid. Vanus. Numbrid -1000. Söögikorrad. Maja, korter, mööbel. Pealinn, riik, sümbolid. Hobid, kino, film, muusika. Keeled.	Enda ja kaaslaste tutvustamine. Vaheaeg. Ametid. Pereliikmed ja sugulased. Kus ma elan? Kodu asukoht. Rahvused. Sport. Loomad. Tegevused. Eelistused. Vaba aja tegevused. Igapäevategevused Kellaajad. Ehitised. Tee küsimine ja juhatamine. Pealinn, riik, linnad. Kohad linnas, poed, ehitised. Hobid, kino, film, muusika. Keeled. Riietus. Välimus. Kirjeldamine. Haigused. Aastaajad ja ilm. Pealinn, sümbolid, tähtpäevad, nimetused.
II Poolaasta	Kehaosad. Iseloom. Välimus. Riietus. Värvid. Ametid. Tähtpäevad. Kellaajad. Tee küsimine ja juhatamine. Loomad. Lemmiktegevused. Hobid, kino, film, muusika. Pealinn, sümbolid, tähtpäevad, nimetused.	

	SAKSA KEEL	INGLISE KEEL	VEENE KEEL

LAUSEÕPETUS	Sõnajärg lihtlauses; rinnastavad sidesõnad: <i>und, und auch, oder, aber.</i>	Korraldused (käskiv kõne); rindlaused; rinnastavad sidesõnad (<i>and, but, too, or</i>); alistavad sidesõnad (<i>when, because</i>).	Tähestik (hääldamine ja õigekri); kirjavahemärgid (punkt, koma; küsi- ja hüüumärk); arvuti vene klaviatuur – sõbrakiri.
TEGUSÕNA	Tegusõnade pööramine olevikus (Präsens), lihtminevikus (Präteritum): <i>sein, haben</i> + modaaltegusõnad (<i>müssen, können, wollen</i>); käskiv kõneviis.	Põhi- ja abitegusõnad; modaaltegusõnad (<i>can, must, may</i>); isikuline tegumood (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple, Present Continuous</i>); enam kasutatavad reegli- ja ebareeglipärased tegusõnad.	Глаголы - Pöörded: I pöördkond (<i>-ать, -ять</i>) ja II pöördkond (<i>еть, умь-</i> tegusõnad). Olevik, minevik, tulevik. Liikumisverbid (<i>идти, ходить, бегать</i>).
NIMISÕNA	Sugu, mitmus, käänamine: <i>Nominativ, Akkusativ, Dativ</i> kindlates väljendites: <i>in der Schweiz, am Montag</i> ; määrav ja umbäärane artikkel, artikli puudumine.	Artikli kasutamise põhireeglid; artikli puudumine.	Существительное - ainsus, mitmus; nais-, mees-, kesksugu; ainsuslikud ja mitmuslikud sõnad; pärisnimed ja kohanimed; käänded: Р.п.: <i>нет Димы, пенала; у Саши; из книги; около дома</i> ; Д. п.: <i>дай Нине; Серёже 5 лет; помогать маме; подарок/письмо другу</i> ; В. п.: <i>купим куклу; смотрю телевизор</i> ;
OMADUSSÕNA	Õeldistäitena ja määrsõnalisel kasutusel.	<i>So/such</i> + omadussõna.	Прилагательное - ainsus, mitmus; mees-, nais-, kesksugu; ühildumine nimisõnadega arvus, soos.

ASESÕNA	Isikuline asesõna: käänamine (<i>Nominativ, Akkusativ</i>); omastav asesõna (<i>mein/dein</i>); küsiv asesõna (<i>wer? was? wie? viel?</i>) umbmäärane asesõna (<i>viele, nichts, etwas</i>).		Местоимения - ühildumine nimisõnadega; käänamine, isikulised asesõnad (<i>я, меня, мне, у меня</i>); omastavad asesõnad (<i>мой, твой, его, наш, ваш, их</i>); küsivad asesõnad (<i>кто, что, чей, где, когда, куда, откуда</i>).
EESSÕNA		Aja-koha-ja viisimäärustes esinevad eessõnad.	Предлоги - <i>в, на, у, из, с, к</i> .
ARVSÕNA		Aastaarvud, kuupäevad.	Põhi- ja järgarvud; ühildumine nimisõnadega <i>год/лет, час</i> .
MÄÄRSÕNA		Hulga- ja määrämäärsõnad (<i>much, many, little, few</i>); sagedusmäärsõnad (liitega <i>-ly</i>), järjestavad määrsõnad.	Наречия - ajamäärsõnad (<i>когда, никогда, давно</i>); kohamäärsõnad (<i>тут, там, здесь, близко, далеко</i>); viisimäärsõnad (<i>быстро, хорошо, здорово, плохо</i>).
SÕNATULETUS		Liitsõnad; nimisõna tuletusliited (<i>-er, -or</i>); määrsõna tuletusliide <i>-ly</i>	
SIDESÕNA			Союзы - <i>И, а, но, что</i> .

LÕIMING

Eesti keel	Enese tutvustus, välimuse kirjeldus. Tõlkimine, ümbersõnastamine, kultuur, keelestruktuurid, kirjanduse kaasamine – adapteeritud tekstid, lühijutud, jm. Tähestiku võrdlus; erinevused; Eesti kultuuritegelased, Eesti filmid, etendused.
Matemaatika	Arvude tundmaõppimine 1-1000, telefoninumbri ütlemine, küsimine, arvutamine.
Loodusõpetus ja inimeseõpetus	Eesti asukoht, pealinn. Venemaa kaart; pealinn ja suured linnad; jõed ja järved; keel ja rahvus. Pereliikmed, suhted perekonnas, tegevused koolis. Tähtpäevad ja elustiilid õpitavat keelt kõnelevates riikides ja Eestis. Loodus, mina ja maailm, riigid, pealinnad, rahvused. Loomad, puuviljad ja köögiviljad, marjad.
Liikumisõpetus	Liikumisega seotud mängud, harjutused, üritused. Erinevad spordialad, kuulsad sportlased Eestis ja õpitavat keelt kõnelevas riigis.
Kunstiõpetus	Pildikirjeldused, plakatite, tähtpäevakaartide kujundamine; värvid.
Tehnoloogia/Käsitöö ja kodundus	Vene tähestik klaviatuuril. Ülesannete lahendamine. Suhtlemine internetis, turvalisus, interneti kasutamine, konfliktide lahendamine.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus ja	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamisele aitab kaasa õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta, käitumisreeglite ja ühiskonnas kehtivate tavade tundmine, mis võimaldab tulla toime erinevates igapäevastes situatsioonides. Õpilane õpib väärtustama inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust, oma seotust teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega.
Sotsiaalne- ja kodanikupädevus	Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Põhitaotluseks võõrkeeleõppes on suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse arendamine, koostöö tegemine teiste inimestega, kohanemine erinevates situatsioonides, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevus ja arvestada nendega suhtlemisel.

Enesemääratluspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtus ja kõlblus. Võõrkeeleõppes keskendutakse eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele, õpilane teadvustab oma huve, võimeid ja oskusi, suudab analüüsida enda käitumist erinevates olukordades. Õpilane mõistab ja väärtustab isennast. Paindlik keskkonnaga kohanemine.
Õpipädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse suutlikkust organiseerida õpikeskkonda, leida õppimiseks vajalikku teavet, planeerida õppimist, kasutada õpitud erinevates kontekstides, luua seoseid varem õpitu ja teiste ainetega, analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Läbiv teema teabekeskond. Võõrkeeleõppes kujundatakse suutlikkust end selgelt ja asjakohaselt väljendada. Oluline on suhtlus läbi mänguliste situatsioonide. Tundides keskendutakse õpilase eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele, põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Ettevõtlikkuspädevus	Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmäärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate eakaaslastega. Õpilane sekkub aktiivselt erinevatesse olukordadesse, oskab loovalt probleeme lahendada, omab järjekindlust ja usku oma suutlikkusse, reageerib loovalt ja paindlikult muutustele.
Digipädevus	Läbivad teemad tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond. Eesmärgiks igakülgne toimetulek virtuaalmaailmas, oskus kaitsta oma privaatsust, järgida samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid kui igapäevaelus, teha koostööd erinevates digikeskkondades, osata säilitada infot, osaleda digitaalses sisuloomes. Kasutada nüüdisaegseid ja uuenevaid digitaalseid ja tehnoloogilisi vahendeid sihipäraselt, teabe otsimiseks, ülesannete lahendamiseks, tööde koostamiseks.

ÕPPETEGEVUS

Oluline on motiveerida õpilasi huvituma õpitavast võõrkeelest ja kultuurist. Õpilased kasutavad A-võõrkeele õppimisel omandatud õpioskusi ja –strateegiaid. Toetatakse õpilaste kujunemist aktiivseteks iseseisvateks õppijateks (iseseisev ja paaris- ning rühmatööd);

kasutatakse mitmekülgeid õppeülesandeid, mille sisu suurendab õpimotivatsiooni. B-võõrkeelega alustades on oluline uue keele ja kultuuri vastu huvi äratamine. Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugesoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega. Õpilased kasutavad A-võõrkeele õppimisel omandatud õpioskusi ja -strateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- rääkimine pildi alusel;
- häälega lugemine;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- mudeli järgi kirjutamine;
- õpikusõnastiku kasutamine.

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse kirjeldamiseks;
- reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- seab endale õpiesmärke ja hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Kuulamine

- tunneb õpitava keele teiste hulgast ära;
- tunneb aeglaselt ja selgelt siduvas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid;
- tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid sõnu;
- mõistab teksti piisavalt, et võrrelda kirjalikus loetelus olemasolevat ning puuduvat;
- tunneb kirjelduse järgi ära pilte;
- mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu.

Lugemine

- loeb lühikesi lihtsaid tekste ja leiab neist vajaliku faktiinfo;
- saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest;
- kasutab tekstist arusaamiseks sõnastikku.

Rääkimine

- vestleb ja vastab küsimustele õpitud temaatika piires;
- räägib õpitud sõnavara piires igapäevastest tegevustest ja harrastustest;
- kasutab õpitud fraase õige intonatsiooniga;
- kirjeldab pilte;
- hääldab võõrhäälikuid korrektselt.

Kirjutamine

- tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjutatehnikat, kirjutab õpitud fraase ja lauseid ümber;
- täidab aadressi, küsimustikku ja isiklike andmeid nõudvat ankeeti;

- kirjeldab pilte;
- kirjutab lühidalt iseendast ja teisest inimesest;
- kirjutab näite järgi küllakutset ja õnnitluskaarti;
- kirjutab sõbrale kirja ja elektronkirja;
- lõpetab lauseid ja fraase;
- kirjutab õpitud teksti põhjal etteütlust ja parandab seda;
- tunneb õpitud sõnavara õigekirja;
- kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus (vt. osaoskuste tabel):

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel	A1.1-A1.2	A1.1-A1.2	A1.1-A1.2	A1.1-A1.2
Inglise keel	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1
Vene keel	A1.1	A1.1-A1.2	A1.1-A1.2	A1.1

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine toimub suulise ja kirjaliku tagasiside vormis. 6. klassi õpilane saab võõrkeele aines tagasisidet oma tulemuste ja vajakajäämistele kohta, soovitusi edasiseks õppimiseks. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Iga poolaasta esimeses tunnis teavitab õpetaja õpilasi sellest, millised on eesoleva õppeperioodi jooksul nõutavad teadmised ja oskused ning hindamispehõhimõtted. Õppimist toetava hindamise pehõhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud.

Õpilane saab positiivse poolaasta hinde, kui sooritatud on kõik kokkulepitud hinnangulised ülesanded (tegemata võib jääda üks hinnanguline ülesanne).

Kord poolaastas (kokku 2 korda) kirjutatakse kokkuvõtlik hinnang, milles analüüsitakse õpilase:

- võõrkeelealaseid teadmisi ja oskusi;
- hoolsust ja korrektsust töö tegemisel;
- õpetaja korralduste mõistmist ja nendele reageerimist;
- tugevaid külgi ja vajakajäämisi;
- taotletud õpitulemusteni jõudmist;
- arengut õppeperioodi vältel.

6. klassi õpilane on koostanud õppeaasta lõpuks õpimapi kogu aasta jooksul kogunenud õppematerjalist. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmäärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õppe algul võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja peaks õpilast julgustama ka võõrkeelt kasutama.

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, Stuumiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Õppeaine nimetus:	Matemaatika
Koostaja(d):	Marvi Remmik, Marika Säre
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	5 tundi nädalas, 175 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid;
- arutleb, põhjendab ja tõestab loogiliselt;
- kasutab tüüpülesannete lahendusstrateegiaid ja lahendab probleemülesandeid;
- oskab infot esitada teksti, graafiku, tabeli, diagrammi ja valemina;
- kasutab õppides info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid;
- oskab analüüsida ja jõuab olemasolevate faktide põhjal arutluse kaudu järeldusteni;
- rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
- teab ainevaldkonnaga seotud erialasid ja ameteid ning hindab oma võimeid ja huvi siduda tulevased õpingud matemaatikaga seotud valdkondadega.

ÕPPESISU

Arvutamine

Naturaalarvu vastandarv ja pöördarv. Täisarvud. Arvu absoluutväärtus. Harilik ja kümnendmurd ning nende teisendamine. Neli põhitehet positiivsete ratsionaalarvude ja täisarvude vallas. Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.

Andmed ja algebra

Protsent, osa leidmine tervikust. Koordinaatteljestik, temperatuuri ja liikumise graafik. Kiirus. Sektordiagramm. Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.

Geomeetriselised kujundid ja mõõtmine

Sümmeetria sirge suhtes. Lõigu keskristsirge ja nurgapoolitaja. Kolmnurk ja selle elemendid. Kolmnurkade liigitamine, joonestamine ja võrdsuse tunnused. Kolmnurga pindala leidmine aluse ja kõrguse abil. Ringjoon, selle pikkus. Ring, selle pindala.

LÕIMING	
Eesti keel	Korrektne keelekasutus tekstülesande koostamisel, lahenduskäigu selgitamisel ja vastuse tõlgendamisel. Teabekirjanduse lugemisoskus: vajaliku leidmine, kui osa tekstist on arusaamatu. Arvsõnade õigekiri.
Ühiskonnaõpetus	Statistikaandmete kasutamine ülesannete koostamisel, arvutamisel ja nende esitamine: harilikud murrud ja kümnendlähend statistikas.
Kunstiõpetus	Oskab matemaatilist teksti graafikutega illustreerida, lihtsamaid geomeetriselisi kujundeid joonestada. Oskab arvutada vajaliku materjali kogust ruumilise eseme valmistamiseks või katmiseks.

Võõrkeel	Suudab õpitud võõrkeeles mõista lihtsamat videot, nimetada numbreid ning lahendada ristsõnu.
Muusikaõpetus	Noodivältused ja taktimõõt

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Matemaatika õppimine arendab õpilastes selliseid iseloomuomadusi nagu sihikindlus, püsivus, visadus, täpsus ja tähelepanelikkus, samuti õpetab distsipliini järgima. Õpilased õpivad märkama matemaatika seotust igapäevaeluga, aga ka aru saama, et matemaatika alusteadmised aitavad paremini teisi teadusi mõista.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Paaris- ja grupidöödega arendatakse õpilastes koostöö- ja vastastikuse abistamise oskusi, kasvatatakse sallivust erinevate matemaatiliste võimetega õpilaste suhtes.
Enesemääratluspädevu s	Matemaatikas on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilastel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.
Õpipädevus	Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada õpimaterjali sügavuti ning saada kõigest aru. Oluline on ka oskus kanda õpitud teadmised üle elus ette tulevatesse olukordadesse
Suhtluspädevus	Ülesande lahendust vormistades arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalik info.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja Õpitakse tundma andmete töötlemise, mõõtmise, võrdlemise, liigitamise, süstematiseerimise meetodeid ja tehnikaid.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevust arendatakse eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.
Digipädevus	Läbi ainealaste mängude ja programmide õpitakse kasutama erinevaid digivahendeid ning suhtlema digikeskkondades.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Arendatakse iseseisva õppimise oskust, kujundatakse võimet abstraktselt ja loogiliselt mõelda. Oma võimete realistlik hindamine on üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise tingimusi. Õpilasi suunatakse arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Andmete korrastamise teema juures saab ülesannetes kasutada reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid analüüsid arendatakse säästvat suhtumist keskkonda ning õpetatakse seda väärtustama. Kujundatakse objektiivsele informatsioonile rajatud kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Rühmatööde kaudu arendatakse õpilaste koostöövalmidust ning sallivust teiste inimeste tegevuse ja arvamuse suhtes. Statistikaelementide käsitlemine võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
Teabekeskond	Teabekeskonnaga seondub oskus esitada ja mõista eri vormis infot (joonis, pilt, valem, mudel). Õpilast suunatakse teavet kriitiliselt analüüsima.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates teeb õpilane mõtmi ja arvutusi, kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid. Matemaatikaõppes saab rakendada mitmesugust õpitarkvara.
Tervis ja ohutus	Lahendatakse liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesandeid.
Väärtused ja kõlblus	Matemaatika on jõukohane, kui õpilane arendab endas süstemaatilisust, järjekindlust, püsivust, täpsust, korrektsust ja kohusetunnet. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimetega kaaslastesse. Matemaatika õppimine ja õpetamine peab pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone.

ÕPPETEGEVUS

Omandatakse naturaalarvude ja kümnendmurdudega kirjaliku, kalkulaatoril ja peast arvutamise oskus. Õpitakse arvandmeid korrastama ja võrdlema. Tutvustatakse õpilastele lihtsamate geomeetriliste kujundite (lõik, kiir, sirge, nurk) ja ruumiliste kujundite (kuup,

risttahukas) omadusi. Õpitakse tundma mõõtühikute vahelisi seoseid. Matemaatikat õppides tutvuvad õpilased loogiliste arutluste meetoditega.

ÕPITULEMUSED

Arvutamine

6. klassi lõpetaja:

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb täisarve ja positiivseid ratsionaalarve;
- leiab arvu ruudu, kuubi, vastandarvu, pöördarvu ja absoluutväärtuse;
- tunneb harilikke murde ning kujutab neid arvkiirel;
- kujutab joonisel harilikku murdu osana tervikust;
- teisendab hariliku murru kümnendmurruks, lõpliku kümnendmuru harilikuks murruks ning leiab hariliku murru kümnendlähendi;
- liidab, lahutab, korrutab ja jagab positiivseid ratsionaalarve peast ja kirjalikult, rakendab tehete järjekorda;
- liidab, lahutab, korrutab ja jagab täisarve peast ja kirjalikult, rakendab tehete järjekorda;
- kasutab digitaalseid õppematerjale ja arvutiprogramme õpetaja juhendamisel ja iseseisvaks harjutamiseks ning koduste tööde kontrollimiseks;
- kasutab vajaduse korral taskuarvutit.

Andmed ja algebra

6. klassi lõpetaja:

- tunneb protsendi mõistet ja leiab osa tervikust;
- joonestab koordinaatteljestiku, märgib sinna punkti etteantud koordinaatide järgi, loeb teljestikus asuva punkti koordinaate, loeb ja joonistab temperatuuri ning liikumise graafikut;
- loeb andmeid tulp- ja sektordiagrammilt, sh liiklusohutuslaste diagrammide lugemine ja analüüsimine.

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

6. klassi lõpetaja:

- joonestab ning tähistab kolmnurga ja ringi;
- konstrueerib sirkli ja joonlauaga lõigu keskristsirge, nurgapoolitaja ning sirge suhtes sümmeetrilisi kujundeid;
- kasutades IKT võimalusi (internetiotsing, pildistamine), toob näiteid õpitud geomeetriliste kujundite ning sümmeetria kohta arhitektuuris ja kujutatavas kunstis;
- rakendab kolmnurga sisenurkade summat ja kolmnurkade võrdsuse tunnuseid (KKK, KNK, NKN) ülesandeid lahendades;
- liigitab kolmnurki külgede ja nurkade järgi, joonestab kolmnurga kõrgused ning arvutab kolmnurga pindala;
- arvutab ringjoone pikkuse ja ringi pindala.

HINDAMINE

Õppetunni või muu õppetegevuse vältel antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest. Koostöös kaaslaste ning õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.

Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid. Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise puhul

keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul hinnatakse nii tulemust kui ka protsessi. Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist.

KASUTATAV KIRJANDUS

Ball, J. (2007). Aruta arvu. Tallinn: Koolibri.

Kaljas, T. Nurk, E. Telgmaa, A. (2013). Matemaatika 6. Klassile I osa. Tallinn: Koolibri.

Kaljas, T. Nurk, E. Telgmaa, A. (2014). Matemaatika 6. Klassile II osa. Tallinn: Koolibri.

Lind, A. (1988). Nupula. Tallinn: Valgus.

Lind, A. (1988). Nupula jälgedes. Tallinn: Valgus.

Oja, M. (2017). Matemaatika kinnistamisülesanded 6. klassile“. Tallinn: Koolibri.

Õppeaine nimetus:	Loodusõpetus
Koostaja(d):	Aigrid Kõõra
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Loodusõpetusega taotletakse, et 6.klassi õpilane:

Väärtused ja hoiakud:

- tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- väärtustab uurimistegevust looduse tundmaõppimisel;
- väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
- toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu;
- märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme.

Uurimisoskused:

- sõnastab uurimisküsimusi/probleeme ja kontrollib hüpoteese;
- kavandab ja viib läbi õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
- kasutab ohutusnõudeid, järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
- analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;
- leiab allikatest loodusteaduslikku teavet ja hindab selle usaldusväärsust;
- vastandab teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.

Üldised loodusteaduslikud teadmised:

- tunneb loodusteaduslikke teemasid, probleeme ja küsimusi;
- mõistab loodusteaduslikku teksti, tõlgendab ja rakendab õpitud teadusmõisteid, sümboleid, nähtusi, protsesse;
- tugineb loodusteaduslikele teadmistele, tehes tõendusmaterjalide põhjal järeldusi ja otsustusi;
- kirjeldab ja võrdleb organismide, ainete või protsesside sarnasusi ning erinevusi;
- selgitab organismide kohastumusi erinevates elukeskkondades ning põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;

- saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukoha ning Eesti kontekstis.

ÕPPESISU

I POOLAASTA. Pinnamood ja pinnavormid (u 8 tundi)

Õppesisu: Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood.

Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujundamises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid. Põhimõisted: Pinnavorm, kungas, org, nõgu, mägi, nõlv, jalam, samakõrgusjoon, suhteline ja absoluutne kõrgus, kõrgustik, tasandik, madalik, paekallas, pinnamood, mandrijää, voor, moreen, rändrahn.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Künkamudeli koostamine või künka kujutamine kaardil samakõrgusjoontega.
- Koduümbruse pinnavormide ja pinnamoe kujutamine.

Muld (u 7 tundi)

Õppesisu: Mulla koostis. Muldade teke ja areng. Mullaorganismid. Aineringe. Mulla osa kooslustes. Mullakaeve. Vee liikumine mullas.

Põhimõisted: Muld, kivimite murenemine, mulla tahke osa, mullasõmerad, mullaõhk, mullavesi, huumus, huumushorisont, liivmuld, savimuld.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Mullaproovide kirjeldamine ja võrdlemine.
- Vee ja õhusisalduse kindlakstegemine mullas.
- Mulla ja turba võrdlemine.

Aed ja põld (u 13 tundi)

Õppesisu: Aed ja põld elukeskkonnana. Põldude areng. Mullaviljakus. Põllutaimed ja –loomad. Viljapuu- ja köögivilja- ja iluaed. Aialoomad. Umbrohud ja kahjurid.

Põhimõisted: Kultuurtaim, umbrohi, kahjur, taimehaigus, alepõld, põlispõld, viljavaheldus, liblikõielised, mügarbakterid, sümbioos, köögivili, juurvili, puuvili, sort, maitsetaim, ravimtaim, iluaed, suvik, püsik.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Ühe aia- või põllutaimena seotud elustiku uurimine.
- Aia- või põllukultuuride kirjeldamine ning võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid materjale.
- Uurimus aia- ja põllusaaduste osast igapäevases menüüs või uurimus ühe põllumajandussaaduse (sh loomakasvatussaaduse) töötlemisest toiduaineks.

Asula (u 10 tundi)

Õppesisu: Asula kujutamine kaardil. Asustuse kujunemine. Linna areng. Elutingimused linnas. Taimed linnas. Linnaloomad. Park.

Põhimõisted: Kaart, plaan, asula, linn, tehiskooslus, prahitaim, parasiit, inimkaasleja loom, park.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Eestit või kodumaakonda tutvustava ülevaate koostamine.
- Kontuurkaardile Eesti maakondade ja suuremate linnade kandmine.

II POOLAASTA. Mets (u 11 tundi)

Õppesisu: Elutingimused metsas. Eesti metsad. Metsarinded. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Metsade tähtsus ja kasutamine. Puidu töötlemine.

Põhimõisted: Ökosüsteem, laguahel, loodumets, majandusmets, põlismets, ürgmets, metsarinne, alustaimestik, metsatüüp, nõmmemets, palumets, laanemets, salumets, jahiuluk, sõraline, kisklus, konkurents, tippkiskja.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Tutvumine metsa kui koosluse ja selle elustikuga.
- Eesti metsade valdavate puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid materjale.
- Uurimus: mets igapäevaelus/metsaga seotud tarbeesemed.

Soo (u 10 tundi)

Õppesisu: Elutingimused soos. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madal soo, siirdesoo, raba. Rabataimed. Raba loomastik. Soode tähtsus ja kasutamine. Sood ja sookaitsealad Eestis.

Põhimõisted: Turvas, soo, madal soo, siirdesoo, raba, älves, laugas, turbasammal, turvas.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Sookoosluse uurimine õppekäigu, mudelite või veebimaterjalide põhjal.
- Turbasamba omaduste uurimine.

Eesti loodusvarad (u 5 tundi)

Õppesisu: Taastuvad ja taastumatud loodusvarad. Loodusvarad energiaallikana. Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse. Eesti maavarad.

Põhimõisted: Loodusvara, taastuv ja taastumatu loodusvara, energia, soojusenergia, elektrienergia, taastuenergia, maavara, põlevkivi.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Setete ja kivimite kirjeldamine ning võrdlemine;
- Perekonna/kooli energiatarbimise uurimus.
- Ülevaate koostamine loodusvarade kasutamisest oma kodukohas.

Loodus- ja keskkonnakaitse (u 6 tundi)

Õppesisu: Inimese mõju keskkonnale. Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis. Eesti rahvuspargid. Niit. Pärandkooslused ja nende kaitse.

Põhimõisted: Bioloogiline mitmekesisus ehk elurikkus, jäätmed, ökomärgis, keskkonnakaitse, looduskaitse, kaitseala, rahvuspark, looduskaitseala, maastikukaitseala, kaitsealune üksikobjekt, niit, looduslik niit, kultuuriniit, puisniit, pärandkooslus.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- Kodukoha ettevõtte keskkonnamõju uurimine või ülevaate koostamine kodukoha ühest keskkonnaprobleemist.
- Erinevate infoallikate põhjal ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi või kaitseala kohta.

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Loodusteaduslike tekstidega töötades arendatakse teksti mõistmise ja analüüsimise oskust, kujundatakse oskust ennast väljendada. Kasutatakse kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt.

Matemaatika	Uurimusliku õppe kaudu toetatakse matemaatikapädevuse kujunemist. Analüüsitakse ja tõlgendatakse andmeid, tulemusi esitatakse tabelite, graafikute ja diagrammidena.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Õpitakse mõistma looduse toimimise seaduspärasusi ning inimese ja tehnika mõju keskkonnale. Õppes kasutatakse tehnoloogilisi, sh IKT vahendeid.
Inimeseõpetus	Õpitakse mõistma inimese ja ühiskonna toimimist. Kujundatakse oskust näha ühiskonna arengu seoseid keskkonnaga, tehakse teadlikke valikuid, toimitakse kõlbelse ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena.
Kunstiõpetus	Uurimustulemuste vormistamine ja esitluste tegemine kaudu toetatakse kunstipädevuse kujunemist.
Liikumisõpetus	Toetatakse kehalise aktiivsuse ja tervisliku eluviisi väärtustamist.
Loodusõpetus	Vee ja õhu omaduste, ka ilmaelementide õppimisel tutvustatakse, mida hakatakse õppima keemias (aatom, molekul, lahus, lahusti, keemiline element) ja füüsikas (aine olekud ja nende muutumine, füüsikalised suurused, mõõteriistad). Veeelustiku õppimisel kirjeldatakse bioloogilist mitmekesisust, sh elustiku välistunnuste seost elukeskkonnaga ja kohastumusi. Tehakse tutvust energiyahetuse põhiprotsessidega (hingamine, põlemine, lagunemine). Geograafia valdkonnas õpitakse tundma Eesti jõgede-järvede paiknemist, loetakse kliimakaarte, arutletakse erinevate keskkonnaprobleemide ja merede mõju üle meie kliimale.
Võõrkeeled	Arendatakse oskust hankida teavet erinevatest allikatest. Juhitakse tähelepanu tööde korrektsele vormistamisele ja viitamisele. Võõrkeeleskust arendatakse lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri-väärtuspädevus	ja Kujundatakse positiivne hoiak elava ja ümbritseva suhtes. Arendatakse huvi loodusteaduste suhtes, teadvustatakse loodusliku mitmekesisuse tähtsust ja selle kaitse vajadust. Väärtustatakse vastutustundlikku eluviisi.
Sotsiaalne-kodanikupädevus	ja Hinnatakse inimtegevuse mõju keskkonnale. Teadvustatakse kohalikke keskkonnaprobleeme ning leitakse neile lahendusi. Rakendatakse aktiivõpet.

Enesemääratluspädevus	Suunatakse oskust analüüsida ja hinnata enda tegevust, omadusi, mõtteid, tugevaid ja nõrku külgi.
Õpipädevus	Arendatakse probleemide lahendamise ja uurimusliku õppe rakendamise oskust. IKT-põhiste keskkondade kaudu rakendatakse erinevaid õpistrateegiaid.
Suhtluspädevus	Infot otsitakse erinevatest allikatest, leitud teavet analüüsitakse ja hinnatakse. Vaatlus- ja katsetulemused vormistatakse, kokkuvõtteid esitatakse kirjalikult ja suuliselt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Õpitakse mõistma loodusteaduslikke küsimusi, teaduse ja tehnoloogia tähtsust ning mõju ühiskonnale. Õppeülesandeid lahendades kasutatakse tehnoloogiat. Koostatakse ja analüüsitakse arvjooniseid, võrreldakse ning seostatakse eri objekte ja protsesse. Uurimusliku õppe vältel esitatakse katse- või vaatlusandmeid tabelitena ja arvjoonistena ning seostatakse arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga.
Ettevõtlikkuspädevus	Saadakse ülevaade loodusteadustega seotud elukutsetest (hüdroloog, meteoroloog, sünoptik) ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest. Tähtsal kohal on keskkonnaga seotud dilemmade lahendamine ja otsuste tegemine.
Digipädevus	Õppimisel kasutatakse uuenevat digitehnoloogiat (nutiseadmeid): info leidmine, sisuloome, probleemilahendused. Ollakse teadlikud digikeskkonna ohtudest, osatakse kaitsta oma privaatsust ja isikuandmeid. Digikeskkonnas järgitakse moraali- ja väärtuspõhimõtteid

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õpilast suunatakse arendama õpi-, suhtlemis-, koostöö- ja otsustamisoskusi. Kasvab teadlikkus keskkonnakaitsega seotud aladel.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Teemade „Vee kasutamine“, „Õhu saastamine ja kaitse“, „Läänemere reostus ja kaitse“ abil suunatakse õpilast aru saama loodusest kui terviküsteemist, samuti inimese ja keskkonna vahelistest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest. Arutletakse keskkonnaprobleemide üle, mille tulemusel saab õpilane aru inimtegevusega kaasnevatest mõjudest loodusele.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Keskkonnaküsimuste teel suunatakse õpilast mõistma enda ja ettevõtte rolli ühiskonnas. Taotletakse õpilase kujunemist vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks.
Kultuuriline identiteet	Loodusõpetus on osa kultuurist. Keskkonnaküsimuste kaudu taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks.
Teabekeskond	Loodusõpetust õppides kogutakse teavet infoallikatest, hinnatakse ja kasutatakse teavet kriitiliselt.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Loodusõpetuses kasutatakse õppimisel IKT vahendeid.
Tervis ja ohutus	Loodusõpetuses õppimine aitab õpilastel mõista keskkonna ja tervise seoseid. Praktiliste tööde kaudu arendatakse oskust rakendada ohutusnõudeid.
Väärtused ja kõlblus	Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste alusel kujundatakse väärtushinnangud elu ja elukeskkonna säilitamiseks.

ÕPITULEMUSED

Pinnamood ja pinnavormid

- kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust;
- kirjeldab samakõrgusjoonte järgi kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil;
- toob näiteid mandrijää kohta Eesti pinnamoe kujunemisele;
- selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.

Muld

- kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove, nimetades mulla koostisosi;
- põhjendab katsega, et mullas on õhku ja vett;
- selgitab muldade kujunemist ja mulla tähtsust looduses;
- kirjeldab huumuse teket ja selle osa ainerings.

Aed ja põld

- toob esile aia- ja põllukoosluse sarnasused ning selgitab inimese rolli nende koosluste kujunemises;
- tunneb õpitud kultuurtaimi ja rühmitab neid;
- koostab õpitud liikidest toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- toob näiteid saagikust mõjutavate tegurite kohta;
- võrdleb keemilist ja biotõrjet ning põhjendab, miks tasub eelistada mahepõllumajanduse tooteid;
- toob näiteid põllumajandussaaduste osa kohta igapäevases toidus.

Asula

- näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu;
- võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga;

- kirjeldab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejate loomade kohta;
- teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas.

Mets

- kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas;
- võrdleb männi ja kuuse kohastumusi;
- iseloomustab ja võrdleb peamisi metsatüüpe kasvutingimuste järgi;
- võrdleb metsatüüpide erinevates rinnetes kasvavaid taimi;
- koostab metsakooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas;
- selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid.

Soo

- kirjeldab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas;
- oskab põhjendada Eesti soode rohkust;
- selgitab soode kujunemist ja arengut;
- seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasamba ehituse ja omadustega;
- võrdleb taimede kasvutingimusi madalsoos, siirdesoo ja rabas;
- koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust.

Eesti loodusvarad

- nimetab taastuvaid ja taastumatuid loodusvarasid Eestis ning toob nende kasutamise näiteid;
- oskab eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast;
- toob näiteid taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimaluste kohta oma kodukohas;
- selgitab mõistliku tarbimise vajadust, lähtudes seosest loodusvarad – tarbimine – jäätmed.

Loodus- ja keskkonnakaitse

- selgitab looduskaitse vajalikkust, toob näiteid kaitsealade, kaitsealuste liikide ja üksikobjektide kohta;
- kirjeldab kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas;
- põhjendab niidu kui Eesti liigirikkama koosluse elurikkust ja kaitsmise vajalikkust;
- selgitab keskkonnakaitse vajalikkust;
- põhjendab olmeprügi sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi;
- analüüsib enda ja pere tarbimist ning hindab selle mõju keskkonnale;
- toob näiteid kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleemide kohta ning pakub nende lahendamise võimalusi.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid. Sõnaliste hinnangute kaudu hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotlevatele õpitulemustele ning arvestades õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut.

Hindamisel pööratakse tähelepanu õpilase uurimisoskustele, taustinfo kogumisele, küsimuste sõnastamisele, töövahendite käsitlemisele, katsete tegemisele, mõõtmistele, andmekogumistele, tabelite ja diagrammide analüüsimisele, järelduste tegemisele ja tulemuste esitamisele. Hinnatakse aktiivset osalust aruteludes, oma arvamuse väljendamist ning põhjendamist.

Iga uue teema alguses teavitatakse õpilasi õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest. Õppetunni vältel saab õpilane tagasisidet õppeaine ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja

oskuste kohta. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, arendamaks oskust eesmärke seada, oma õppimist ja käitumist analüüsitakse.

Iga õpilane saab iga uue teema alguses tagasiside lehe, kus on kirjas teemad, õpipädevused, õpitulemused. Õpilane ise kirjutab tagasiside lehele analüüsi tuginedes kokkulepetele, kriteeriumitele ja analüüsile. Igal õpilasel valmib iga teema lõpuks õpimapp.

Poolaastas on vähemalt üks kontrolltöö ja üks materjalidega hindeline töö. Lisaks sellele hinnatakse poolaasta vältel tunnikontrolle. Samuti hinnatakse jooksvalt tunnitöid, paaris- ja rühmatöid, praktilisi töid ning õpimappi.

Poolaasta jooksul koostab iga õpilane ühe referaadi või PowerPoint ettekande etteantud teemal. Kokkuvõtvalt hinnatakse õpilasi üks kord poolaastas. Poolaasta viimasel 10-nel kalendripäeval pandud hinnanguid ei arvestata vastava õppeperioodi kokkuvõtva hinnangu panemisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Jankovski, K., Kuresoo, R., (2013), Loodusõpetus. Õpik 6. klassile. 1 ja 2 osa. Kirjastus Avita.

Õppemapp „Mets toidab“

Õppematerjal „Saagem tuttavaks. Soo“

Eesti maavarad <http://www.ut.ee/BGGM/maavara/>

Õppematerjal Eesti selgroogsed <http://bio.edu.ee/loomad/>

Õppematerjal Eesti taimed <http://bio.edu.ee/taimed/>

Loodushäälid <http://loodusheli.ee/>

Looduskalender ja veebikaamerad <http://looduskalender.ee/>

Haridusportaal, <http://koolielu.ee/>

Keskkonnaharidus, <http://keskkonnaharidus.ee/>

Õppeaine nimetus:	Ajalugu
Koostaja(d):	Mihkel Laar
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

ÕPPESISU

Muinas- ja vanaaja periodiseerimine (6 tundi)

Muinas- ja vanaaja periodiseerimine. Muinasaja arengujärgude üldiseloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine. Eesti muinasaja üldiseloomustus, Pulli, Kunda. Muinasaegsed mälestised – kalmed ja asulakohad – ning arheoloogilised leiud. Kodukoha inimasustus muinasajal.

Vanad Idamaad (17 tundi)

Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud. Vana-Egiptuse riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Vaaraod Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon. Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament, kümme käsku.

Vana-Kreeka (23 tundi)

Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreet ja Mükene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine. Vana-Kreeka kultuur ja religioon, eluolu ja mütoloogia. Olümpiamängud. Homerose kangelasepika, ajalookirjutus, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, vaasimaal. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.

Vana-Rooma (24 tundi)

Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, kuningad. Rooma Vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus. Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririigi ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud. Ristiusu teke, Uus Testament.

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid- reklaamitekst, funktsionaalne lugemine. kirjasõna Eesti aladel keskajal, õigekiri. Uus Testament. Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Matemaatika	Ajamõõtmine, araabia ja rooma numbrid.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Tööriistade areng.
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Loodusõpetus	Aed ja põld, põlluharimine. Maailma kaart ja selle kujunemine
Võõrkeeled	Sõnavara arendamine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehtis, reklaami kujundamine, kirjakunst.

Muusikaõpetus	Erinevate aegade muusika, pillid

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	Õpipädevus kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühi)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevusega õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule

	viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitööline (kõösnar või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjäärivõimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.
Kultuuriline identiteet	Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitööline kui kultuuri mõjutaja.

Teabekeskond	Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine minevikus ja tänapäeval.
Tervis ja ohutus	Aasia ühiskonnad, Haiguste levik, vaksineerimine. Tervis erinevates kultuurides ja riikides.
Väärtused ja kõlblus	Teab, et Euroopa maailmapildi aluseks on 10 käsku. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Iluideaali muutumine, esteetika. Inimeseks olemise vastutus, refleksioon

ÕPPETEGEVUS

6. klassis õpitakse seletama ja kasutama ajaga, ajaloo periodiseerimisega ning käsitletavate teemadega seonduvaid mõisteid ja fraase. Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse muinasaja ja vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust muinas- ja vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse tundma olusid, milles kujunesid kõige vanemad kõrgkultuurid Egiptuses ja Mesopotaamias. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, muinas- ja vanaaja kultuuri- ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Egiptuse, Mesopotaamia, Kreeka linnriikide ja Rooma riigi näitel. Kasutatakse IKT vahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

ÕPITULEMUSED

Muinasaeg

- kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;
- näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine;
- teab, mis muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim;
- teab ning näitab kaardil Eesti ja kodukoha esimesi inimasustusalasid.

Vanad Idamaad

- selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;
- kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse, Mesopotaamia või Juuda riigi näitel;
- tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid ja Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;
- seletab mõisteid linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester, Vana Testament.

Vana-Kreeka

- näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat;
- teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreetat-Mükeene kultuurist;

- kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport;
- võrdleb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.

Vana-Rooma

- näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinooplit, IdaRoomat ja Lääne-Roomat;
- teab Rooma riigi tekkelugu ning oskab tingmärkidest juhindudes näidata kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist;
- iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitoolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

II kooliastmes kasutatakse õppimist toetavat hindamist. Õpilasele antakse kirjalikku tagasisidet õpitulemuste saavutatuse kohta 3 korda õppeaastas. Suulist tagasisidet antakse jooksvalt kogu õppeaasta vältel.

Õppimist toetava hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Tähtis on ka õpilase enda roll hindamisel, pakkudes talle võimalusi enesehindamiseks. Ajaloo aines antakse hinnanguid õpilaste teadmiste ja oskuste kohta. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi, loovtööd. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, kommenteerimist ning usaldusvääruse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.

Õpitulemusi hinnates kasutatakse mitmekesiseid ja õpitulemustega vastavuses olevaid vorme, mis sisaldavad suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Praktiliste tööde puhul hinnatakse mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi kulgu.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nendevahelisi seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist, lähtudes õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab õpituatsioonis teoreetilisi teadmisi praktiliselt;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

KASUTATAV KIRJANDUS

6. klassis kasutatakse mitmekesiseid õppematerjale, eri liiki allikad (fotod, kirjad, esemed nt perekogust), ajalookaart, teemaraamatud, filmid, ajalooatlas, sein- ja kontuurkaardid (Põhikooli atlas Regio 2000); filmid, nt Arheoloogiakeskuse õppefilm „Raua sulatamine” (J. Peets, K. Kello); ETV saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>); IKT - põhised õppematerjalid, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja www.miksike.ee.

Õppeaine nimetus:	Inimeseõpetus
Koostaja(d):	Aigrid Kõõra
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas;
- kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevaeluses, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada;
- kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendamise viise; demonstreerib õpitu olukorras, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaeluses;
- teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpitu olukorras abi kutsuda; kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.

ÕPPESISU

Mina ja suhtlemine (5 tundi)

- Enesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine.

Suhtlemine teistega (10 tundi)

- Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul.

Suhted teistega (9 tundi)

- Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprusuhted. Usaldus suhetes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve. Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

Otsustamine, konfliktid ja probleemilahendus (8 tundi)

- Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel. Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.

Positiivne mõtlemine (3 tundi)

- Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

LÕIMING	
Eesti keel	Suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine
Võõrkeeled	Erinevate võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine ja näitlikest vahenditest (internetis leiduvad lühifilmid, skeemid, esitlused) aru saamine, emakeelde tõlkimine ja lihtsustamine.
Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis
Inimeseõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele.
Liikumisõpetus	Kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, rõõm kehalisest aktiivsusest ja selle mõju enesehinnangule
Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.
Loodusõpetus	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime;
Ajalugu	Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu keskkete normide rikkumisele.

Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja	Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides
Enesemääratluspädevus		Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus		Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus		Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus		Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitada eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus		Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavad hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil.

	Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi ning seostama neid tulevase haridustee ja tööelu valikutega, koostades esmase karjääriplaani.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.
Kultuuriline identiteet	Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii üksikõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.
Teabekeskond	Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus	Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.
Väärtused ja kõlblus	Toetatakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUS

Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

Õpetuses kasutatakse mitmekülgset metoodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.

Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

- avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakatid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüs jne);
- individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;
- õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest.

Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- kirjeldab enesehinnangu, enesekontrolli ning eneseanalüüsi võimalusi ja olulisust igapäevases elus, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada, demonstreerides seda õpisituatsioonis;
- väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib, kuidas õpisituatsioonis tõhusalt verbaalselt oma tundeid väljendada, aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- teab ja oskab õpisituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist. Inimeseõpetuses antakse sõnalisi hinnanguid õpilase omandatud teadmiste ja

enesekohaste ning sotsiaalsete oskuste kohta. Tagasisidet õpitulemustest ja õpilase arengust antakse läbi sõnaliste hinnangute kaks korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis).

Nõutava positiivse soorituse taseme igale tööle (suuline või kirjalik) seab õpetaja ja teavitab sellest õpilasi õppeaasta ja 2. poolaasta alguses ning vahetult enne töö/ülesande tegemist.

Igas teema blokis on vähemalt üks kokkuvõtlik töö (suuline või kirjalik), mille eesmärk on, et õpilane oleks läbinud antud teema ja mis peab olema sooritatud positiivselt. Ebaõnnestunud töö (suuline või kirjalik) korral tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandusettepanekutega ja õpilane peab töö uuesti esitama/sooritama 10 koolipäeva jooksul (kui see pole võimalik, siis peab tegema õpetajaga eraldi kokkuleppe).

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nende seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab teoreetilisi teadmisi praktilises õpituatsioonis;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

Õppeaine nimetus:	Käsitöö ja kodundus
Koostaja(d):	Tuuliki Vuks
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Käsitöö õpetusega taotletakse, et õpilased:

- valmistaksid loovalt erinevates tehnikates, erinevaid esemeid;
- omandavad teadmisi tervislikust toitumisest.

Rõhk on käelisel tegevusel ja materjali säästlikul kasutamisel, aja planeerimisoskusel. Olulisel kohal on ohutud töövõtted ja koostööoskused. Õpe toetab vaatlema, tundma esemelist keskkonda ja nüüdisühiskonna mõtteviise, kultuuritraditsioone. Õppeaine soodustab omandatud praktiliselt rakendama hobide valikul.

ÕPPESISU

Käsitöö. Kavandamine

- Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandamise graafilised võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala-

Töö kulg

- Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Ühistöö kavandamine, tööjaotus rühmas, üksteist abistav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Rahvakunst

- Rahvakultuur ja selle tähtsus. Tavad ja kombed. Muuseumite roll rahvakunsti säilitajana.

Materjalid

- Tutvumine looduslike kiududega. Kanga kudumise põhimõte. Õmblusniidid, käsitööniidid ja – lõngad.

Tööriigid

- Tikkimine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Üherealised pisted. Töö viimistlemine.
- Õmblemine. Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblusvarud. Õmblemine käsitsi.
- Kudumine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine. Kudumi viimistlemine.
- Heegeldamine. Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi- tagasi heegeldamine. Heegeldustöö viimistlemine.

Kodundus. Toit ja toitumine

- Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.
- Toiduainerühmade üldiseloostus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvil, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Toiduainete säilitamine.

Töö organiseerimine ja hügieen

- Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.
- Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Toidu valmistamine

- Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid.
- Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makaronitoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed.

Lauakombed

- Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingu- ja võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

- Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine.

Tarbijakasvatus

- Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle.

Tarbijainfo

(pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Projektõpe

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste

projektidega ning ülekoolliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi

Kodundus - vahetusrühm

- Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toiduainete säilitamine. Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine. Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileibade ja salatite valmistamine.. Magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad võimalused.
- Puhastus- ja korrastustööd. Rõivaste ja jalanõude hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Tehnoloogiaõpetus

- Tehnoloogia olemus. Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad). Idee ja eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest. Levinumad käsitööriistad. Materjalide ühendamise. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.

LÕIMING	
Eesti keel	lühendid, õigekiri, keelekasutus suulises kõnes, kaasõpilase eesmärgistatud kuulamine
Inimeseõpetus	tervislik toitumine suutlikkus järgida terveid eluviise, väärtustada oma seotust oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga, eestlaste toitumistavad, rahvakalender.
Matemaatika	mõõdud, mõõtmine ja massi-, mahuühikud.
Kunstiõpetus	värvusõpetus ja kompositsioon kavandamisel
Muusikaõpetus	rütmid
Loodusõpetus	lambavill, puuvill, jäätmekäitlus, säästev tarbimine

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel
Enesemääratluspädevus	suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;

Õpipädevus	analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi, suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet
Suhtluspädevus	suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt erinevaid ülesandeid lahendades; mõtlemist nõudvates tegevustes püstitatakse probleeme, leitakse sobivaid lahendusi, põhjendatakse valikuid ja analüüsitakse tulemusi;
Ettevõtlikkuspädevus	suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia
Digipädevus	Loovülesannetes on võimalik kasutada digivahenditel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; õpitakse leidma ja säilitama infot ja hindama selle usaldusväärsust.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad edaspidises toimetulekus. Õpilased teevad esmast tutvust elukutsetega. Õpilaste tähelepanu juhitakse ohutule töötamisele.
Keskond ja jätkusuutlik areng	Töötamisel on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on tööõpetuse õpetamisel üks põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad miniprojektid annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
Kultuuriline identiteet	Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.
Teabekeskond	Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite ja käsitöötajate loominguga.

Tehnoloogia ja innovatsioon	Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda.
Tervis ja ohutus	Õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikku käitumist.
Väärtused ja kõlblus	Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduses kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
  - taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
  - võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
  - kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
  - rakendatakse nüüdisaegseid info-, õppematerjale ja -vahendeid;
  - laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond;
  - kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud;
  - lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
  - on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
  - pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;
  - jaotatakse klass toitu valmistades ja teiste praktiliste ülesannete korral väiksemateks rühmadeks (1-5 õpilast);
  - leitakse kodunduse teemade juures lõiminguvõimalusi nii inimeseõpetuse; terviseteadlik käitumine kinnistub tunnis tehtavate praktiliste ülesannete kaudu;
- lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist.

ÕPITULEMUSED

6. kl lõpuks on oodatud õpitulemused:

Kavandamine

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;

- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.

Töö kulg

- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Rahvakunst

- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Materjalid

- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; □
- eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;
- seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega.

Töö liigid

- kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
- heegeldab ja koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- heegeldab ja koob lihtsa skeemi järgi.

Kodundus. Toit ja toitumine

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi,
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.

Töö organiseerimine ja hügieen

- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igäihe rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust.

Toidu valmistamine

- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;
- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külmi- ja kuumtöötlemistehnikaid.

Lauakombed

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Kodu korrashoid

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Tarbijakasvatus

- teab väljendite „kõlblik kuni“ ja „parim enne“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;

- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Kodundus- vahetusrühm

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

6.klassis kasutatakse õppijat toetavaid sõnalisi ja kirjalikke hinnanguid. Õppimist toetavas hindamisprotsessis arvestatakse:

- kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
- valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust, koostööoskust);
- töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);
- õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra kokkulepete täitmist

Poolaasta tulemus on arvestatud, kui

- ese on kavandatud teemale vastavalt,
- teostus on võimetekohane, olenevalt õpilase eelnevast arengust,
- töö tulemus on esitatud kokkulepitud tähtjaks.

NB! hinne on arvestatud, kui vähemalt kaks trimestris sooritatavat tööd on arvestatud. Aastahinne on arvestatud, kui vähemalt kahe trimestri tulemused on arvestatud.

6.klassi I poolaastal teostatavad hinnatavad tööd on järgmised:

Kodundus

- tervisliku toitumise põhitõed
- muna vahustamine, või sulatamine,
- rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga, hooldusmärgid, triikimine, jalatsite hooldamine;
- kala ja kalasaadused, soe salat, teravili ja teraviljasaadused

Õmblemine– põll

- juurdelõikus, õmblusvaru, koe- ja lõimelõngad, koeserv
- kaarekujuliste lõikeservade töötlemine, palistus, käänis, kitsas palistus, tööjooniste lugemine ja kasutamine, lai palistus, kitsa ja laia palistuse nurga töötlemine
- valmis põll

II poolaastal teostatavad hinnatavad töö on järgmised:

Projektõpe – projekt "MMM ehk märkide müstiline maailm"; märkide ja sümbolite uurimine, loomine, trükkimine, esitluste ettekandmine ja kuulamine

Heegeldamine(kaks hinnangut) – sussid:

heegelskeem, skeemi järgi heegeldamine, motiiv, ringheegeldamine, aassilmus poolsammas, ühekordne sammas, aas- ja kinnissilmuse erinevus,

- heegelkirjade ülesmärkimise viisid, skeemi järgi heegeldamine, motiivi heegeldamine, motiivide ühendamise võimalused
- valmis suss

Kodundus

- hakkliha praadimine, sibula hakkimine, pastakastme valmistamine,

- taldrikureegel
- rõivaste ja jalanõude hooldamine;
- teravili ja teraviljasaadused, tervislik hommikusöök, pudrud ja nende lisandid, tärkliis, keetmisviisid

KASUTATAV KIRJANDUS

Õmblemine (2003) Anu Pink
 Heegeldamine (2004) Anu Pink
 Kodundus 4.-6. klass (2008) Anu Pink
 Kudumine (2002) Anu Pink

Õppeaine nimetus:	Kunstiõpetus
Koostaja(d):	Kadri Kosk
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

II kooliastmes arendatakse edasi ja täiendatakse I kooliastmes õpitut. Tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga eesmärgiga luua seoseid ja puutepunkte mineviku ja tänapäeva vahel. Loomingulistest kunstitöödes on suurem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisel. Õpilast kaasatakse rohkem õppeprotsessi kavandamisse (tehnikate, teemade valik, pildimaterjali otsimine jne). Kriitilise mõtlemise oskust ja ainealase keele arenemist toetavad erinevate mineviku ja kaasaja kunstiteoste vaatlemine ja analüüsimine tunnis, mis kinnistatakse samast tunnis ka praktilise tööga. Rõhutatakse läbitava ajastu kunsti olemuse tundmaõppimist ja rakendamist loovülesannetes.

ÕPPESISU

6. klass

- Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.
- Maali, joonistuse, kollaaži, skulptuuri, graafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted. Kompositsioon. Sümmeetria ja asümmeetria. Liikumise kujutamine. Perspektiiv. Disaini- ja kirjaõpetus.
- Erinevad kunstiliigid (skulptuur, maal, graafika ja tarbekunst). Koomiks. Eesti rahvakunst. Näiteid mineviku ja nüüdiskunsti teostest Eestis ja maailmas õpetaja valikul. Loodust säästva tarbimise põhimõtted

LÕIMING	
Eesti keel	Kunstist rääkides osalevad õpilased aruteludes arendades oma eneseväljendusoskusi ja õppides kasutama kunstikeelt
Matemaatika	Eesti rahvakunst ja geomeetriselised kujundid; kolmvaade.

Tehnoloogia ning Käsitöö kodundus ja	Erinevate materjalide kasutamine; töökavandite ja -jooniste tegemine.
Muusikaõpetus	Kunstis on palju muusika kattuvaid mõisteid (kompositsioon, rütm, kontrastid); muusika järgi joonistamine
Loodusõpetus	Näited ümbritsevast elusloodusest erinevate loovülesannete puhul: loodusfotograafia; sümmeetria ja asümmeetria looduses; keskkonnasäästlikud materjalid kunstis.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri-väärtuspädevus ja	väärtustada enda ja teiste tehtud tööd. Tajuda ja väärtustada kunstitegevust kui ainulaadset ja igäuhele ainuomast, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust.
Sotsiaalne-kodanikupädevus ja	arendada teadlikkust igäuhe eripärast ja arvestada seda suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	analüüsida enda nõrkusi ja tugevusi, osates neid erinevates olukordades rakendada. Arendada personaalset ja sotsiaalset identiteeti.
Õpipädevus	seostada omandatud teadmisi varem õpituga, planeerida õppimist, arvestada aega vastavalt enda oskustele.
Suhtluspädevus	korrektse keelekasutusega enda seisukohtade visuaalne, kirjalik või suuline esitlemine ja põhjendamine.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust, rakendada reaalinetes omandatud erinevaid oskusi.
Ettevõtlikkuspädevus	osata ideid teostada, probleeme loovalt lahendada, kasutades varemõpitud ja iseseisvalt eesmäärke seada ning plaane koostada.
Digipädevus	Digitaalsete vahendeid kasutatakse info otsimiseks, esitluste tegemisel ja fotode töötlemisel

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õpilases arendatakse oskust seada endale eesmäärke ning neid ellu viia. Arendatakse oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng	Õpilast suunatakse mõistma inimese sõltuvust loodusressurssidest ja väärtustama bioloogilist ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust. Õpilast suunatakse aru saama ja arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil ja ühtlasi võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õpilast suunatakse väärtustama koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusele põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist. Õpilasele tutvustatakse ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suunatakse suhtuma positiivselt ettevõtlusesse ja selles osalemisesse.
Kultuuriline identiteet	Õpilast suunatakse mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana, käituma salliva ja lugupidavana teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist.
Teabekeskond	Õpilases arendatakse kriitilise teabeanalüüsi oskust, mõistma vahetu ja vahendatud info sarnasusi ning erinevusi. Õpilast suunatakse ära tundma oma teabevajadusi ja leidma endale sobivaid teabeotsingumeetodeid.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Õpilast suunatakse aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest. Pööratakse tähelepanu tehnoloogilise arengu positiivsetele kui ka negatiivsetele mõjudele ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes; Õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat erinevate eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks
Tervis ja ohutus	Õpilast suunatakse teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega ning mõistma keskkonna mõju oma tervisele. Õpilasele tutvustatakse kuidas väärtustada liikluse ning ohutuse reeglite tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.
Väärtused ja kõlblus	Õpilast suunatakse tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid, juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel.

ÕPPETEGEVUS

6. klass

- Loovad rühma- ja individuaalsed tööd, koostöö ühise tulemuse nimel.
- Visandamine ja kavandamine. Kujutamine. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

- Ruumiliste kompositsioonide valmistamine.
- Kunstitehnikate loov kasutamine.
- Kunstiteoste (maalid, filmid, koomiksid) võrdlemine, nende üle arutlemine.
- Muuseumide ja näituste külastamine.

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu loovast tegevusest;
- katsetab julgelt oma mõtete ja ideedega;
- rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, animatsioon);
- otsib infot kunstiraamatutest ja teistest teabeallikatest;
- kirjeldab kunstiteost kasutades selleks ainealaseid mõisteid;
- mõtleb keskkonda säästvalt ja arvestab kaasõpilastega.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Õpilane saab õppeaastas ühe kokkuvõtva hinde/kirjaliku tagasiside (hinnatakse üks kord poolaastas).

Positiivse kokkuvõtva hinde saamiseks peab õpilane esitama kõik kohustuslikud tööd. Enne uue töö alustamist teavitatakse õpilasi tööle esitatavatest nõuetest ja tingimustest. Nõutava arvestusliku soorituse taseme seab õpetaja, konkreetse ülesande eripära arvestades, igale tööle eraldi. Nõuetele mittevastava töö puhul, tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandusettepanekutega ja õpilasel on võimalik töö uuesti esitada. Poolaastahinnet mõjutavad ka mittekohustuslikud tunnitööd (sh tundides osalemine).

Õpilastel on võimalus osaleda hindamise protsessis. See õpetab töid analüüsima ja väärtustama erinevaid lahendusi. Oluline on õpilase eneseanalüüsi toetamine – mida õpilane tundis ja õppis, mida ta soovib järgmisel korral teha teisiti jne – eesmärgiga toetada õpilase sisemist motivatsiooni.

Praktiliste tööde juures hinnatakse õpilase loovust ülesannete lahendamisel, töö kulgu alates töö kavandamisest kuni lõpptulemuseni ja saavutatud õpitulemusi. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja arvestamist teiste õpilastega. Hindamise objektiks võib olla nii tööprotsess (sh kavandid, harjutused, visandid, pikemaajalise praktilise töö vaheetapid) kui valminud teos. Praktiliste tööde hindamise juures kasutatakse ka õpimapi või portfoolio formaati.

Uurimusliku sisuga töödes hinnatakse töö vastavust teemale ja etteantud vormistamise nõuetele, töö sisukust, töö esitlust ja oma valikute selgitamise ja põhjendamise oskust. Negatiivselt ei hinnata kirjalikes töödes esineda võivaid õigekirjavigu kuid need parandatakse.

KASUTATUD KIRJANDUS

Gabral, Hans (2004) Kunst IV – VI klassile. Tallinn: Koolibri.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva; J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! 16 kunstiprojekti. Õpilaseramat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku.

Laanemäe, K., Lüsi, A., Purre, A., Tšekulajeva; J. (2011) Tähelepanu! Valmis olla! KUNST! Õpetajaraamat. Tallinn: MTÜ Loovalt tulevikku (digiversioon)

Rehepapp, M. 2012. Disainispikker. Tööraamat õpetajale. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia.

Õppeaine nimetus:	Draamaõpetus

Koostaja(d):	Kadri Kosk
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	1 tundi nädalas, 35 tundi aastas

DRAAMAÕPETUSE KONTSEPTSIOON

„Kooliharidus peaks võimalikult palju aitama emotsionaalselt värvipimedatel lastel saada nägijaks, sest see on võimalik. Meid kõiki peaks huvitama, millise sisemise tundeilma ja moraalsed tõekspidamised kool oma õpilastes kujundab, sest ühel hetkel väljuvad noored sellest kontrollitud institutsioonist ning neist saavad meie kõigi naabrid, äripartnerid, tööandjad, töötajad, kliendid, hooldajad, kaasreisijad või meie laste elukaaslased. Emotsionaalse intelligentsuse osised on lisaks empaatilisele muuseas enesekontroll, innukus, püsivus ja oskus ennast motiveerida“ (Hein 2014: 27).

Draamaõppe süstemaatilisus ja loovus aitavad vaieldamatult kaasa nii emotsionaalse kui ka sotsiaalse intelligentsuse arengule, seega tervikliku ja õnneliku inimese loomisele. Mida varem sellega alustada, seda parem.

Draamaõpetuses õppimine:

- toetab hariduslike erivajadustega õpilast;
- soodustab koostööd;
- aitab süüvida inimkogemuste probleemidesse;
- arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- arendab empaatiavõimet ja aitab end teistega samastada;
- toetab esinemisjulgust ja avatust
- kasvatab vastutustunnet
- aitab kaasa tekstist arusaamisele ja tekstiloomele
- arendab nii kehalist kui suulist eneseväljendusoskust

Eelnev nimekiri mitte ainult ei loo kasvulava tulevase täisväärtusliku inimese arenguks, vaid toetab igakülgset teiste ainete õppimist ja õpetamist.

Õpe toimub kõikidel klassidel kord nädalas ja tagasisidestatakse jooksvalt igas tunnis ning kokkuvõtvad hinnangud tulevad kord poolaastas. Esimene poolaasta pädib etüüdidega kooli sünnipäevaks ja jõuluetüüdidega, teine poolaasta kevadise ühise etenduste päevaga, mil draamaõppe läbinud klassid oma lavastusi esitlevad. Eesmärk ei ole lavastuse valmimine iseenesest, vaid kindlasti protsess ise ja selle käigus toimuv avastamine ja avanemine.

Draamakursuse alustamine seisneb eneseavastamises ja grupiloomes. On väga oluline leida grupidünaamika ja luua ühtne energia, et üldse midagi saaks sündida. Edasi süvenetakse juba lavastuse loomesse.

ÕPPESISU

Esimene poolaasta

Esimesel poolaastal alustatakse impro- ja liikumismängudega. Külastatakse etendust või toimub lavastuse DVD vaatamine ja analüüs. Tegeletakse sotsiaalsete draamaõppe meetoditega (foorumteater, protsessdraama, ajaleheteater). Poolaasta väljundiks on jõuluetüüdid.

Teine poolaasta

Hakatakse keskenduma enam tekstile ja valmistuma konkreetseks lavastuseks, mis sünnib koostöös õpilastega või modifitseeritakse kirjanduslikku valmis teksti. Iga klassiga töötatakse lavastusega, millest saab ühtlasi ka teise poolaasta väljund.

HINDAMINE

Esimese poolaasta hinnang

Oskad teisi kuulata ja nendega arvestada, oled aktiivne osaleja. Oskad näha oma võimekust meeskonnas. Tahad ennast arusaadavalt väljendada. Suudad oma rolli analüüsida ja teistele tagasisidet anda.

Teise poolaasta hinnang

Suudad tegutseda teistega ühtse eesmärgi nimel. Oskad anda tagasisidet teiste loomingule (etenduste päeval nähtule). Oled lavastuse loomes aktiivne kaasakõneleja. Pead kokkulepetest kinni. Oled võimeline oma rolli analüüsima ja seda vastavalt edasi andma.

Õppeaine nimetus:	Töö- ja tehnoloogiaõpetus
Koostaja(d):	Priit Laats
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	2 tundi nädalas, 70 tundi aastas

ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID

Töö- ja tehnoloogiaõpetuse tundides tunneb õpilane rõõmu töö tegemisest, hindab tööd ja töö tegijat. Olulisel kohal on leiutamisarvamus, loov mõttetöö, väärtustav suhtumine töösse, analüüsimisvõime ja ohutud töövõtted. Õppetundides valmistatakse erinevaid praktilisi esemeid, genereeritakse ideid, kavandatakse, toetatakse noorte omaalgatust ja ettevõtlikkust. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima ning oma tööle hinnangut andma. Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning hindamisoskusi.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades

- võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- rakendatakse nüüdisaegseid infotehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;
- laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov mõtletegevus, arutelud, diskussioonid, rollimängud, väitlused, projektõpe, katsetused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd, internetipõhised keskkonnad, vestlused ja selgitused, analüüsimine, jne;
- aineõpetaja otsustab õppesisule kuluvate tundide arvu ja järjestuse; vastavad kirjeldused sisalduvad kooli ainekavas;
- õpetus on peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile;
- läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele;
- teadmised ja oskused omandatakse toote valmistamise käigus, läbi käelise tegevuse.
- arvestatakse, et sõltuvalt õpilaste varasematest kogemustest ning ülesande/toote eripäradest muutuvad eri vanuseastmete õpilaste õpitulemuste rõhuasetused;
- peetakse silmas, et rakendustegevusele eelneb tööohutusalane instrueerimine ning ohutute töövõtete demonstreerimine;
- on koduseid ülesandeid, arvestades õppeaine spetsiifikat, peamiselt seotud teabe hankimise ja selle analüüsimisega ning toote disainiga;

- on rõhk loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toodet kaunistades jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial; töö organiseerimisel on tähtis õpetajate koostöö;

LÕIMING	
Eesti keel	Teab ainealast terminoloogiat, saab aru tööjuhendist, oskab oma tegevusi kirjeldada. Vestlused, arutelud, analüüsimised, enesehinnangud, hindamiskriteeriumid, kõik mis on seotud tehtavate tööesemetega.
Matemaatika	Loogiline mõtlemine, geomeetrilised kujundid, mõõtmine, arvutamine, mõõtühikud
Inimeseõpetus	Töö kavandamine, tööohutuse järgimine, minapilt ja enesehinnang, probleemide lahendamine, kodanikualgatus, suhtlemine kaasõpilastega ja rühmategevuses.
Kunstiõpetus	Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks, disaini, viimistlemine
Loodusõpetus	Puidu ehitus ning põhi- ja abitunnused.
Liikumisõpetus	Osavus, tähelepanu, reageerimiskiirus

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi, tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga. Väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt, hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi, analüüsida oma käitumist erinevates olukordades, lahendada suhtlusprobleeme. Käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise.
Õpipädevus	Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.

Suhtluspädevus	Oma tööde esitlemine ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi. Ühised ülesanded võimaldavad õppida teisi arvestama ja aitama. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu (ja nende tagajärgi) märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus.
Ettevõtlikkuspädevus	Tehnoloogia valdkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsüklil idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmodelite kaudu.
Digipädevus	Leida digivahendite abil infot, hinnata selle asjakohasust ning usaldusväärsust. Tutvuda infotehnoloogiliste tööalaste võimalustega (joonestusprogrammid, 3D printer jne).

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.
Kultuuriline identiteet	Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning

	teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.
Teabekeskond	Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötajate loominguga.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhitud seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.
Tervis ja ohutus	Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.
Väärtused ja kõlblus	Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uuendesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketeemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

ÕPPESISU

I poolaasta. Disain ja joonestamine

- leiutamine ja uuenduslikkus (vanast uus ese)
- pinnakatted (spoon, paber, riie, nahk)

Materjalid ja nende töötlemine

- traat - erinevad liigid ja töötlemine
- metalli liigid
- tervisekaitse- ja tööohutusenõuded töötamise ajal
- ohutud töövõtted
- materjali töötlemise viisid - peiteldamine
- materjali töötlemise viisid - hõõveldamine
- käsitööriistad - peitlid, hõõvlid

II poolaasta. Tehnoloogia igapäevaelus

- tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus.
- transpordivahendid õhusõidukid (õpilasel on valida sõiduki liikumise võimalusteks: mehhaaniline, õhu-, kummi- või mikromootori jõul).

Disain ja joonestamine 3D modelleerimisprogramm Google SketchUp

- pöördkehad
- mõõdulint, mall ja abijooned
- kujundi loomine mööda rada
- kopeerimine
- tekstuuriga manipuleerimine
- tekstid, mõõdud, kommentaarid
- joonte kustutamine, peitmine
- uue pinna loomine

Materjalid ja nende töötlemine

- puidu liigid ja nende omadused
- materjali liited – tappliide

Tehnoloogia igapäevaelus

- süsteemid, protsessid, ressursid
- transpordivahendid- veesõidukid (õpilasel on valida veesõiduki liikumise võimalusteks: mehhaaniline, õhu-, kummi- või mikromootori jõul).

Vahetusrühm

- materjalide liigid ja nende omadused (puit, plast, metall)
- materjalide ühendamine ja viimistluse valik
- tervisekaitse- ja tööohutusenõuded töötamise ajal
- ohutud töövõtted

ÕPITULEMUSED

6. klassi õpilane:

- märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi;
- oskab joonestada programmis Sketchup
- tunneb põhilisi puidu liike, tunnuseid ning nende omadusi;
- oskab valmistada lihtsat tappliidet
- valmistab praktilise tööna veesõiduki, kasutades jõukohast sõiduki liikumise võimalust (mehhaaniline, õhu-, kummi- või mikromootori jõudu).

vahetusrühm

- tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise;
- oskab joonistada oma ideele eskiisjoonise.
- suudab valmistada jõukohaseid liiteid
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusenõudeid

HINDAMINE

6. klassi I poolaastal antakse 6 hinnangut, 4. klassi II poolaastal antakse 5 hinnangut. Hindamise aluseks on õppimist toetav hindamine, kus kriteeriumiteks on suulised või kirjalikud kokkulepped, mille koostamisel osalevad õpilased ja õpetaja. Kokkulepped lepatakse kokku iga töö alguses. Kokkulepped võivad olla individuaalsed või kollektiivsed. Töö on arvestatud, kui õpilane on pidanud kinni 75% kokkuleppest. 4. ja 5. klassides antakse sõnalisi hinnanguid, 6. klassis kasutatakse mitmeeristavat (arvestatud, mittearvestatud) hindamist.

Õpilast hinnates võetakse arvesse õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust, ideede loovus ja iseseisvust, töövahendite kasutamise oskust, õppematerjali üleskirjutamist vihikusse, korrapidaja kohustuste täitmist, töövahendite ja tööpingi korrastamist pärast töö lõpetamist, jm). Poolaasta hinne kujuneb jooksvate tööde põhjal, 75% töödest peab olema tehtud. Aastahinne on arvestatud, kui mõlema poolaasta hinnangud on positiivsed.

Õppeaine nimetus:	Liikumisõpetus
Koostaja(d):	Margus Udeküll, Linda Kivistik, Uku Pärn
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	3 tundi nädalas, 105 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Õpitulemusteni jõudmine on koolidele paindlik ja võimaldab arvestada kooli kultuuri, õpilaste huvisid, traditsioone, õppekeskkonda ja -tegevusi. Liikumispädevuseni jõudmisel on oluline arvestada, et õpitulemused on seotud nii õppeprotsessiga kui ka –tulemusega, kusjuures teatud juhtudel peegeldab õpitulemus protsessi. Järgnevalt on toodud viie valdkonna kirjeldused:

LIIKUMISOSKUSED. Liikumisoskuste omandamine toimub nelja liikumisoskuste alarühma kaudu:

- **Edasiliikumisoskused:** kõndimise-, jooksmise-, hüppamise-, ronimise oskus, oskus liikuda rütmis- ja muusikas ja koostöös teistega. Ujumisoskus.
- **Vahendil liikumisoskus:** oskus liikuda vahendil.
- **Vahendi käsitsemisoskused:** oskus visata, püüda, põrgatada ja lüüa vahendit käe, jala ja vahendiga.
- **Oskus kontrollida keha asendites ja liikumisel:** oskus säilitada tasakaalu asendis, liikumisel ja nende kombinatsioonides.

Liikumisoskuste valdkonnas tegeletakse kõikide oskustega kooliastme jooksul eesmärgiga, et õpilane omandab mitmekülgsed liikumisoskused. Liikumisoskuste õppimisel ja omandamisel seostatakse õpitavat selle kasutamisega väljaspool õppetundi.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED. Õpilane omandab teadmised tervise ja oskustega seotud kehalistest võimetest ja nende arendamisest. Tervise ja oskustega seotud kehaliste võimete nagu aeroobne vastupidavus, jõud ja paindumus mõõtmine toimub kõikidel õpilastel vähemalt üks kord kooliastme jooksul. Selle peamine eesmärk on, et õpilased oleksid teadlikud enda tervise ja oskustega seotud kehalistest võimetest ja see motiveeriks neid enda kehalisi võimeid arendama. Lisa eesmärgiks on saada regulaarset tagasisidet Eesti õpilaste tervise ja oskustega seotud kehalistest võimetest. Tagasiside on individuaalne ja ei ole hinde panemise aluseks vaid teadlikkuse tõstmiseks kehalisest vormisolekust. Kehaliste võimete mõõtmise tulemusi analüüsitakse nii, et see tõstaks õpilase motivatsiooni enda arendamiseks ning toetaks objektiivselt enesehinnangut. Peetakse kinni individuaalse lähenemise põhimõttest ja jälgitakse tundlike isiklike teemade käsitlemisel konfidentsiaalsust ja inimlikkust. Märgitakse õpilasi, kes mingil põhjusel ei ole teistega koos sooritusi valmis tegema ning sellise õpilasega suheldakse, toetatakse ning talle antakse individuaalse sooritamise võimalusi, suunatakse teda arenema enesekindlamaks.

KEHALINE AKTIIVSUS. Õpilane omandab teadmised ja oskused tervislikust kehalisest aktiivsusest olles kehaliselt ja vaimselt aktiivne õppeprotsessis osaleja. Õpilased, kelle

tervislik seisund ei võimalda kõiki liikumisõpetuse tegevusi teha või suurel intensiivsusel liikuda osalevad liikumisõpetuses nii, et nad on kaasatud tervislikule seisundile vastavalt. Tundi planeerides arvestatakse, et õpilaste kehalise aktiivsuse tase tunnis sõltub ka sellest, kas õpilane vajab haigusest taastumiseks aega. Koolis mõeldakse läbi, kuidas konfidentsiaalne terviseinfo, mida liikumisõpetuse õpetaja oma töö kavandamiseks võib vajada, õnnestuks läbi usaldusliku suhte koduga õpetajani tuua. Õpetaja aitab usaldusliku suhte tekkimisele kaasa teavitades lapsevanemaid juba õppeperioodi alguses, millised on võimalikud õppeülesanded liikumisõpetuses tervisliku erivajadusega õpilastele.

LIIKUMINE JA KULTUUR. Õpilane mõistab liikumise ja kultuuri seost mitmekülgsete, sh väljaspool kooli keskkonda toimuvate tegevuste kaudu. Läbivad eesmärgid on: ohutu liikumine ja isiklik hügieen, kogemused väljaspool kooli toimuvalt liikumis- või spordiürituselt osaleja või vabatahtlikuna, ausa mängu põhimõtete järgmine, loodusliikumine ja teadmised liikumise ja sporditraditsioonidest. Õpetaja kujundab järjepidevalt enda eeskujuga väärtusi ja hoiakuid. Õpilase isiklike hügieeniga seotud harjumuste korrigeerimine toimub delikaatselt nii, et see ei riiva õpilase eneseväärikust. Üks osa liikumisega seotud kultuurist on suhtlemiskultuur. Liikumiseõpetuse tundides on oluline olla tähelepanelik õpilaste omavahelise suhtlemiskultuuri suhtes. Õpetajal on oluline võtta aega ebasobiva käitumise positiivses suunas korrigeerimiseks.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL. Õpilane omandab teadmised ja oskused, kuidas hoida vaimset ja kehalist tasakaalu ja mõistab, et saab ise enda vaimset ja kehalist seisundit reguleerida. Liikumiseõpetuse õpetajal on oluline mõista vaimse ja kehalise tasakaalu saavutamiseks sobilike harjutuste õpetamist ja koolis arendada liikumisõpetuse õpetajate vastavaid professionaalseid pädevusi.

ÕPPETEGEVUSED

Õppeprotsess on ülesehitatud selliselt, et võimaldab vastata küsimusele, milliste eesmärkide nimel tegevused toimuvad ja kuidas on need seotud elukestva liikumisharrastusega. Õpilase eneseanalüüs on õppeprotsessi loomulik osa. Õpilane koostab lühikese eneseanalüüsi läbivalt õppeprotsessi jooksul, kuid põhjalikuma eneseanalüüsi vähemalt kord õppeaasta jooksul.

Liikumiseõpetuse ainekava lahutamatu osa on õppeprotsessi kirjeldus, mis toob välja nii kasutatavad mõisted, õppeprotsessi korralduslikud alused, õpetaja tegevuse põhimõtted ja õppesisu näited.

Õpetaja juhib õppeprotsessi nii, et õpilane on motiveeritud liikuma ning mõistab selle seost tervise ja enda vastutust tervise hoidmisel.

Liikumiseõpetus on kohustuslik õppeaine põhikooli kõikides kooliastmetes. Taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti.

Nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestades, et taotletavad õpitulemused ja õppe- ja kasvatusesmärgid on saavutatavad.

LÕIMING	
Eesti keel	Liikumisalased mõisted ja terminoloogia, selle kasutamine suulise ja kirjaliku eneseväljendusvahendina.
Matemaatika	Matemaatiliste mõistete ja oskuste seostamine liikumisega.
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Lõiming toetab endale liikumis- ja spordivahendite loomist.

Inimeseõpetus	Liikumistegevused toetavad mõistmist sotsiaalainete teemadest rõhuasetusega liikumisega seotud minapildi ja enesehinnangu kujunemisel, tervisliku eluviiside komponentidel, stressi ja pinge ennetamise ja maandamise võimalustel, inimese liikumisharrastusega seotud huvidel ja liikumise olulisusel nii füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele.
Kunstiõpetus ja muusikaõpetus	Liikumine kui kunst. Liikumise ja muusika üksteist toetavad seosed: liikumine muusikas, liikumise loomine vastavalt muusikale.
Loodusõpetus	Liikumise seos erinevate loodusainete teemade ja mõistetega. Rõhuasetused on toitumise ja liikumise seosel, inimese tugi- ja liikumiselundkonnal ja liikumise mõjul tugi- ja liikumiselundkonnale.
Võõrkeeled	Suhtlemine võõrkeeles liikumistegevuse käigus; liikumisalane võõrkeelne terminoloogia; võõrkeelsete infoallikate kasutamine liikumisalase info otsimiseks.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja liikumine ja sport kultuuri osana; loodusliikumine; kokkupuude teiste kultuuride ja nende liikumistavadega; liikumisega seotud tunniväline tegevus; liikumise- ja kultuuritraditsioonid paikkonnas ja ühiskonnas; liikumise seostamine erinevate kultuurinähtustega (teater, muusika, film jne);
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja koostöö teiste inimestega erinevates situatsioonides; enda tervise eest vastutuse võtmine; arvestamine teiste inimeste erisustega; kogemuste ja sotsiaalsete oskuste seostamine isikliku arengu ja võimaluste laienemisega tööturul;
Enesemääratluspädevus	enda tugevate ja nõrkade külgede teadvustamine; suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma liikumisharjumisi ja võimekust; tahe analüüsida enda liikumistegevust ja tulemust, ning ennast liikuva inimesena; eneseanalüüs lisaks õppeaine spetsiifilisele keskendub ka inimesele kui tervikule - mida sain teada endast kui inimesest tänu liikumisele;
Õpipädevus	õppimise eesmärgistamine ja tähenduse loomine; erinevate õpistrateegiate kasutamine enda oskuste arendamiseks ja liikumisharjumuse kujundamiseks; liikumisalane loovtöö;
Suhtluspädevus	koostööle suunatud ülesanded ja tegevused, mis toetavad ühiselt uute teadmiste ja oskusteni jõudmist; paaris- ja rühmategevused ühtsete eesmärkide saavutamiseks; erinevad rollid rühmas;

Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus ja	kehaliste võimete ja kehalise aktiivsuse mõõtmine ja analüüs; tehnoloogiliste vahendite kasutamine liikumistegevuste ja kehalise aktiivsuse mõõtmiseks, soorituse parandamiseks ja analüüsiks, sh seoste loomine ja järelduste tegemine.
Ettevõtlikkuspädevus	uute ideede loomine ja ellu viimine; liikumisega seotud projekti tegevused, sh ka liikumiseks sobivat füüsilist keskkonda kujundavad; loovtööd jne;
Digipädevus	riist- ja tarkvara kasutamine õppeprotsessis: kehalise aktiivsuse mõõtmine, erineva harjutusvara rakendused.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	õppeaine toetab õpilase teadlikkust liikumisega seotud kutsevalikutest ja tervise hoidmise tähtsust igas eluvaldkonnas;
Keskkond ja jätkusuutlik areng	õppeaine toetab keskkonnateadliku inimese kujunemist erinevate tegevuste kaudu nii sise- kui ka väliskeskkonnas, sh looduskeskkonnas;
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	õppeaine toetab õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks koostöiste ja ettevõtlikkust toetavate ülesannete kaudu, traditsioone toetavate ja vaba aja ning kooli keskkonda seostavate liikumisürituste kaudu;
Kultuuriline identiteet	õppeaine toetab õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes väärtustab liikumist kultuuri osana, sh teab omakultuuri traditsioone (nt tantsupidu); omab teadmisi kultuuride muutumisest ajaloo vältel (nt muutused nais- ja meessoo spordialades; traditsiooniliste spordialade muutumine jne).
Teabekeskond	õpilane suudab kriitiliselt analüüsida liikumisega seotud infot;
Tehnoloogia ja innovatsioon	õpilane kasutab tehnoloogiaid eesmärgipäraselt (nt objektiivse info saamine video või kehalist aktiivsust mõõtvate rakenduste vahendusel);
Tervis ja ohutus	liikumiseõpetuse valdkondade õpitulemused toetavad õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks;

Väärtused ja kõlblus	õppeaine toetab ühiskonnas üldtunnustatud väärtuste ja kõlbluspõhimõtete kujunemist läbivalt õppeprotsessi jooksul reeglite, ohutuse ja ausa mängu põhimõtete järgimise ja õpetaja eeskuju kaudu.

ÕPIKESKKOND

Liikumisõpetusetunnid korraldatakse:

- sise- ja õuekeskkonnas;
- sisekeskkonnas viiakse tunnid läbi ruumides, mis võimaldavad saavutada ainekavas toodud õpitulemusi. Nendeks on võimalik, ujula, aula, klassiruumid või muud ruumid, mis on kohandatud vastavaks tegevuseks;
- õuekeskkond toetab õpitulemusteni jõudmist ja liikumisõpetuses omandatud oskuste kasutamist ja arendamist pakkudes mitmekesiseid liikumisvõimalusi erinevatele vanuserühmadele;
- nii, et õpilastel on võimalus kasutada rõivistuid ning pesemisruume.

ÕPITULEMUSED

Õpitulemusteni jõudmine on koolidele paindlik ja võimaldab arvestada kooli kultuuri, õpilaste huvisid, traditsioone, õppekeskkonda ja -tegevusi.

Toetudes riiklikus ainekavas toodud õpitulemustele koostab iga kool omanäolise ainekava arvestades paikkondlikke võimalusi, traditsioone, huvisid, ühiskonna muutusi. Õpitulemused on kirjeldatud valdkonniti arvestades eakohasust ja individuaalsust. Tundide korraldamine lähtudes õpilaste arvust, võimekusest, soost toetub eelnevale ja lähtub põhimõttest, et iga kool korraldab õppe parimal võimalikul viisil.

LIIKUMISOSKUSED

II kooliastme lõpuks õpilane:

- kasutab edasiliikumisoskuseid liikumismängudes ja spordialades erinevates keskkondades; rütmi ja muusika saatel; tantsulistes liikumistes, erinevates tantsuliikides, koostöös paarilise- ja rühmaga;
- teab edasiliikumisoskuseid liikumisharrastuses ja spordialades;
- oskab liikuda vahendil edasiliikumisviisina;
- oskab liikuda linna- ja loodusmaastikul määrates asukohta ja suunda;
- oskab käsitseda vahendit liikumiskombinatsioonides ja -mängudes, spordialades ja lihtsustatud sportmängudes;
- analüüsib enda koostööd lihtsustatud sportmängudes;
- oskab koostada kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone;
- teab kehahoiu ja -asendite põhimõtteid ja terminoloogiat;
- rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- analüüsib enda liikumisioskuseid.

TERVIS JA KEHALISED VÕIMED

II kooliastme lõpuks õpilane:

- nimetab kehalisi võimeid ja seostab neid erinevate igapäevaste tegevustega;
- arendab juhendamisel individuaalseid kehalisi võimeid mõõtmistulemustele tuginedes;
- oskab seada lühiajalisi eesmärke kehaliste võimete mõõtmistulemuste põhjal ja tegutseb eesmärkide täitmise nimel;
- analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid isikliku tervise seisukohalt;
- oskab seostada harjutuste ja tegevuste iseloomu kehaliste võimetega.

KEHALINE AKTIIVSUS

II kooliastme lõpuks õpilane olles kehaliselt ja vaimselt aktiivne tunnis erinevates keskkondades:

- teab, kuidas ja millises mahus planeerida kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse;
- oskab mõõta enda pulssi ja anda subjektiivset hinnangut enda kehalisele aktiivsusele;
- oskab kasutada lihtsamaid tehnoloogilisi vahendeid ja liikumispäevikut lühiajalisel perioodil enda kehalise aktiivsuse hindamiseks;
- oskab sooritada taastumist toetavaid tegevusi ja mõistab selle olulisust;
- teab esmaabi andmise esimesi etappe.

LIIKUMINE JA KULTUUR

II kooliastme lõpuks õpilane:

- oskab arutleda kogemuse põhjal, mille ta on saanud väljaspool kooli toimival liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- teab ja rakendab ausa mängu põhimõtteid ja sellega seotud väärtuseid;
- oskab nimetada rahvusvahelisi sportlasi ja liikumisüritusi;
- mõistab isikliku hügieeni- ja ohutusnõuete olulisust;
- oskab liikuda looduses vastutustundlikult;
- oskab seostada liikumist ja kultuuri isikliku kogemuse põhjal.

VAIMNE JA KEHALINE TASAKAAL

II kooliastme lõpuks õpilane:

- oskab sooritada õpetaja toetamisel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi
- kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale.

HINDAMINE

Õppimist toetav hindamine on õppeprotsessi osa ja koosneb kujundavast ja kokkuvõtvast hindamisest. Kokkuvõtvast hindamisel lähtutakse riikliku õppekava üldosas hindamise kohta sätestatust ja selle alusel koostatud kooli hindamisjuhendist. Erinevatele osapooltele on perioodi alguses selge, millise õpitulemuse poole, milliste õpiülesannetega liigutakse.

Hindamiskriteeriumid on seotud õpitulemustega, s.t hindamise kaudu antakse tagasisidet õppeprotsessi jooksul omandatud teadmiste, oskuste, protsessi ja selle tulemusel toimunud arengu kohta. Arengu all mõeldakse õppeprotsessi tulemusel toimunud muutusi.

Õpitulemusteni jõudmiseks ja nende tagasisidestamiseks on piisavalt aega. Õppimise süvendamiseks kasutatakse õppeprotsessi jooksul lisaks õpetajapoolsele hindamisele ka enese hindamist. Üks osa kooliastme kokkuvõtvast hindamisest on õpilase eneseanalüüs.

Õppeaine nimetus:	Muusikaõpetus
Koostaja(d):	Mai Rand
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Muusikaga tegelemine toetab tundemaailma arengut, loovad mõtlemist ja aitab saavutada emotsionaalset tasakaalu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja

põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusika ainekava koostades on lähtunud järgmistest põhimõtetest:

- teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetilise väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

ÕPPESISU

Muusika õppeaine koostisosad on:

- laulmine;
- pillimäng;
- muusikaline liikumine;
- omalooming;
- muusika kuulamine ja muusikalugu;
- muusikaline kirjaoskus;
- õppekäigud.

LÕIMING	
Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondadega. Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi.	
Eesti keel	Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust, vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
Matemaatika	Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, valguse ja värvide omadusi
Tehnoloogia ning Käsitöö ja kodundus	Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
Inimeseõpetus	Vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
Liikumisõpetus	Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Loodusõpetus	Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, valguse ja värvide omadusi
Võõrkeeled	Arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust;

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Väärtustada oma ja teiste maade muusikat, teadvustada nüüdisaegset muusikakultuuri ja sündmusi
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Suuta ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades erinevaid olukordi, oma seisukohti esitada ja põhjendada
Enesemääratluspädevu s	Suuta mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; analüüsida omavahelistes suhetes tekkivaid probleeme
Õpipädevus	Leida õppimiseks vajaminevat teavet; kavandada õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates õpiülesannetes
Suhtluspädevus	Kuulamis- ja suhtlemisoskus, koostöövalmidus ja koostööoskus. Teha koostööd erinevates olukordades (laulmine, pillimäng, improvisatsioon jne.) klassikollektiivis, arvestada inimeste erinevusi suhtlemisel
Matemaatika-, loodusteaduste tehnoloogiaalane pädevus	ja Analüüsioskus, oma oskuste kasutamine muusikaliste tegevuste kaudu. Suudab kasutada arvutusoskust erinevate rütmülesannete lahendamisel
Ettevõtlikkuspädevus	Analüüsioskus, oma oskuste kasutamine muusikaliste tegevuste kaudu. Suudab kasutada arvutusoskust erinevate rütmülesannete lahendamisel
Digipädevus	Oskab leida laulude tekste googlest, kasutab You Tube'i, leiab erinevaid näiteid hääleliikide, muusikainstrumentide ja rahvaste muusika kohta.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid. Õpilast suunatakse: teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujundamisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele; arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi; arendama oskust seada endale eesmärgid; tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Õpilast suunatakse: aru saama loodusest kui terviküsteemist ja inimese sõltuvusest loodusressurssidest; aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikustest seostest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest; suunatakse eelkõige looduses liikuma ja looduse helisid jälgima.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatususe tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele. Õpilast suunatakse: kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist; suunatakse teadvustama kunstitegevuse emotsionaalset tasakaalustavat mõju olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama; tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi.
Kultuuriline identiteet	Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutmist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest, kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Õpilast suunatakse: osalema ühiseid väärtusi kujundavatel

	kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused); osalema/esinema laulupidudel, muusikaüritustel; olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist. Tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes erinevates õppeainetes õpitule
Teabekeskond	Taotletakse õpilasekujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilast suunatakse: leidma vajalikku informatsiooni; valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest .mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi; määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Õpilast suunatakse: mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus; kasutama IKT-d eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ning töö tõhustamiseks; mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes.
Tervis ja ohutus	Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Õpilast suunatakse: järgima ohutuse ja otstarbekuse printsiipe; jälgima tervise ja ohutuse nõudeid töö protsessis, pöörama tähelepanu erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule; leidma ja kasutama usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid vältima ohuolukordadesse sattumist; terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele; teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega; tundma eri liiki

	ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi.
Väärtused ja kõlblus	Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluse piires. Õpilast suunatakse: teadvustama kultuuri rolli igapäeva elus; lugupidavalt suhtuma erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse; väärtustama uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist; suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused;) tähtsustama noorte endi osalemist laulupidudel, muusikaüritustel, tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid.

ÕPPETEGEVUS

II kooliastme õppetegevused on:

ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel; kahe- või kolmehäälneline laulmine kooris; muusikalugu – Eesti rahvamuusika, eri rahvaste muusikakultuur; relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel; pillimänguuskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes; kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;

eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises; muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes; esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine; teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigid (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Referaat

Muusikatunnis tutvustatakse õpilastele musitseerimise võimalusi: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut ja muusika kuulamist. Erinevad aineosad on järjestatud nii, et praktiline tegevus oleks esiplaanil. Laulmine on muusikaõpetuses kesksel kohal. Ühislaulmisega pannakse alus laulupidude traditsiooni säilimisele ja edasi kandumisele. Õpilased osalevad laulupidude edasikandmise protsessis. Õpilastele tuleb pakkuda võimalust laulda muusikakollektiivides. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Muusikaline liikumine arendab rütmitunnet ja rikastab tundi emotsionaalselt. Eneseväljendust liikumise kaudu võimaldavad rahvatantsud, laulumängud ning teiste rahvaste tantsud. Võimalusel tuleks rakendada kuulatud muusikale tuginevat loovliikumist, eri karakterite, stiilide ja vormide väljendamist liikumise kaudu.

Muusika kuulamisel rõhutatakse kuulamisoskuse kujundamist, arutlemise ja enda arvamuse

põhendamise oskuse arendamist. Õppekäigud, kontsertide, muusikaetenduste, muuseumide jm külastused avardavad õpilaste silmaringi, kujundavad kontserdikultuuri ning aitavad siduda tunnis omandatu õppekäigul kuuldu/nähtuga.

ÕPITULEMUSED

Laulmine

6. klassi lõpetaja:

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt;
- on teadlik häälehoiu vajadusest;
- rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas laudes;
- laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Kas tunned maad“ (J. Berad), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul), „Püha öö“ (F. Gruber).

Pillimäng

- kasutab keha-, ja rütmipille kaasmängudes ja/või ostinaatodes ning iseseisvates palades;
- kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

- tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid

Omalooming

- loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinaatosid keha- ja rütmipillidel;
- kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;
- loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;
- kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- on tutvunud Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Venemaa, Suurbritannia ja Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Muusikaline kirjaoskus

- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- Lisandub oskus tunda poolpausi.
- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- kasutab laulude õppimisel absoluutset noodisüsteemi
- mõistab viulivõtme ja absoluutsete helikõrguste $g-g^2$ tähendust ning kasutab neid musitseerides;
- mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
- tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;
- kordavalt varasemate klasside muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse sõnalisi hinnanguid, hinnatakse 1 kord poolaastas. Hindamise peaeesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Õppetöö vältel tuuakse esile oskused ja teadmised, mis on hästi omandatud ja mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ka ise oma tööle hinnangut andma.

Muusikaõpetuse hindamine ei sea kriteeriumiks lapse muusikalist kuulmist jt. sünnipäraseid eeldusi, vaid lähtub iga lapse arengust antud aines. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust ja tunnist osavõttu.

Suulisi hinnanguid antakse igas tunnis. Arvestuse saab õpilane:

- põhilauluvara laulmise eest,
- noodiõpetuses,
- muusika-alased teadmised ja oskused ning nende rakendamine praktilises töös (laulmisel, harjutustes, muusika kuulamisel),
- aktiivsuse eest tunnis.

Hindamine toimub poolaasta kaupa (nädalas on 1 tund). Positiivse poolaastahinde saamiseks tuleb õpilasel täita 50% ülesannetest. Aastahinne on positiivne kui kahe poolaasta hinne on positiivne.

KASUTATUD KIRJANDUS

M. Pullerits „Koolimuusika kõnemängust pillimänguni“

E.Meidla, K.Aavik „Huivitavaid ülesandeid põhikooli muusikaõpetuse tundi“ (2008), internetiavarused.

Õppeaine nimetus:	Ühiskonnaõpetus
Koostaja(d):	Mihkel Laar
Klass:	6. klass
Õppeaine maht:	1 tund nädalas, 35 tundi aastas

Ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis, märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- märkab ning arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks, oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel;
- teab Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone, kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus) ning nimetab erinevaid riigijuhtimisega seotud ameteid/elukutseid;
- teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks tuleb seadusi täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajaile; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- mõistab inimeste iseärasusi ning teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ja valmis koostööks;
- toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat, tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana ning mõistab, miks erinevais ametis töötamisel eeldatakse erinevaid teadmisi, oskusi ja isiksuseomadusi;
- oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;
- teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides

ÕPPESISU

Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus (7 tundi)

Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Sooline võrdõiguslikkus. Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. Euroopa riigid, Eesti naaberriigid.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö (7 tundi)

Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus. Noorteorganisatsioonid. Eakohased kodanikualgatuse võimalused. Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.

Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine (7 tundi)

Rahva osalemine ühiskonna valitsemises: arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud. Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus. Kohalik omavalitsus. Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon. Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimvääriskusele jne).

Koolidemokraatia, lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas (7 tundi)

Õpilasomavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses. Kooli sisekord (kodukord). Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.

Töö ja tarbimine (7 tundi)

Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine. Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe. Elukutsed ja ettevõtted kodukohas. Teadlik, säästev tarbimine. Töökultuur ja tööeetika.

LÕIMING	
Eesti keel ja kirjandus	Rahvaluule, omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus, soorollide kujutamine ilukirjanduses, teema käsitlemine ilu kirjanduslikes teostes, kodanikuühiskond ja rahvussuhted, mängiv inimene, väärtus ja kõlblus.
Muusikaõpetus	Autoriõigused, kollektiivis koos musitseerimine
Ajalugu	kogukonna identiteedi teke, soorollide kujunemine ja muutumine, Euroopa tsivilisatsiooni kujunemine, eluolu erinevates tsivilisatsioonides, demokraatia kujunemine, erinevad riigiinstitutsioonid ajaloo vältel, seaduste teke ja roll, inimese õiguslik seisund ja kaitse, tööjaotus ühiskonnas.
Inimeseõpetus	Suhtlemine teistega all eelarvamuste mõju, sugudevahelised erinevused, soorollid, kogukonnasisesed suhted, seaduskuulekus, tervisekasvatuse, turvalisus ja riski-käitumine all õnnetusjuhtumite ennetamine, abi kutsumine, keskkonna turvalisus, internetisuhtluse

	ohud ja võimalused, meediaohud, vastutus oma sõnade ja tegude eest meedias
Võõrkeeled	Kodu ning koduümbrus, Eesti naaberriigid, Igapäevaelu, õppimine ja töö, pereliikmete ametid, poeskäik
Kunstiõpetus	Teema avamine omaloomingus, autoriõigused.
Matemaatika	Statistilise materjali kasutamine, kulude planeerimine, kell ja kalender.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- väärtuspädevus	ja Ühiskonnaõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele. Ühiskonnaõpetus toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda ning aitab kujundada lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.
Sotsiaalne- kodanikupädevus	ja Tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimivate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikutsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvitududa oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevu s	Ühiskonnaõpetus kujundab õpilase rahvuslikku, kultuurilist, ühiskondlikku ja riiklikku enesemääratlust.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Ühiskonnaõpetus aitab kujundada suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades – toetab ühiskonnaõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Ühiskonnaõpetus on ettevõtlikkuspädevuse peamine kujundaja. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPEKAVA LÄBIVAD TEEMAD	
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi ning

	seostama neid tulevase haridustee ja tööelu valikutega, koostades esmase karjääriplaani.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.
Kodanikualgatus ettevõtlikkus ja	Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatus tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.
Kultuuriline identiteet	Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.
Teabekeskond	Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus	Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.
Väärtused ja kõlblus	Toetatakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

ÕPPETEGEVUS

- Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, ühistegevus ja vabatahtlik töö; õpimapi ja uurimistöo koostamine (küsitluse läbiviimine, viitamisreeglitega tutvumine, töö esitlemine jms);
- infootsing teabeallikatest, allikate kasutamine (nt temaatiline tekst, statistika, dokument, kaart jne);
- töölehtede täitmine, loovtöö kirjutamine;
- juhtumianalüüs;
- praktilised tööd: klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine jne;
- õppekäigud.

ÕPITULEMUSED

Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus

- seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus;
- nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone;
- nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid;
- toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ning nende rikkumise kohta Eestis;
- teab ja hoiab kogukonna traditsioone;
- teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus);
- nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö

- seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus;
- nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust;
- nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust;
- teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral;

Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine

- seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia;
- iseloomustab demokraatia põhimõtteid;
- teab ja austab inimõigusi;
- teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid;
- teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta;
- teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.

Koolidemokraatia, lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas

- kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis;
- toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat;
- tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste ja vastutuse tasakaalu.

Töö ja tarbimine

- teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;

- teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega plaanida;
- teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;
- iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid;
- selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;
- oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamise eesmärk on toetada eelkõige õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Kokkuvõtvaks hindamiseks sobivad arvamused, dokumendi, kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded, mõiste ja selgituse kokkuviimine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning informatsiooni leidmine, kasutamine ja rühmitamine, juhtumianalüüs. Selles vanuseastmes on eriti oluline, et arutlusoskust kujundavaid ja kontrollivaid ülesandeid koostades järgitaks jõukohasuse põhimõtet. Alustatakse lihtsamatest ülesannetest, kus õpilasele on lahendamiseks antud märksõnad, ülesande mõistmist ja lahendamist toetav selgitus ning täpne juhend.

Õpilasele antakse kirjalikku tagasisidet õpitulemuste saavutatuse kohta 2 korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis). Suulist tagasisidet antakse jooksvalt kogu õppeaasta vältel. Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, trimestri tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATAV KIRJANDUS

EV Põhiseadus, ajakiri „Hea kodanik“, riigiasutuste kodulehed (nt Haridus- ja Teadusministeerium <http://www.hm.ee/>, Riigikogu <http://www.riigikogu.ee/>, Vabariigi President <http://www.president.ee/et/> jne.) Tarbimisega seotud kodulehed (nt Eesti Tarbijakaitse Liit <http://www.tarbijakaitse.ee/>, elektrooniline tarbija- ja pakendiinfo <http://www.envir.ee/999> jne.)